

מפתחות ענינים - אות י'

ולקנות, או האם התורה היא שמתירה כי מאחר שאמר וי לחסרון כיס הרי זה נחשב שהחפץ אבוד ממנו, או האם גם בלי לומר שזה נחשב אבוד ממנו הרי התורה מתירה משום שהוא מרגיש מיואש מלמוצאו.

ב"מ: פרק אלו מציאות י"א (קטע ב' ולהלן שם), כ"ח סק"א (קטע "מיהו עוד ביארנו").

בענין אם ביאוש צריכים דעת חיובית שיטלנו אחרים או האם סגי בניחותא כלומר שאינו מקפיד. ודבר זה תלוי בהצדדים שהזכרנו לעיל בסמוך דלפי הצד שצריכים נתינת רשות מהבעלים לקחת ולקנות א"כ הרי זה דעת חיובית שיטלנו אחרים.

ב"מ: פרק אלו מציאות י"א, י"ז (קטע "שו"ר"), ל"א (קטע "וביאר"), ל"ה.

שפעולת יאוש אינה בזה שהמיאש או התורה מתירים לו לקנות וכהצדדים הנ"ל שכתבנו, אלא פעולת היאוש היא בזה שהיאוש פוטר מהחיוב של השבה ורק כתוצאה מזה שהוא פטור מהשבה הרי הוא קונה.

ב"ק ב': קל"א.

דרכו של העונג יו"ט דלא כהנ"ל, אלא שפעולת היאוש הרי היא באמת היתר ישיר לקנות.

ב"ק ב': קל"א (קטע "ועכ"פ").

דברי הקצה"ח והנתייה"מ שביאוש החפץ נשאר של המיאש עד דאתי לרשות זוכה.

נדירים: פרק אין בין המודר י"א.

גיטין: פרק המביא גט של"ט (קטע "והנה לענין אבידה").

ב"ק ב': נ"ה, קכ"ב בההערה השלישית, ק"ל, קל"ב, קל"ג.

ב"מ: פרק שנים אוחזין שכ"ט

יאוש

א. כללי

ב. יאוש דאבידה

ג. יאוש דגזילה

ד. יאוש ושינוי רשות

ה. יאוש שלא מדעת

א. כללי

בענין מאיפוא ילפינן שיאוש מועיל.

יבמות ב': תקפ"ז (קטע "והנה מעתה").

כתובות א': רמ"ה (קטע "ויש להוכיח" וקטע אחרון).

גיטין: פרק המביא גט ר"ע (קטע "ויש להוכיח" וקטע אחרון).

קידושין ג': י"ח סק"ג (קטע "ועי' ברש"י").

ב"ק ב': נ"ד.

ב"מ: פרק שנים אוחזין שכ"ח (קטע "ויש להוכיח" ולהלן שם), פרק אלו מציאות י"א (קטע "מיהו יש להעיר" וקטע "וביאר"), י"ג.

בענין הדרך שיאוש מועיל מטעם הפקר.

קידושין ד': חלק ההערות דף ע"ב הערה ג'.

ב"ק ב': נ"ד, נ"ה, נ"ז.

ב"מ: פרק אלו מציאות ג' (קטע "והנה עי' במחנה אפרים"), י"א (קטע "ונראה לבאר" ולהלן שם), י"ג סק"א (קטע "מיהו נהי"), י"ד*, י"ח (קטע אחרון), כ', כ"ה, פרק המפקיד י' (קטע "והנה אם אבידה" וקטע אחרון).

בענין אם יאוש אינו מטעם הפקר, האם הוא בגדר נתינת רשות מהבעלים לקחת

שהגיע ליד המוצא כי חשיב אז ברשות המאבד כיון שהמוצא הוא בגדר השומר שלו ולא מהני יאוש על דבר שהוא ברשותו.

גיטין: פרק השולח – עבדים כ"ג בהערה הראשונה.

ב"ק ב': נ"ג סק"א בהערה, נ"ז סק"א בהערה השני' והשלישית, צ"ח, המשך פרק מרובה קכ"ה.

ב"מ: פרק אלו מציאות ט' סק"ג (קטע ראשון וקטע "ושוב כתב"), י"ד (קטע "מיהו מפירושו" וקטע אחרון), י"ד* (קטע "והנה בסוף" ולהלן שם), פרק המפקיד י' (קטע "והנה ידועים" ולהלן שם).

דברי הקצה"ח שגדר החיוב הנ"ל באבידה לשלם דמים הוא שהתורה שיירה בקנינו.

נדרים: פרק ארבעה נדרים – הסוגיא של בר פדא א' סק"ב בהערה.

ב"ק ב': נ"ג סק"א (קטע "והנה הקצה"ח" ולהלן שם), נ"ו, פ"ה, פ"ו, פ"ט.

ב"מ: פרק אלו מציאות י"ד (קטע "ועי' בקצה"ח" וקטע "והנה חזינן").

סברות למה מהני יאוש באבידה מדעת גם כשמתיאש לאחר שבא ליד המוצא, כלומר שאע"פ שכשאיבדו מדעת לא נתכוין להפקירו אבל בכל זאת מהני כשהוא מתיאש אחר כך.

ב"מ: פרק אלו מציאות ט' סק"ג.

בענין אם "זוטו של ים", ו"אבודה ממנו ומכל אדם", מותר מטעם יאוש, או האם זה היתר חדש שלא מטעם יאוש, וכן בענין היכא שעומד וצוחח שאינו מייאש.

יבמות ב': תקפ"ז (קטע "והנה מעתה").

כתובות א': רמ"ה (קטע "ויש להוכיח" וקטע אחרון).

גיטין: פרק המביא גט ר"ע (קטע "ויש להוכיח" וקטע אחרון).

סק"ב (קטע "ונראה" וקטע "מיהו לכאורה"), ש"ל (קטע "מיהו צ"ע" וקטע אחרון), של"ב סק"ד (קטע "ועוד כתב הנתיחה" לחלק"), פרק אלו מציאות ג' (קטע "והנה עי' במחנה"), כ'.

דברי האמרי משה שלא שייך יאוש על קנין איסור.

גיטין: פרק השולח – עבדים כ"א סק"ב.

דברי הקצה"ח שיאוש אינו מועיל על חוב. ב"ק ב': נ"ו.

ב"מ: פרק אלו מציאות י"ד (קטע "והנה חזינן").

בענין היכא שרוצה שהיאוש יחול לאחר זמן.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ב.

השיטה שאי אפשר להתחרט מיאוש.

ב"ק ב': קל"ג.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ', כ"ז (קטע "מיהו לכאורה").

ב. יאוש דאבידה

דברי תוס' בב"ק דף ס"ו שלפי הצד שיאוש קונה בגזילה אע"פ שגזילה היא בגדר באיסורא אתא לידי', גם באבידה אם נתיאש לאחר שבאה האבידה ליד המוצא מהני יאוש מיהא לענין גוף החפץ ויצטרך רק לשלם דמים. ובענין מה הדין באבידה לפי הצד שיאוש אינו קונה בגזילה אפילו לענין גוף החפץ האם מהני מיהא באבידה בהציור של באיסורא אתא לידי' לענין גוף החפץ.

נדרים: פרק ארבעה נדרים – הסוגיא של בר פדא א' סק"ב בהערה.

ב"ק ב': נ"ג סק"א ובמילואים שם.

ב"מ: פרק אלו מציאות י"ד.

דברי תוס' שם שהצד לומר שלא מהני יאוש על אבידה לאחר שהגיע ליד המוצא הרי זה משום שכבר נתחייב בהשבה ולא מהני יאוש להפקיע חיוב השבה. ודברי הרמב"ן שלא מהני יאוש על אבידה לאחר

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ב
(קטע "ובאמת" ולהלן שם).

הסברא שאפילו היכא שאינו קונה קניני גזילה, אבל עצם הדבר שהוא חייב בתשלומין הרי זה פועל שהוא קונה את החפץ על הצד שלא יהי' חייב לשלם וכגון לאחר יאוש.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ח
(קטע "מיהו הראוני").

ספיקת תוס' בב"ק דף ס"ט ע"א אם בגזלן היאוש צריך קנין אחר עמו, או האם יאוש קונה בשביל הגזלן אפילו אם החפץ מונח ברה"ר.

וכן שאפילו אם צריך קנין אחר, אבל אסור לאדם אחר לזכות בו גם קודם שזכה בו הגזלן כי הוא שייך עוד להגזל והגזלן צריך אותו כדי לקיים מצות השבה.

וכן שאפילו אם יאוש לא קני אלא צריכים גם שינוי רשות אסור לאדם אחר לזכות בו ולעשות עי"ז שינוי רשות מהטעם הנ"ל.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ב
(קטע אחרון), כ"ח (קטע "והאמרי משה בסק"ה" וקטע אחרון).

ב"ק ב': מ"ה סק"ט, נ"ג סק"א, קל"א, קל"ב.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ'.

בענין אם אחרי יאוש הגזלן קונה למפרע כמו שיש אומרים גבי שינוי.

ב"ק ב': מ"ה סק"ו - ט', קל"א.

בענין מה שיאוש אינו מועיל בעל כרחו של הגנב.

ב"ק ב': קל"א (קטע "והנה הקו"ש"), קל"ב.

בענין למה גולן משלם דמים אחרי שקנה ביאוש.

ב"ק ב': נ"ו.

ב"מ: פרק אלו מציאות י"ד (קטע "ועי' בקצה"ח" וקטע "ובשט"מ").

שע"י שגזלן קונה ביאוש הרי הוא מתחייב לשלם כרגע אחד לפני היאוש ולא כשעת תחילת הגזילה.

ב"ק ב': מ"ה סק"ו - ח'.

קידושין ג': י"ח סק"ג (קטע "ועי' ברש"י" וקטע אחרון).

ב"ק ב': נ"ד בהערה השני'.

ב"מ: פרק שנים אוחזין שכ"ח (קטע "ויש להוכיח" ולהלן שם), פרק אלו מציאות י"א (קטע "מיהו יש להעיר" ולהלן שם), י"ג, כ"ח סק"א (קטע "מיהו לק"מ" ולהלן שם), כ"ט, ל"א (קטע אחרון), ל"ז סק"ה, (ל"ח סק"א).

הדרך שיאוש מהני רק על חפץ מסוים, אבל היכא שיודע שחפץ אחד מבין חפציו עומד ללכת לאיבוד לא מהני יאוש לפני שנאבד.

ב"מ: פרק אלו מציאות ט' סק"ג
(קטע "ונראה").

ג. יאוש דגזילה

עי' עוד בערך גניבה וגזילה - שינוי גרוע בהדי יאוש.

ביאור הצד שיאוש אינו מועיל בגזילה משום שבאיסורא אתא ליד'.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ב
(קטע אחרון ולעיל שם).

ב"ק ב': נ"ג סק"א - סק"ג, נ"ה, נ"ז סק"א בהערה השלישית, סק"ב, צ"ז.

ב"מ: פרק אלו מציאות ט' סק"ג
(קטע ראשון), י"ד.

בענין למה סובר רב יוסף שיאוש אינו קונה בגזילה אפילו מדרבנן משום תקנת השבים.

ב"ק ב': נ"ב*.

ביאור דברי תוס' שאם יאוש הוא מטעם הפקר הי' צריך להועיל להגנב אע"פ שבאיסורא אתא ליד'.

ב"ק ב': נ"ג סק"ד (קטע מיהו "אולי" ולהלן שם), נ"ה, נ"ז.

ב"מ: פרק אלו מציאות י"ד*.

בענין אם גם כשהגנב הוא גוי הרי זה נקרא באיסורא אתא ליד', או האם אינו נחשב באיסורא אתא ליד' כיון שאינו חייב בהשבה.

דברי הנתיחה"מ שהיכא שהגנב אינו חייב באונסין משום קלב"מ, אינו יכול לקנות ביאוש.

גיטין: פרק השולח – עבדים כ"ח.

הדרך שגוי אינו יכול לקנות ביאוש כיון שאינו חייב באונסין.

גיטין: פרק השולח – עבדים כ"ח (קטע אחרון).

הפסק של הטור שלהלכה יאוש קונה בגזילה לחומרא מספיקא.

ב"ק ב': ק"ב.

פסקו של הרא"ש שאם קידש אשה אחרי יאוש חוששין לקידושין כי שמא ההלכה היא שיאוש קונה.

קידושין ג': קל"ו (קטע "והאבני מילואים").

ביאורו של הנתיחה"מ שמה שלא מהני יאוש על קרקע שנגזלה הרי זה כי הקרקע הרי היא עוד ברשות הנגזל ויאוש לא מהני על דבר שברשותו, ושלכן הרי הוא שפיר קונה ביאוש היכא שנשתקע שם הבעלים מהקרקע, וכן היכא שאין הנגזל יכול להוציאה בדיינים, כי בצירים אלו אינה ברשות הנגזל.

גיטין: פרק השולח – עבדים י"ז סק"א, כ"ג (קטע "ועי' בנתיחה"מ" ולהלן שם), כ"ה.

עוד כתב הנתיחה"מ שאין בהצירים הנ"ל חסרון של באיסורא אתא ליד' כי ליכא על קרקע חיוב השבה כיון שאינה נגזלת (ואפילו בהצירים הנ"ל אינה נגזלת).

גיטין: פרק השולח – עבדים כ"ב (קטע "ועי' גם בנתיחה"מ").

בענין נתיאשתי מפלוני עבדי.

ב"ק ב': נ"ה (קטע אחרון).

שיטת הראב"ד שיאוש מועיל על עבדים, וקושיית הש"ך דהא עבדים אינם נגזלים, ותירוצו של הנתיחה"מ, ודברי הגר"ח.

גיטין: פרק השולח – עבדים י"ז סק"א, כ"ב (עליות דרבינו יונה

בענין זה), כ"ג (קטע "ועי' בנתיחה"מ" וקטע "והנה הנתיחה"מ" ולהלן שם), כ"ד, כ"ה (קטע "ועי' גם"), כ"ו, כ"ח*.

ד. יאוש ושינוי רשות

בענין יאוש ואח"כ שינוי רשות.

קידושין ג': קל"ו.

ב"ק ב': נ"ג סק"ד, פ"ד, צ"א, צ"ז.

בענין שינוי רשות ואח"כ יאוש.

ב"ק ב': מ"ה סק"ט (קטע "ועי"ש"), נ"ג סק"ד בההערה הראשונה, סק"ה, צ"ה, צ"ז.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ז (קטע "מיהו עי' בנתיחה"מ").

בענין מה שאפילו אם שינוי רשות ואח"כ יאוש מהני אבל אכתי חייב הלוקח לשלם דמים.

ב"ק ב': פ"ה.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ז (קטע אחרון).

בענין אם ביאוש ואח"כ שינוי רשות צריך הלוקח לשלם דמים להנגזל.

ב"ק ב': פ"ה.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ז (קטע אחרון).

קידושין ג': קל"ו.

בענין אם גונב מן הגנב אחר יאוש קונה ביאוש ושינוי רשות.

ב"ק ב': נ"ג סק"ד (קטע "אמנם אע"פ" ולהלן שם), סק"ה.

ה. יאוש שלא מדעת

בענין שליחות שלא מדעת, עי' בערך שליחות – מינוי שליחות.

בענין עשיית תרומה שלא מדעת, עי' בערך תרומות ומעשרות – ההפרשה, ועוד באותו ערך – דעת.

ביאור המלים "יאוש שלא מדעת".

ב"מ: פרק אלו מציאות י'.

סברת אביי למה יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש.

ב"מ: פרק אלו מציאות ט' סק"ג (קטע "גם נראה" ולהלן שם), י"א, ט"ז, י"ז (קטע "ויש ליישב" וקטע "שו"ר"), כ"ט, ל"א, ל"ז סק"ו (קטע "ושוב" וקטע "וכדי").

סברת רבא למה יאוש שלא מדעת הוי יאוש.

ב"מ: פרק אלו מציאות י"א (קטע "ועי בקו"ש" ולהלן שם), י"ב, י"ז (קטע "שו"ר"), כ"ז (קטע "מיהו לכאורה"), ל"א, ל"ה (קטע ראשון).

דברי הנחלת דוד שרבא סובר הוי יאוש לא רק בדבר שאין בו סימן שאז נקטינן שהי' מתיאש, אלא העיקר הוא שאינו דבר שיש בו סימן שאז נקטינן שלא הי' מתיאש, ואפילו במצב של מחצה על מחצה, דהיינו שיש ספק של מחצה על מחצה אם הי' מתיאש או לא, יסבור רבא הוי יאוש.

ב"מ: פרק אלו מציאות ל' (קטע "ועוד ביאר").

בענין אם רבא סובר הוי יאוש רק אם שמענו ממנו לבסוף שהוא מתיאש, אבל אם לא שמענו או שמת, וכ"ש אם לבסוף אמר שאינו מתיאש, גם רבא סובר שלא הוי יאוש.

ב"מ: פרק אלו מציאות י"ב, כ"ז (קטע "מיהו לכאורה" וקטע "שו"ר"), כ"ח סק"א (קטע אחרון).

בענין אם לפי רבא הוי יאוש היכא שאח"כ נוצר מצב שלא הי' מתיאש אבל בכל זאת אילו הי' נודע לו על האבידה מתחילה הי' שפיר מתיאש כי עוד לא הי' ידוע שיווצר המצב ההוא.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ז (קטע "מיהו לכאורה" וקטע "שו"ר").

דעת הש"ך שמתנה שלא מדעת" הוי מתנה אפילו לפי אביי, ודלא כתוס' ועוד ראשונים.

ב"מ: פרק אלו מציאות ל"ה (קטע

"והנה עי' בש"ך" וקטע אחרון), ל"ז סק"ו.

הדרך שהיכא שיש אנן סהדי שהוא מתיאש גם אביי מודה שיאוש שלא מדעת הוי יאוש.

כתובות א': רמ"ה (קטע "ויש להוכיח" וקטע אחרון).

קידושין ג': י"ח סק"ג (קטע "ועי ברש"י" ולהלן שם).

שיטות הראשונים בענין אם במצא פירות מפורזין דרך נפילה גם אביי מודה שהן שלו.

ב"מ: פרק אלו מציאות א', ב'.

עוד בענין יאוש שלא מדעת.

ב"מ: פרק אלו מציאות ל"ד.

יאיר בן מנשה

שהי' שקול כרובו של סנהדרין.

חומש: פר' ואתחנן, עלה ראש הפסגה ושא עיניך (ג', כ"ז) סק"ו. דמויות ותקופות: משה רבינו, ד' סק"ו.

שממה שנכנס לארץ ישראל יש ראי' שלא נגזרה גזירת המרגלים על היתרים מבני ס'

חומש: פר' ואתחנן, עלה ראש הפסגה ושא עיניך (ג', כ"ז) סק"ו. דמויות ותקופות: משה רבינו, ד' סק"ו.

יבום וחליצה

בענין אם עד אחד נאמן להעיד שפלוגי הוא אחיו של המת, עי' בערך דבר שבערוה - להעיד על מהות הגברא כגון שהוא פסול.

א. יבום בימי קדם

ב. גדר מצות יבום וגדר קנין יבום

ג. טעם המצוה

ד. דיני קיום המצוה

ה. מצוה בגדול ליבם

ו. מצות יבום והאיסור של אשת אח ז. דברי אבא שאול שאוסר יבום שלא לשם מצוה

ח. הלאו של יבמה לשוק

ט. דיני היבם

י. זיקה

יא. קרובי זקוקתו וקרובי חלוצתו

יב. נאסרה שעה אחת

יג. כל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה

יד. האיסור שיש על היבם ועל האחים שלא לבעול אחרי יבום או חליצה את החלוצה או את הצרות

טו. מאמר

טז. ערוה שנפלה ליבום

יז. צרת ערוה

יח. סוטה וצרתה

יט. מחזיר גרושתו וצרתה

כ. ממאנת וצרתה

כא. אשת שני מתים וצרתה

כב. חייבי לאו ועשה

כג. המתנת ג' חדשים

כד. חליצה

א. יבום בימי קדם

בענין המנהג בימי קדם ליבם גם שאר קרובות, כל שאינן אסורות משום ערוה.

חומש: פרי' וישב, ויבם אתה (ל"ח, ח').

ב. גדר מצות יבום וגדר קנין יבום

בענין אם הגדר של מצות יבום הוא לעשות מעשה יבום או חליצה באשה שזקוקה לו, או האם המצוה היא גוף הפקעת הזיקה דהיינו להפקיע אותה דוקא ע"י יבום או חליצה.

יבמות ב': רצ"ח.

בענין אם במצות יבום גם הגמר ביאה הוא חלק מהמצוה, או האם סגי גם בהעראה. ובענין אם המצוה היא המעשה ביאה רק שנאמר תנאי נוסף שכדי שהביאה תהי' קיום המצוה צריכים גם שהביאה תקנה

אותה, או האם המצוה היא עצם הקנין שהוא קונה אותה ע"י הביאה.

יבמות א': ט"ו, מ' סק"א, מ"א סק"א, קע"ה, קפ"ז סק"א (קטע "ומצד שני" וקטע "גם י"ל") סק"ד (קטע "והנה האחייעזר") סק"ו (קטע "והאחייעזר") סק"ז.

יבמות ב': שמ"ז, שנו", ת"כ, תק"ט.

קידושין א': מ'.

דברי הרמב"ן והרשב"א והריטב"א שאע"פ שקונה משעת העראה, אבל גם גמר ביאה הוא מצוה.

יבמות א': ט"ו סק"א (קטע "ועכ"פ").

משמעות דברי התוס' הרא"ש שגם בביאה שני' יש מצוה.

יבמות א': ט"ו סק"א (קטע "ועיין בתוס' בדה"ח"), ק"פ, קפ"א.

יבמות ב': שמ"ז (קטע "ועכ"פ"), שנ"ג.

בענין איך הי' המצב בלי הדרשה שיבמה אינה נקנית בכסף ושטר, דהיינו איך הי' המצב אם שפיר היתה נקנית בכסף ושטר, האם הי' גם מקיים עי"ז מצות יבום, או האם היו עושים רק קנין אבל מצות יבום היתה דוקא ע"י ביאה.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ד הערה ב'.

הדרך שביבום האישות של הבעל מתנתקת להיבם.

יבמות א': ג' (קטע "מיהו יש לדחות"), רי"ג (קטע "והנה גם"), רי"ז (קטע "והנה גם"), רכ"ט (קטע "ויש לעיין" ולהלן שם), רל"א (קטע "ועוד"), רל"ה (קטע "ובחידושי").

יבמות ב': שט"ז סק"ב (קטע "וכוונתו") ובהערה השני' שם, שי"ז סק"א (קטע "ברם"), תק"ל (קטע "ובסוף").

קידושין א': ק"צ (קטע "ג").

חומש: פר' כי תצא, יקום על שם אחיו המת (כ"ה, ו').

דברי רבינו בחיי שעל דרך הקבלה הענין הוא כדי שנפש המת תתגלגל בקרובים.

יבמות ב': ת"כ (קטע אחרון) ובהערה השלישית שם.

הדרך דהוי בגדר חוק.

יבמות ב': ת"כ (קטע אחרון).

ד. דיני קיום המצוה

בענין מנין שבת פוטר את אמה מיבום.

יבמות ב': ת"ז.

סנהדרין: שכ"ט.

בענין מנין שבן הבן פוטר את זקנתו מיבום.

יבמות ב': ת"ז סק"ג ולהלן שם.

בענין היכא שהחמות של היבמה מעוברת, האם העובר זוקק את היבמה ליבום ואוסר אותה לשוק.

יבמות ב': רצ"א (קטע "וי"ל" ולהלן שם).

שיטת הר"י שבשביל המצוה אין צריכים ביאה שראוי להוליד ממנה.

יבמות א': ט"ו סק"א (קטע "ועוד כתב" ולהלן שם).

יבמות ב': שמ"ו, שמ"ז, שמ"ח, ת"כ (קטע "עכ"פ"), תקע"ב.

קידושין א': מ' (קטע אחרון).

דברי הנודע ביהודה שהיכא שעוד לא נקלט הזרע בשעת מיתת הבעל, אע"פ שנקלט אח"כ ונולד וילד שהוא וילד המת, אבל מ"מ אשתו זקוקה ליבום.

יבמות ב': תק"פ.

דברי הריא"ז שהיבם קונה רק אם בעל בפני עדים.

יבמות א': ט"ו סק"א (קטע אחרון).

מה שצידד המנ"ח שאפילו אם כשבעל שלא בפני עדים אינו קונה אבל בכל זאת את המצוה הרי הוא שפיר מקיים.

יבמות א': ט"ו סק"א (קטע אחרון).

בענין למה ביאת יבמין אינה מועלת לעשות לכל הפחות מדריגה של קידושין רגילים.

יבמות ב': שמ"ב.

קידושין א': ל"ח סק"א.

בענין למה כסף ושטר אינם מועילים ביבמה מהתורה לעשות לכה"פ מדריגה של קידושין רגילים.

יבמות א': מ"ה סק"ח (קטע "וכן הוכיח").

יבמות ב': שט"ז סק"א (קטע "וצ"ל"), של"ט, שמ"א, שמ"ב, ש"ס, תצ"ח.

קידושין א': ל"ח סק"ב.

דברי הגרש"ש שקנין יבום בלי קיום מצות יבום אינו פוטר את הצרה.

יבמות ב': שמ"ג, שס"ג.

בענין אם מה שהיבם יורש את נכסי האח המת הרי זה חלק מגוף היבום וכדברי רבינו בחיי שנביא להלן כאן, או האם הוא דין צדדי שהתורה זיכתה בו את היבם.

יבמות ב': תרכ"ג.

חומש: פר' כי תצא, יקום על שם אחיו המת (כ"ה, ו').

ג. טעם המצוה

בענין אם היסוד והתכלית של מצות יבום הם להקים זרע להמת.

יבמות א': ט"ו סק"א (קטע "ולקמן").

יבמות ב': שמ"ז (קטע אחרון), שמ"ח, ת"ז סק"א, ת"כ, תקע"ב.

דברי הזוהר שיבום הוא תועלת להמת במה שנשאר לו ממלא מקום דהיינו היבם.

יבמות ב': ת"כ (קטע "ועכ"פ אכתי").

דברי רבינו בחיי שמצות יבום היא כדי שישארו אשתו וממונו של המת אצל אחיו ולא ימשלו בהם זר כי כן היא בודאי רצונו של המת.

יבמות ב': ת"כ (קטע אחרון), תרכ"ג.

דברי המנ"ח שלפי המ"ד שסובר מצות צריכות כוונה אם בעל היבם שלא לשם מצוה הרי הוא קונה אע"פ שאת המצוה לא קיים.

יבמות א': ט"ו סק"א (קטע "והנה המנ"ח").

בענין אם גם היבמה מצווה במצות יבום או האם רק היבם.

יבמות א': מ"א סק"א, ע"ז (קטע "והנה לכאורה ה"ה").

יבמות ב': ת"כ (קטע "עכ"פ יוצא"), תרי"ז סק"ה.

כתובות ב': תקכ"ט סק"א.

בענין הגדר של "אסור לבטל מצות יבמין".

יבמות ב': רצ"ח, שי"א.

בענין אם מותר ליבם עקרה או זקינה, ואת"ל שמותר האם גם בהן אמרינן שמצות יבום קודמת למצות חליצה.

יבמות ב': תרי"ב.

בענין שיטת רש"י שהיכא שאין היבמה רוצה להתיבם כופין את היבם לחלוץ, ובענין אם זה קאי גם לפי המשנה ראשונה, וכן בענין אם צריכים דוקא שנתן אמתלא, ואם צריכים אמתלא האם סגי בכל אמתלא או האם צריכים אמתלא שהיא על המדריגה של האמתלא של מוכה שחין.

יבמות ב': תרי"ג, תרי"ד.

עוד בשיטת רש"י הנ"ל, והחולקים עליו.

יבמות א': מ"ט.

יבמות ב': תרי"ד סק"א.

דעת תוס' ור"ת בענין הנ"ל.

יבמות ב': תרט"ו, תרט"ז.

שיתכן שיש שיטה שנהי שב"ד אין כופין אותה להתיבם היכא שהיבם הוא מוכה שחין וכדומה אבל היבם עצמו שפיר רשאי לכופה אם הוא יכול.

יבמות א': מ"ט.

שיטת רש"י שיבם בן ט' ויום אחד קונה את היבמה מהתורה, ושיטת תוס' שאינו קונה מהתורה.

קידושין א': חלק ההערות דף י' הערה מ"ד.

קידושין ב': רמ"ו.

בענין מה שיבום אינו צריך דעת.

קידושין א': חלק ההערות דף י' הערה מ"ה.

בענין היכא שאינו יכול לחלוץ, כגון שנתעקמה רגלו, האם מותר לו ליבם בזה"ז.

יבמות ב': תרט"ו.

הדרך שאפילו אם הבעל קידשה חוץ מאחיו, הרי היא נופלת ליבום לפני האח.

יבמות א': קצ"ט (קטע "ותי" ולהלן שם).

דברי רעק"א שאם אחד פיתה אשה אחת ולא ילדה, ומת בלא בנים, י"ל שאחיו אינו יכול ליבם את אשתו כי חיישנן שמא זינה גם עם אחרת וילדה לו.

כתובות א': שמ"ה סק"ב (קטע אחרון).

ה. מצוה בגדול ליבם

בענין מצוה בגדול ליבם: האם זה בגדר זכותו של הגדול, או האם זה בגדר הידור בגוף מצות יבום.

יבמות ב': תי"ט.

הדרך שהדין של מצוה בגדול ליבם אינו חל על הגדול עצמו אלא על ב"ד דהיינו שהם חייבים להשתדל שהגדול ייבם.

יבמות ב': תר"ז.

מחלוקת הפוסקים בענין היכא שהגדול אינו רוצה לא לחלוץ ולא ליבם, והקטן מסכים לחלוץ, האם כופין את הגדול בכה"ג לחלוץ.

יבמות ב': תר"ז, תר"ז*, תר"י.

בענין היכא שייבם הקטן במקום הגדול, האם הוא עובר באיסור משום שגרם לבטל הידור בהמצוה, או האם מותר לו כי איהו מצוה דנפשי' קעביד ואינו חייב להתחשב בזה שעל ידי הגדול תקוים המצוה בדרך יותר מהודרת. אבל אם מצוה בגדול ליבם הוא בגדר זכותו של הגדול בודאי אסור להקטן לקחת את זכותו ממנו אפילו לצורך מצוה דנפשי'.

יבמות ב': תי"ט (קטע "ולפ"ז").

יבמות א': מ"ה.

יבמות ב': שט"ז סק"א (קטע "וצ"ל").

בענין מה שצריכים לדרוש מקרא שביאה שני' מותרת ואין זה מצד הסברא.

יבמות ב': שנ"ז, שנ"ח בהערה הראשונה.

בענין אם ביאה שני' מותרת ביבום משום שהאיסור של אשת אח הותר ולא רק נדחה, או האם הוא משום שלא מסתבר לומר שאמרה התורה שיבוא עלי' ויגרשנה.

יבמות א': קע"ט.

כתובות ב': תק"כ סק"ב.

עוד בענין הא דביאה שני' מותרת, וכן בענין מה שמגרשה בגט ומחזירה.

יבמות א': מ"ה סק"ז.

בענין הדין שאם נפלה לפני יבם קטן תתיבם ותגדלנו.

יבמות א': מ"ה סק"ד (קטע אחרון) סק"ח (קטע "והאמרי משה").

בענין שביאת מעוברת לא שמה ביאה, ובכל זאת המיבם יבמה מעוברת אינו חייב משום אשת אח.

יבמות א': מ"ה סק"ח (קטע "והאמרי משה").

ז. דברי אבא שאול שאוסר יבום שלא לשם מצוה

דברי אבא שאול שאוסר יבום שלא לשם מצוה.

יבמות א': מ"ה סק"ח (קטע "ומדברי אבא שאול").

בענין אם גם היבמה צריכה להתכוין לשם מצוה, דהיינו או לשם המצוה שלה או לשם המצוה של היבם (לפי הצד שהיבמה עצמה אינה מצווה בהמצוה), אבל לא לשם הנאה.

יבמות ב': תרי"ז סק"ה.

דברי הרמב"ן שלפי אבא שאול אם בעל לשם נוי אינו קונה.

יבמות ב': תרי"ז סק"א.

דברי הערל"ג שהיכא שהגדול לפנינו אלא שאינו רוצה ליבם, אע"פ שחליצת גדול עדיפא מביאת קטן אבל בכל זאת אם הקטן ייבם אין הקטן עובר על איסור, אבל גם אין על ידו קיום מצוה, אלא רק קנין לחוד (ומודדין רק ע"י האחין שנמצאים לפנינו כאן).

יבמות ב': תי"ט (קטע "שור"), תר"ה, תר"ח (קטע "והנה כבר הבאנו").

בענין אם הגדר של "גדול", הוא זה שנוצר ראשון (דהיינו שנוצר מהטיפה הראשונה), או זה שנוולד ראשון.

יבמות ב': תכ"ב.

בענין הא שאפילו אם חליצת קטן וחליצת גדול שוין במעלה, אבל אם שניהם אינם רוצים הרי אנו כופין את הגדול.

יבמות ב': תרי"א.

ו. מצות יבום והאיסור של אשת אח

דברי רש"י שהיבם אינו יכול לקדש את היבמה בקידושין רגילים כי אין קידושין תופסין בחייבי כריתות.

יבמות א': מ"ה סק"ח (קטע "וכן הוכיח").

בענין אם האיסור של אשת אח הותר לענין יבום, או רק נדחה.

יבמות א': מ"ה, ק"ג סק"ב בהערה הראשונה, קס"ג, קע"ט.

יבמות ב': שנ"ז, תקמ"ז (קטע "ב'"), תקע"ו, תרל"ג (קטע אחרון).

כתובות ב': תק"כ סק"ב.

קידושין ד': רס"ג סק"ב.

בענין מה שהאיסור של אשת אח הותר לגמרי ביבום, ונחשב שאין כאן בכלל סיבת האיסור של אשת אח: האם ה"הותרה" הנ"ל היא בגלל עצם העובדא שמת בלי בנים ונפלה ליבום אפילו אם כבר נפקעה הזיקה, או האם הוא הותר רק בגלל שיש עכשיו זיקה, או האם הוא הותר רק לאחר שהוא מקיים את המצוה ע"י ביאה זו.

יבמות ב': תרי"ז סק"ב (קטע ראשון).

ה. הלאו של יבמה לשוק

שהרמב"ם סובר גם בנוגע להלאו של יבמה לשוק כשיטתו לענין חייבי לאו שהלאו אמור רק על ביאה לאחר קידושין.

יבמות ב': תשמ"א, תשמ"ט, תשנ"א.

בענין אם לכו"ע יש לאו של יבמה לשוק, או האם לפי רב שסובר שכוונת "לא תהי" אשת המת החוצה לאיש זר" היא לומר שאין קידושין תופסין ביבמה לשוק אין פסוק כדי לומר שיש לאו כמו שיש לפי שמואל.

יבמות א': רמ"ט, רס"ט.

יבמות ב': תש"נ.

יבמות ג': קל"ה.

בענין אם הלאו של יבמה לשוק הוא משום שהיא נחשבת עוד במקצת אשת המת, או האם הוא משום זיקתה להיבם, או האם הוא בגדר חוק בלי טעם ידוע.

יבמות א': קס"ב.

יבמות ב': שמ"א בההערה הראשונה, תמ"ו (קטע "ונראה שכוונת הרמב"ן"), תק"כ סק"ב, תשנ"ג.

קידושין א': ל"ח סק"ב, קפ"ז, ק"צ.

קידושין ד': רצ"ב סק"ב סק"ג, רצ"ו (קטע "והנה לקמן").

בענין אם היבמה נאסרת לשוק מתחילה רק עד חליצה, או האם היא נאסרת לעולם רק שהחליצה מפקיעה את האיסור.

קידושין א': ט"ו סק"ב סק"ג.

חומש: פר' אחרי מות, "עוד בענין אם האיסור של אשת איש והאיסור של קרובות חלים מיד לעולם וכו'".

בענין אם לפוטרה מיבום וחליצה חשיב דבר שבערוה וצריכים שנים.

יבמות א': ר"י (קטע אחרון).

יבמות ג': מ"ג.

הדרך שרק בדרך תוצאה מהנ"ל מסתעף שאין קיום מצוה כי המצוה היא הקנין.

יבמות ב': תרי"ז סק"ד סק"ה.

עוד בענין אם הוא קונה, וכן בענין אם הוא עובר על אשת אח.

יבמות ב': תרי"ז סק"ב.

הדרך שלפי אבא שאול בלי כוונה נכונה לא רק שאין כאן קיום מצוה, אלא אין זה נקרא בכלל בגדר מעשה יבום.

יבמות ב': תרי"ז סק"ד ובההערה שם, סק"ה.

דברי הנ"י שאבא שאול אוסר רק לכתחילה מדרבנן אבל בדיעבד הרי הוא קונה, וכן שגם לפי רבנן אסור מדרבנן, רק שלפי אבא שאול חמיר טפי.

יבמות ב': תרי"ז סק"ב (קטע "ועיין בני").

הדרך שהריטב"א סובר שלפי אבא שאול ה"ה שאינו קונה מדרבנן.

יבמות ב': תרי"ז סק"ב (קטע "ועיין בני").

דברי הבית שמואל שמחלק לפי אבא שאול בין אם מתכוין בפירוש לשם לנוי לבין היכא שבוועל סתם.

יבמות ב': תרי"ז סק"ב (קטע אחרון).

דברי הנר"ב שאבא שאול איירי כשהוא מתכוין שלא לקנות.

יבמות ב': תרי"ז סק"ב (קטע ראשון).

בענין למה אין המחלוקת שבין אבא שאול ורבנן שייכת בהדי המחלוקת אם מצות צריכות כוונה או לא.

יבמות ב': תרי"ז סק"ג.

הסברא שלפי אבא שאול צריכים שיתכוין אך ורק לשם יבום, ולא לשם מצוה ולשם דבר אחר ביחד, ודלא כשאר מקומות למ"ד מצות צריכות כוונה שמספיק בלשם מצוה ולשם דבר אחר ביחד.

יבמות ב': תרי"ז סק"ד.

טעמים לומר שגם אבא שאול מודה שחרש וקטן קונים.

השני, והרי היא צריכה חליצה מהאח השני כדי שהאח השני יהי' מותר בקרובות' ולא יהי' איסור של אחות חלוצתו).

יבמות ב': תנ"ו, תס"ג, תס"ד (קטע "ועכ"פ סברת").

בענין אם קידושין לשוק תופסין בהני יבמות שדינן הוא שחולצות ולא מתיבמות.

יבמות ב': שמ"א.

ט. דיני היבם

גדרי אין היבם נוטל בראוי.

יבמות ב': תכ"ג.

בענין עמד בדין ליבם וברח, ניוזנת משל היבם.

יבמות ב': תרל"ד.

כתובות א': ז' סק"ב סק"ח, כ"ב.

י. זיקה

שגם המ"ד שסובר "אין זיקה" הרי הוא מודה שיש מיהא מהתורה זיקה מסוימת בין היבם להיבמה לגבי כמה דינים.

יבמות א': נ"ג בהערה הראשונה.

יבמות ב': רצ"ח (קטע "מיהו לק"מ"), ש"ב בהערה השלישית, ש"ה, ש"ח, תפ"ד, תקי"ד.

קידושין א': ל"ז, ל"ח סק"ב (קטע "ג'"), ק"צ (קטע "א'"), חלק ההערות דף י"ד הערה י"ב.

הדרך שיש זיקה נפרדת לענין חליצה.

יבמות א': קע"ז בהערה השני'.

שיטת הרמב"ן והרשב"א שהמ"ד שסובר יש זיקה הרי הוא סובר שהיא רק מדרבנן, והחולקים שסוברים שהיא מהתורה.

יבמות ב': רצ"ח בהערה הרביעית, ש"ב בהערה השלישית, ש"ד (קטע ראשון), ש"ה (קטע ראשון), ת"מ, תק"ד, תקי"ד, תקכ"ד (קטע "ועיין בבית שמואל"), תרכ"ז.

דברי הגרנ"ט שיש ציור שזיקה היא מן התורה ויש ציור שזיקה היא מדרבנן.

יבמות ב': ש"ה, ש"ו, ש"ז (קטע ראשון), ש"ח (קטע ראשון), תרכ"ז בהערה.

בענין אם הא דאין קידושין תופסין ביבמה לשוק הרי זה בגלל הזיקה שהיא זקוקה ליבום או האם זה בגלל הלאו של יבמה לשוק וכהצד הנ"ל שלכו"ע יש לאו על יבמה לשוק.

קידושין ד': שנ"ה.

דברי המרדכי שהשאלה אם יבמה לשוק מיקרי דבר שבערוה תלוי' באם קידושין תופסין ביבמה לשוק.

יבמות ג': מ"ג.

גיטין: פרק המביא גט מ"ג.

קידושין ד': רס"ב בהערה (ודברי הנו"ב שמשיג עליו), רס"ג סק"א (ודברי הנו"ב הנ"ל) סק"ב.

חומש: פר' מצורע, שבעת ימים תהי' בנדתה וכל הנגע בה יטמא עד הערב (ט"ו, י"ט) [ב] (קטע "והנה תוס").

השיטות בענין אם הולד של יבמה לשוק הוא ממזר.

יבמות ג': קל"ה.

קידושין ד': רצ"ב סק"ב סק"ג, רצ"ו (קטע אחרון).

הסוברים שהיכא שאין להאשה תפיסת קידושין עם אף אחד (כגון יבמה לשוק) וישראל הוליד ממנה ולד אין הולד ממזר, ושאני איסור ערוה שיש לה קידושין עם אנשים אחרים.

יבמות ב': תשנ"ג.

יבמות ג': קל"ה (קטע "ולכן פי' ר"ת").

קידושין ד': שנ"ה.

הדרך שמה שיבמה אסורה לשוק קודם חליצה אין זה משום זיקתה אלא משום שלא קיבלה חליצה, וממילא אם קיבלה חליצה מאח אחד הרי היא מותרת לשוק אפילו אם נשאר עלי' זיקה לאח אחר, כיון שהחליצה לא תהי' כדי להתירה לשוק (וכגון בחליצה פסולה שיש אומרים שאפילו למ"ד שהיא מותרת לשוק אבל בכל זאת הרי היא נשאת זקוקה להאח

יבמות א': מ' סק"ב, מ"ב (קטע אחרון).

חומש: פר' אחרי מות, "בענין אין קידושין וזיקה תופסין בעריות".

הדרך שאין קידושין תופסין גם היכא שאין כאן האיסור של הערוה אם יש כאן מיהא השם של הערוה, כי מספיק בזה שיש כאן הסיבה של האיסור, אלא שהיינו רק בקידושין רגילים, אבל לא ביבום, כי קנין יבום וזיקת יבום שפיר יכולים לחול כל היכא שאין האיסור בפועל.

יבמות א': מ' סק"א (קטע "ב"), רמ"ח (קטע "ועיין גם בקובץ הערות"), (ר"נ סק"ה).

בענין זיקת ארוסה עושה ספק ארוסה.

יבמות ב': תקצ"ז, תקצ"ח, ת"ר.

בענין זיקת נשואה עושה ספק נשואה.

יבמות ב': תקצ"ט, תר"א, תר"ג.

דברי הפ"י בקידושין דף י' שזוקקה ליבום מן האירוסין אינה כנשואה אלא כארוסה.

קידושין א': קע"ד סק"ג.

בענין זיקה ככנוסה.

יבמות ב': שט"ז - שכ"א, תקצ"ט.

בענין אם כוונת רבי שמעון ב"זיקה ככנוסה" היא לומר שיש כרת חדש של אחות זקוקתו.

יבמות ב': תצ"ז.

בענין זיקה ככנוסה היכא שיש ב' יבמין או ב' יבמות.

יבמות ב': שכ"ו.

שהיכא שמת אח אחד ונפלה אשתו לפני שני אחין הנותרים, ושוב מת אחד מהנותרים, הרי היא זקוקה ליבום מצתה גם מהאח השני שמת.

יבמות ב': ש"י, תקל"א (קטע ראשון).

בענין קידושין ונישואין מפקיעין זיקה.

יבמות ב': ש"א, ש"ב, ש"ג, ש"ט סק"ג, תט"ו (קטע "והנה יש ראשונים" וקטע "והנה הבית שמואל" וקטע "והנה הרש"ש"), ת"מ, תק"ה, תק"ו סק"ב סק"ג, תק"ז.

קידושין א': ל"ז בהערה הראשונה.

הדרך שזמה שהיבם יכול להפר נדרי זקוקתו מוכח שזיקה היא מן התורה.

יבמות ב': ש"ה, ש"ח, תקי"ד.

קידושין א': ל"ז (קטע "ועוד הוכיח כן מהא דמבואר").

טעמיהם של רבי יהושע ורבי עקיבא ורבי אליעזר במחלוקתם אודות הפרת נדרים ע"י היבם.

יבמות ב': ש'.

עוד בטעמיהם של רבי יהושע ורבי עקיבא במחלוקתם אודות הפרת נדרים ע"י היבם.

יבמות ב': תקט"ו.

עוד בטעמו של רבי עקיבא.

יבמות ב': תמ"ד.

עוד בטעמו של רבי יהושע.

יבמות ב': תקט"ז.

עוד בטעמו של רבי אליעזר.

יבמות ב': תקי"ז.

שיטת הנ"י בענין אם זיקה היא מדאורייתא או מדרבנן.

יבמות ב': ש"ד.

שיטת ר"ת ששומרת יבם של כהן אוכלת תרומה מדאורייתא.

יבמות ב': ש"ח (קטע "וכן מוכח").

קידושין א': א' (קטע "עוד יש לעיין"), ל"ז (קטע "וכן הוכיח מדעת רבינו תם"). חלק ההערות דף י' הערה נ"ח.

הסוברים שאפילו המ"ד שסובר אין זיקה הרי הוא סובר שהיבם אסור בקרובי זקוקתו משום מראית עין.

יבמות ב': ש"ז (קטע אחרון), ש"ט סק"ב בהערה השני'.

דברי הרא"ש בנדרים דיוצא מדבריו שאין זיקה בתרי אלא רק בחד.

יבמות ב': תקט"ז.

בענין אם זיקה יכולה לתפוס בעריות או האם אינה יכולה לתפוס כמו שקידושין אין תופסין בעריות.

שיטת תוס' שהיכא שאינו יכול ליבמה רק משום שאסור לבטל מצות יבמין, אין זה עושה את חליצתו בגדר חליצה פסולה, ומה שהבינו בדעת רש"י שגם בכה"ג הוא חליצה פסולה.

יבמות ב': תמ"ט, תנ"א.

שהמ"ד סובר אין זיקה סובר שחליצה פסולה אינה צריכה לחזור על כל האחין.

יבמות ב': שי"ב (קטע "תירוץ ב").

יא. קרובי זקוקתו וקרובי חלוצתו

בענין יסוד הדין האמור בזה שקרובי אשתו אסורות לו גם לאחר מיתת אשתו משא"כ קרובי זקוקתו דיש סוברים שקרובי זקוקתו מותרות לאחר מיתת הזקוקה (דהיינו משום שהמעשה קידושין אוסר את הקרובות לעולם, אבל בנפילה ליבום הקרובות אסורות משום הזיקה של כל רגע).

יבמות ב': ש"ב (קטע "וגם ביארנו"), ש"ט סק"ב (קטע ראשון) סק"ג, תע"ח בההערה, תרכ"ו (קטע "א").

קידושין א': ט"ו סק"ב סק"ג, (קפ"ו).

קידושין ג': ס', ס"ה (קטע "וי"ל"), קכ"ח (קטע "א" ו"ל"ן שם).

חומש: פר' אחרי מות, "חילוק בין יסוד הדין של קרובי אשתו ליסוד הדין של קרובי זקוקתו", שם, "עוד בענין אם האיסור של אשת איש והאיסור של קרובות חליץ מיד לעולם וכו'".

בענין שקידושין תופסין בקרובי היבמה אפילו אם זיקה היא מהתורה.

יבמות ב': ש"ד.

בענין שקרובי זקוקתו וקרובי חלוצתו אסורות גם מספק דהיינו היכא שהיא ספק זקוקתו או ספק חלוצתו.

יבמות ב': תרכ"ח.

שהאיסור של קרובי חלוצתו הוא איסור

הדרך שאם קידושין אין מפקיעין זיקה הרי היא צריכה חליצה מן התורה, וכן הדרך שאפילו כשלא פקעה הזיקה אבל בכל זאת כיון שאין היא מתיבמת משום שהיא אחות אשה הוא הדין שאין היא עולה לחליצה אלא הרי היא צריכה חליצה רק מדרבנן.

יבמות ב': ש"ב (קטע "ודע עוד").

הדרך שלאחר שייבם אח אחד או חליץ, מעתה נשאר שמעולם לא היתה זקוקה להאחים האחרים, וכן אם נתיבמה צרה אחת או נחלצה, מעתה נשאר שהאחרות לא היו זקוקות, ובענין אם הכוונה בזה היא שנעשה דין של עקירה למפרע, או האם זה בגדר גילוי מילתא ובירור שבאמת מעולם לא היתה זקוקה.

יבמות א': ר' בההערה השני' (ובקטע "מיהו האמרי משה"), ר"ב (קטע "וי"ל").

יבמות ב': ש"ג (קטע "מיהו לכאורה" ולהלן שם), ש"ה (קטע "וראו"), ש"ט סק"א סק"ב (קטע "והנה כעין" בסופו) סק"ה, תט"ו (קטע "והנה הפוסקים" ולהלן שם), תע"ח, תרכ"ו (קטע "ב" וקטע "ג").

קידושין ג': ס', קכ"ח (קטע "ב" ו"ל"ן שם).

דברי הב"ח שלאחר חליצה מתגלה שלא היתה זקוקה אפילו להחולץ.

יבמות ב': ש"ט סק"א (קטע "שור"), תט"ו (קטע "והנה הפוסקים" ולהלן שם), תע"ח, תרכ"ו (קטע "ב"), תרל"ז סק"ג.

קידושין ג': ס', קכ"ח (קטע "ב" וקטע "ולעיל").

בענין הציור של "ד' אחין" היכא שהיבמין הם אילמים ואינם יכולים לחלוץ.

יבמות ב': שי"א (קטע "עוד" וקטע אחרון).

בענין "חליצה פסולה צריך לחזור על כל האחין".

יבמות ב': תמ"ו, תמ"ז, (ולהלן שם).

אסורה עולמית: מה יהי' היכא שנאסרה אבל אח"כ נעקר האיסור למפרע. וכן מה יהי' היכא שאח"כ נתברר שלא היתה אסורה, רק שבתחילה לא ידענו מזה.

יבמות א': רמ"ג.

יבמות ב': רצ"א (קטע "וע"ע"), ש"ט סק"ה, שי"ח, תע"ח, תקל"ב סק"א.

כתובות ב': תפ"ט.

שהיכא שאיגלאי שבטעות התרונה ליכא משום דרכי נועם.

יבמות ב': רצ"א (קטע "מיהו שו"ר").

הדרך שאיסור אשת אח מנפילה זו אינו גורם להדין של נאסרה שעה אחת.

יבמות א': קצ"ח בההערה הראשונה.

דברי הרשב"א ביבמות דף מ"א ע"א על "הותרה ונאסרה וחזרה והותרה (הרי היא) חוזרת להיתירה", שהכוונה היא שהיא חוזרת רק להיתירה, כלומר שאין איסור של אשת אח כי לאחר שמסתלק האיסור של אשת אח הרי הוא נשאר מסולק ואינו חוזר, אבל אינה חוזרת למצוותה.

יבמות א': י"ג סק"ה, מ"ה סק"ד סק"ו סק"ח (קטע "והאמרי משה"), קנ"ט (קטע ראשון וקטע אחרון), ק"ס בההערה, קס"ג, קע"ג, קצ"ט (קטע אחרון), ר' (קטע "מיהו הרשב"א"), ר"ב (קטע "ועכ"פ"), ר"ג (קטע "והנה באות" ולהלן שם), ר"ט (קטע "ותי").

יבמות ב': שט"ז סק"א (קטע "אולם"), של"ט (קטע "והנה הרשב"א"), תנ"ד, תצ"ז, תק"ב סק"ב, תקמ"ד סק"ב בההערה הראשונה, תרי"ז סק"א בההערה סק"ג (קטע אחרון), תרל"ג.

זבחים ג': כ"ה.

דברי הריטב"א שחולק על הנ"ל.

יבמות ב': תרל"ג.

חדש ולא המשך של האיסור של קרובי זקוקתו.

יבמות ב': ש"ט סק"ב (קטע "שו"ר") ובההערה השני' שם, תרכ"ו.

קידושין ג': ס', קכ"ח (קטע "ג"ו ולהלן שם).

בענין למה יש סוברים שמיתת היבמה אינה מפקיעה את הזיקה אלא הקרובות נשארות אסורות, ואילו חליצת אח אחד שפיר מפקיעה את הזיקה משאר האחין.

יבמות ב': ש"ט, תע"ח בההערה.

בענין אם חליצת אח אחד מתיר את הקרובות של אחת מן הצרות שכבר מתה לפני החליצה או האם רק הקרובות של הצרות שחיות בשעת החליצה.

יבמות ב': ש"ט סק"ה.

בענין למה גזרו שניות בחלוצה ולא בזקוקה.

יבמות ב': תרכ"ז.

עוד בענין גזרו שניות בחלוצה.

קידושין ג': קכ"ח (קטע "ג"ו ולהלן שם).

דברי היש"ש ששפיר גזרו שניות בזקוקה.

יבמות ב': ש"ט סק"א בההערה השני', תרכ"ז.

יב. נאסרה שעה אחת

דברי תוס' שהטעם למה כל יבמה שנאסרה בשעת נפילה אסורה עולמית הרי זה משום שאין זה "דרכי נועם" שתחזור למצוותה.

יבמות א': י"ד.

יבמות ב': רצ"א סק"א (קטע גם עיין"), רצ"א (קטע "מיהו מרהיטת" וקטע "וע"ע"), תפ"ג, תקכ"ו, תרל"ז (קטע "מיהו הריטב"א").

בענין גדרי דרכי נועם.

יבמות ב': רצ"ז, רצ"ב בההערה, שי"ח (קטע אחרון).

בענין הא דאם נאסרה שעה אחת הרי היא

בת זיקת יבום אבל אם אין אפשרות ליבם אותה או חליצתה פסולה.

יבמות א': קצ"ב (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם).

יבמות ב': תקע"ג.

הדרך שכל היכא שאינה מתייבמת מסיבת ערוה (כגון בעלת תנאי) אמרינן שכל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה אע"פ שאינה עכשיו בגדר ערוה (כמו בבעלת תנאי), אבל כדי לפטור את הצרה בעינן שתהי ערוה ממש.

יבמות א': ב' סק"א (קטע "והנה מאידך") סק"ב (קטע ראשון), י"ג סק"א (קטע אחרון), קצ"ב, רי"ט בהערה השני'.

שהיכא שהיבמה נדרה הנאה מהיבם הרי היא צריכה חליצה אע"פ שאי אפשר ליבם אותה.

יבמות א': קצ"ב (קטע "והנה הרמב"ן" וקטע "שו"ר" וקטע "עוד כתב" וקטע "גם צ"ע").

דברי הרמב"ם שאלמנת מלך פטורה מחליצה משום שכל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה, וצ"ע מ"ש מנודרת.

יבמות א': קצ"ב (קטע "גם צ"ע").

דברי רש"י שאלמנת מלך אינה חולצת כי סור לה להנשא (ועי' לעיל בסקי"ג שהבאנו את טעמו של הרמב"ם).

סימנים בענינים שונים: "סוטה" א' (קטע "שו"ר" וקטע אחרון).

שמכיון שאסור לה להתיבם תוך ג' חדשים מחשש עיבור הה"נ שאסור לה לחלוץ משום הדין שכל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה.

יבמות ב': תקע"ג (קטע אחרון).

יד. האיסור שיש על היבם והאחים שלא לבעול אחרי יבום או חליצה את החלוצה או את הצרות.

דברי הירושלמי שלמ"ד שחייבים על הצרות כרת כי נתברר שלא היו זקוקות, אם קיבלה צרה אחת קידושין מהשוק ואח"כ נתיבמה השני' הרי הקידושין של זו לשוק חלין למפרע כי נתברר שלא היתה זקוקה.

יבמות א': ר"ב (קטע "וי"ל").

דברי ר"ש בן התשב"ץ שיבמה שנדרה הנאה מהיבם בחיי בעלה, ואחרי נפילתה ליבום הלכה לחכם והתירה את הנדר הרי היא מותרת ולא אמרינן שכיון שנאסרה שעה אחת הרי היא אסורה עולמית.

יבמות ב': שי"ח (קטע "ובספר").

בענין היו לו בנים ומתו לאחר מיתתו.

יבמות א': י"ד סק"ב.

שאם סוברים שנישואין הראשונים מפילים לא מהני אם גירש את הערוה בחייו אלא הצרה נשארת אסורה.

יבמות ב': תקל"ב סק"א (קטע "מיהו").

הקושיא שאם הטעם לזה הוא משום דמיקרי שנאסרה שעה אחת, א"כ למה אם היו לו בנים ומתו אין אשתו אסורה ליבום.

יבמות ב': תקל"ב סק"ב.

שהיכא שנאסרה בשעת נפילה משום החשש של "אסור לבטל מצות יבמין", לא אסרינן עולמית עבור זה.

יבמות ב': שי"ב (קטע "א").

שהיכא שהיבמה אסורה להיבם אבל יש בידו להתירה אין זה נקרא שנאסרה עליו שעה אחת.

יבמות ב': תק"ח (קטע "עוד כתב האור שמח").

יג. כל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה

בענין אם עצם העובדא שאינה עולה ליבום הרי זה הדבר שמבטל את הדין של חליצה אפילו אם הסיבה אינה שייכת גבי חליצה, או האם הכוונה היא שאותו דבר שמבטל את הדין של יבום מהני גם לבטל את הדין של חליצה וממילא אם הסיבה אינה שייכת גבי חליצה הרי היא שפיר עולה לחליצה.

יבמות א': קצ"ב (קטע "והגרש"ש" וקטע "והנה בדברינו"), רי"ט, רכ"ט (קטע אחרון), ר"ל (קטע "מיהו לפ"ז").

דברי הקובץ הערות ששני דינים נפרדים נכללים בכל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה, א', שאם אינה בת זיקת יבום אינה בת זיקת חליצה, ב', שאפילו אם היא שפיר

קושי הירושלמי על זה דא"כ למה אם מת היבם לאחר היבום הרי היא מתיבמת לשאר האחין, הלא ע"י שהיבם ייבם הרי נתברר שלא היתה זוקקה לשאר האחין וא"כ נשאר שהיא אסורה עליהם באיסור אשת אח מהנישואין הראשונים.

יבמות א': ר"ב (קטע "וי"ל").

בענין אם הכוונה בשליחותיהו דאחין קעביד היא לדין שליחות ממש, או האם הכוונה היא רק שכשם שהיבום והחליצה מפקיעים את הזיקה של המיבם והחולץ כמו כן הרי הם מפקיעים את הזיקה גם משאר האחים.

יבמות א': ר' בההערה השני', ר"א בההערה השני', ר"ח (קטע "ונראה").

יבמות ב': תרכ"ו (קטע אחרון), תרכ"ט.

ביאור דברי רבי יוחנן שהאחין והצרות אסורים אחרי יבום בלאו ולא בכרת: האם אין כרת משום שהאיסור של אשת אח הותר בשעת נפילה ושוב אינו חוזר, רק שיש לאו חדש של לא יבנה, או האם הוא משום שהכתוב נתק' להאיסור של אשת אח מכרת ללאו.

יבמות א': ר', ר"א בההערה השני', ר"ג (קטע "והנה באות ר'").

הדרך שאפילו אם סוברים כהרמב"ם שעל חיבי לאו דקהל לוקין רק אם גם קידש אבל בחלוצתו י"ל דלוקה על ביאה לחוד.

יבמות א': ר"א (קטע "ועיין בערל"ג").

יבמות ב': תשמ"א.

בענין אם הגורם ל"כיון שלא בנה שוב לא יבנה" הוא עצם מעשה החליצה, או האם הגורם הוא הפקעת הזיקה.

יבמות א': ר"ח (קטע "מיהו באמת").

בענין אם הלאו של לא יבנה הרי הוא ביסודו איסור ביאה או האם הוא איסור לעשות מעשה יבום (שהוא מעשה ביאה).

יבמות א': ר"א (קטע "ויש לחקור לפי").

שיטת הרמב"ם שהחלוצה אסורה על החולץ רק מדרבנן, וכן שאין על האחים והצרות לאו אלא רק איסור דרבנן.

יבמות א': ר"א (קטע "והנה הרמב"ם" ולהלן שם), ר"ב. יבמות ב': תרכ"ה.

דברי הרמב"ן שמונה "לא יבנה" ללאו מתרי"ג.

יבמות א': ר"א, ר"ג (קטע "אולם").

בענין "הבא על יבמה ובא אחד מן האחין על צרתה".

יבמות א': ר"ח, ר"ט.

טו. מאמר

בענין אם במאמר תיקנו באמת אישות דרבנן, או האם רק פסלו אותה על האחין, רק דמכיון שהיא נפסלת על האחים הרי היא נראית כאשתו של בעל המאמר ומש"ה הרי היא צריכה גט.

יבמות א': י"ט (קטע "ולקמן").

קידושין א': ב'.

דברי רש"י שבמאמר הרי הוא קונה ב"מקצת מדרבנן".

יבמות א': י"ט (קטע "ולקמן").

יבמות ב': רפ"ה.

בענין גדרי מאמר לפי ב"ש לפי הלשון בגמ' שהוא קונה קנין גמור: האם הוא מדאורייתא או מדרבנן. וכן האם היא חייבת מיתה משום אשת איש אם זינתה. וכן האם מאמר נחשב סוג חדש של אישות ולא האישות של פרשת כי יקח איש אשה.

יבמות ב': ש' בההערה, תק"א סק"ב, תק"ג.

קידושין א': ז' סק"א.

סנהדרין: קפ"ז (קטע "והנה עיין ברמב"ן").

חומש: פר' משפטים, אשר לא יעדה (כ"א, ח') סק"ג.

בענין אם לפי המ"ד שסובר שלפי ב"ש מאמר עושה קנין גמור ואינה צריכה חליצה, הרי היבם קיים מצות יבום, או

הא דאין עדל"ת שיש בו כרת לפעול שלא מהני בה יבום בשעת נידתה כמו שלא מהני בחייבי לאו ועשה כיון שאין עדל"ת ועשה. יבמות א': י"ג סק"ד (קטע "ושוב").

בענין למה לא מתירים ליבם נדה היכא שפירסה נדה אחרי שנפלה ליבום, מטעם הואיל ואישתרי אישתרי (כלומר הואיל ואישתרי האיסור של אשת אח אישתרי נמי האיסור של נדה).

יבמות א': ק"ס.

בענין הא דאשת אחיו מאמו פטורה מחליצה.

יבמות א': ט'.

בענין אם מותר לחלוץ לערוה.

יבמות א': ל"ב.

בענין דינו של רבי שמעון בשתי אחיות שנפלו לפניו ליבום מב' אחין.

יבמות א': מ"ה סק"ח (קטע "והגרש"ש").

הדרך שרבי שמעון אוסר אותן משום שאחיות בזיקה הרי הן בגדר ערוה, ולא משום אשת אח.

יבמות א': קע"ג.

בענין "ייבם ואח"כ נולד".

יבמות א': ר"ה.

שיטת תוס' שהיכא שנשא מת ואח"כ נשא חי, אשר בכה"ג הרי היא אסורה על החי משום אשת אח ולא משום אחות אשה, א"כ לאחר מיתת האח הרי היא נשאת אסורה על החי ואינה ניתרת להחי ליבום כמו כל אשת אח, כי שאני הכא דמכיון שאם יפקע האיסור של אשת אח הרי יחול האיסור של אחות אשה, מש"ה נשאר האיסור של אשת אח (בלי אחות אשה), וכתבו תוס' שהיא פוטרת צרתה.

יבמות א': ב' סק"א (קטע ראשון).

יבמות ב': תקמ"ד סק"א.

שיטת רש"י דמיקרי שהיא נפטרת מחמת אחות אשה.

יבמות ב': תקמ"ד סק"ב.

האם מאמר עושה רק קנין אבל מצות יבום היא דוקא ע"י ביאה.

יבמות ב': תק"ב סק"א, תק"ח (קטע "ובתוך"), תק"ט.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ד הערה ב'.

בענין אם לפי הצד שמאמר לפי בית שמאי דוחה דחי' גמורה, הרי זה בתורת תחילת יבום, או בתורת קידושין רגילים.

יבמות ב': תצ"ט (קטע אחרון), ת"ק, תק"ו סק"ג (קטע "וראיתו"), תק"ח (קטע "ובתוך").

בענין אם מאמר לפי בית שמאי מהני בעל כרחא של האשה.

יבמות ב': ת"ק.

בענין אם לפי הצד שמאמר לב"ש אירוסין עושה, שוב מספיק במסירה לחופה כדי לעשותה נשואה, או האם צריכים גם ביאה.

יבמות ב': תקי"ג.

בענין הא דמאמר בקטנה הוא דוקא ע"י אבי', ובנערה בין על ידי עצמה ובין ע"י אבי'.

קידושין ג': נ'.

טז. ערוה שנפלה ליבום

בענין בעלת תנאי, ע"י לעיל ב"כל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה".

שמה שנשאר איסור אשת אח על הערוה אינו דבר פשוט.

יבמות א': א' (קטע "ועכ"פ").

בענין אם על נדה שנפלה ליבום יש איסור אשת אח בשעת נידתה ולא מהני אז חליצה.

יבמות א': י"ג.

בענין שאם נעשית ערוה אחרי שנוקקה ליבום הרי הזיקה נפקעת.

קידושין א': ט"ו סק"ג.

שאם היבם בעל את יבמתו נדה קנה (וכמסקנת תוס') ולא אמרינן ש"אי עביר לא מהני" כי אין איסורה איסור עולם.

יבמות ב': ש"נ סק"ב בההערה.

בענין למה בנדה שנפלה ליבום לא מהני

יז. צרת ערוה

בענין אם לפי רבי בדף ח' יש כרת על צרת ערוה.

יבמות א': קצ"ז.

שמה שנשאר איסור אשת אח על הצרה אינו דבר פשוט.

יבמות א': א': (קטע "ועכ"פ").

הדרך שיש שם חדש של ערוה שנקראת צרת ערוה.

יבמות א': ד', קע"ב, רל"א (קטע "והסיק").

הדרך שצרת ערוה, נחשבת היא עצמה כהערוה המקורית וכגון צרת בתו שגם הצרה עצמה נחשבת בגדר בתו.

יבמות א': א' (קטע "והנה לכאורה הי' נראה"), ב' סק"א (קטע "ובגדר הדברים") ובהערה שם, ל"ט (קטע "והנה כבר הבאנו"), קע"ב בהערה הראשונה והשני, רמ"ו סק"ה.

יבמות ב': תקל"ב סק"ב.

בענין אם איסור אשת אח שלא ניתר ליבום (וכגון הציור הנ"ל של צרת ערוה, ועוד ציורים) מהני לפטור את הצרה.

יבמות א': א' - ו', קס"ז, קצ"ב (קטע "והנה הקובץ" ולהלן שם) ובהערה הרביעית שם, קצ"ז בהערה האחרונה, קצ"ח בהערה הראשונה, רכ"ג סק"ו, רכ"ו סק"ג (קטע ראשון), ר"נ סק"א סק"ג.

יבמות ב': רפ"ו, של"ד, תקמ"ד סק"א.

דברי תוס' שערוה שנתחדשה לאחר מיתת הבעל אינה פוטרת את צרתה.

יבמות א': קצ"ז (קטע "ועוד הקשה"), רמ"ד, רמ"ח בהערה, ר"נ סק"ב סק"ד.

יבמות ב': תנ"ד, תע"א, תקמ"ד סק"ב (קטע "גם ביאר").

בענין הא דאשת אח שלא הי' בעולמו פוטרת את צרתה.

יבמות א': ב' סק"א (קטע ראשון

וקטע "וע"ע שם באות ה'"), סק"ב (קטע "והנה לעיל" ולהלן שם).
יבמות ב': תקמ"ד סק"א (קטע אחרון).

בענין אילונית פוטרת את צרתה.

יבמות א': ב' סק"א סק"ב, ו', קס"ז, קס"ח סק"ב סק"ג, קצ"ב (קטע "והנה הקובץ" ולהלן שם) ובהערה הרביעית שם, רמ"ז.

יבמות ב': רפ"ו, של"ד, תקמ"ד בסק"א.

שבשביל הדין של צרת צרה צריכים שכל השלשה היו צרוות יחד (עיי"ש הציורים).

יבמות א': קצ"ו.

ביאור המחלוקת שבין בית שמאי ובית הלל בצרת ערוה.

יבמות א': קצ"ז (קטע ראשון).

עוד בענין המחלוקת בית שמאי ובית הלל.

יבמות א': רמ"ט - רנ"ב.

בענין בעלת תנאי, עי' לעיל ב"כל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה".

בענין דעת תוס' ש"בעלת תנאי" פטורה אפילו מחליצה ובכל זאת אינה פוטרת את צרתה.

יבמות א': ב' סק"א (קטע "והנה מאידך") סק"ב (קטע ראשון), י"ג סק"א (קטע "והנה עיין בערל"ג"), קצ"ב, רי"ט בהערה השני.

בענין היכא שאפשר להתיר את האיסור ערוה להיבם, האם יש עלי' זיקה ואינה פוטרת את צרתה (וכגון כשהיא אסורה על היבם משום אשת איש של בעלה הראשון שגירשה חוץ מהיבם).

יבמות א': ק"צ*.

בענין היכא שאין כאן אישות אפילו מדרבנן, רק שצריכה גט כי היא נראית כאשת איש, האם אמרינן שהיא אוסרת את צרתה ליבום.

יבמות א': י"ט, כ' (קטע "והנה הרמב"ם").

בענין אם אחרי אפקעינהו רבנן להקידושין של הערוה, צרתה נשארת אסורה ביבום.

כתובות א': נ"א.

יח. סוטה וצרתה

ע"י עוד בערך סוטה.

הסוגיא של צרת סוטה.

יבמות א': ר"י - רכ"ו.

סוגיית הגמ' בסוטה דף ה' ע"ב - ו' ע"א בלמה ספק סוטה אינה מתיבמת אבל חולצת.

סימנים בענינים שונים: "סוטה"

ט"ו - כ'.

עוד בענין סוטה ודאי פטורה מחליצה.

סימנים בענינים שונים: "סוטה" ד'

(קטע "וכתב האחיזר" וקטע "ומהנחל יצחק").

הסוכרים שסוטה ודאי, חולצת.

יבמות א': ל"ה (קטע ראשון וקטע

"והנה הריטב"א"), רכ"ד (קטע "וכעין"), רכ"ו סק"ד.

בענין אם "טומאה כתיב בה כעריות" קאי על יבום או האם זה קאי על האיסור להבעל, ואם זה קאי על האיסור להבעל א"כ איך רואים מזה שהיא כערוה גם על היבום.

יבמות א': רי"ג, רכ"ג סק"א, ר"ל

(קטע "והנה כבר הבאנו"), רמ"ו סק"ב.

בענין אם הטעם למה הסוטה עצמה פטורה מיבום וחליצה הוא משום דטומאה כתיב בה כעריות, או האם היא פטורה משום הדרשה של לאחר ולא ליבם, ורק את הצרה ילפינן מטומאה כתיב בה כעריות.

יבמות א': רי"ב.

בענין אם מה שאסרה התורה סוטה ודאי ליבום הרי זה ביסודו איסור טומאה כמו האיסורים של הסוטה להבעל ולהבועל, וזהו הכוונה בטומאה כתיב בה כעריות, או האם האיסור של סוטה להיבם הרי הוא ככל איסורי ביאה של שאר העריות שאינן בגדר איסור טומאה רק שהתורה גילתה כן ע"י שכתבה המלה טומאה כמו שכתוב בעריות, והרי זה כעין ג"ש.

יבמות א': רי"ב, רי"ג, רכ"ב (קטע

"ובחידושי הגרש"ש"), ר"ל (קטע "והנה כבר הבאנו"), רמ"ו סק"ב.

לפי הצד ש"טומאה כתיב בה כעריות" קאי על הסוטה עצמה ולא רק על צרתה (ואינו בגדר גזירה שוה בעלמא), האם הכוונה היא שהיא נחשבת חפצא של ערוה ממש על היבם, או האם זה רק בגדר ילפותא שיש להסוטה הדינים של ערוה.

יבמות א': רי"ב, רי"ט (קטע

אחרון).

בענין "לאחר ולא ליבם": הביאור שהאמור בזה הוא שהיא אסורה להיבם כי שהיבם מקבל את כל האיסורים שהיו על הבעל.

יבמות א': רי"ג (קטע "מיהו

נראה").

שלפוטרה מיבום וחליצה הרי זה נחשב בגדר עשיית דבר שבערוה ומש"ה צריכים שנים כדי לברר דבר זה.

יבמות א': רי"י (קטע אחרון).

בענין צרת סוטה היכא שיש עד אחד שנטמאה (אחרי קינוי וסתירה).

יבמות א': רי"י.

הדרך בתוס' שהסוטה וצרתה פטורות מחליצה אבל לא הצרת צרה.

יבמות א': ל"ח סק"ב.

קושיית הרא"ש שנפטור ספק סוטה מיבום וחליצה משום שהתורה עשתה בה ספק כודאי.

יבמות א': רי"ד (קטע "מיהו

מדברי").

בענין אם הביאה הראשונה של סוטה ספק עם היבם הרי היא אסורה מהתורה, או האם היא אסורה רק מדרבנן גזירה אטו ביאה שניי, אבל מהתורה הדין נותן שמצות יבום תדחה את האיסור.

יבמות א': רי"ז, רל"ה.

כתובות ב': תק"ל סק"ב.

בענין אם נשאר על ספק סוטה שנפלה ליבום האיסור של אשת אח.

יבמות א': רכ"ו סק"ג.

בענין צרת ספק סוטה.

יבמות א': רכ"ו.

בענין אם אשת כהן שנאנסה פטורה מן היבום ומן החליצה משום דטומאה כתיב

בה כעריות (והגמ' בענין היכא שהיבם הוא חלל).

יבמות א': רכ"ה.

יט. מחזיר גרושתו וצרתה

בענין יבום וחליצה במחזיר גרושתו וצרתה. יבמות א': רכ"ט - רל"ו.

כ. ממאנת וצרתה

בענין יבום וחליצה בממאנת וצרתה.

יבמות א': רל"ז - רמ"ד.

עוד בענין צרת ממאנת.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה מ"ג* (קטע "והנה יש להביא דוגמא").

סנהדרין: פרק זה בורר ל"ח* (קטע "והנה יש להביא דוגמא").

כא. אשת שני מתים וצרתה

בענין יבום וחליצה באשת שני מתים וצרתה.

יבמות א': ב' סק"ב (קטע ראשון), קצ"ב ובההערה הרביעית שם, קצ"ח, קצ"ט.

הדרך שהכוונה באשת שני מתים היא רק להיכא שהיא נופלת ליבום משניהם.

יבמות ב': ש"י (קטע "ובאמת"), תק"ב סק"ב, תקכ"ד (קטע "מיהו נראה" ולהלן שם), תקל"א (קטע ראשון).

הדרך שאשת שני מתים אסורה ליבום רק מדרבנן.

יבמות ב': שי"ט בההערה השני', תקכ"ד (קטע "ועיין בבית שמואל").

דברי תוס' שאשת שני מתים פוטרת צרתה.

יבמות א': ב' סק"ב (קטע "אלא שהגרנ"ט"), קצ"ב בההערה הרביעית.

טעמו של הרמב"ם שהשמיט את הדין של אשת שני מתים.

יבמות א': קצ"ז בההערה השלישית.

כב. חייבי לאו ועשה

חקירת הפרשת דרכים בענין אם בחייבי

לאו ועשה נשאר איסור אשת אח ובכל זאת אינה פוטרת צרתה.

יבמות א': ב' סק"א (קטע "והנה מאידך") סק"ב (קטע "והנה הגרנ"ט שם"), י"ג סק"א בההערה, ל"ט (קטע "והנה כבר צידד" ולהלן שם), מ"ב (קטע "מיהו אכתי" ולהלן שם) ובההערה הראשונה שם, קס"ח סק"ב, קע"ז (קטע "והנה מדבריהם" ולהלן שם), קצ"ב (קטע "מיהו צ"ע"), רכ"ו סק"ג (קטע ראשון).

יבמות ב': של"ח סק"ב (קטע "מיהו שיטת" ולהלן שם), ש"ג.

בענין למה "אם בעלו לא קנו" אם נאמר שאין כאן האיסור של אשת אח.

יבמות א': מ"ב בההערה הראשונה.

בענין הא דאע"פ שבחייבי לאו ועשה "אם בעלו לא קנו" אבל בכל זאת הרי הן צריכות חליצה ולא אמרינן שכל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה.

יבמות ב': תקע"ג

דברי הגרש"ש שבחייבי עשה, וחייבי לאו ועשה, נהי שלא קנה, אבל הרי זה רק לענין שאין זה פוטר את הצרה, וכן לענין שהיא עצמה צריכה חליצה, אבל שפיר קנה בה קנין אישות של יבום.

יבמות א': קע"ח.

הדרך שחייבי עשה (וחייבי לאו עשה) צריכות חליצה רק מדרבנן.

יבמות א': קצ"ב (קטע "עוד כתב").

קושיית הרא"ש שחייבי עשה (וחייבי לאו ועשה) יפטרו צרתן כמו אילונית, ותירוצו.

יבמות א': קס"ח סק"ב.

שיטת הרמב"ם באלמנה מן הנישואין לכ"ג.

יבמות ב': שס"ג.

שיטת הרמב"ם שחייבי עשה הרי הן בנות יבום מן התורה כמו חייבי לאו ואם בעל אותן נפטרו צרתן.

יבמות ב': שס"ב.

כתובות ב': תק"ל סק"ג.

יבמות ב': תרי"ז סק"ג.

שיטת הרמב"ם שאם חלץ לאיסור מצוה או איסור קדושה לא נפטר הצרות כי כיון שהן אסורות ליבום לכה"פ מדרבנן הרי זו חליצה פסולה.

יבמות ב': (תנ"א), תנ"ב.

בענין הדין שאם נפלה לפניו אלמנה ונתמנה לכהן גדול לא יכנס: למה לא אמרין הואיל ואישתרי האיסור של אשת אח אישתרי נמי האיסור של אלמנה לכהן גדול.

יבמות א': קנ"ח (קטע "וגם" ולהלן שם), ק"ס (קטע "ועכ"פ").

כג. המתנת ג' חדשים

שמכיון שאסור לה להתיבם תוך ג' חדשים מחשש עיבור, הה"נ שאסור לה לחלוץ משום הדין שכל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה.

יבמות ב': תקע"ג (קטע אחרון).

בענין שיטת תוס' שחליצה תוך ג' חדשים לא מהני אפילו בדיעבד.

יבמות ב': תקע"א.

בענין אם יבום או חליצה בתוך ג' חדשים, כשלא הי' ידוע שהיא מעוברת, יכול להיות יותר אסור או פסול מחליצה או יבום כשנודע שהיא שפיר מעוברת.

יבמות ב': תקע"א.

דברי ר"ת שאם מת היבם צריכה היבמה להמתין ג"ח לפני שתנשא.

יבמות ב': תרל"ז.

דברי הירושלמי שמי שאין לו בנים ומת והניח את אשתו מעוברת הרי היא צריכה להמתין שמה תפיל ותהי' זקוקה ליבום ואסורה לשוק.

יבמות ב': רצ"א (קטע "והנה את היסוד"), רצ"ב.

בענין הא דתנן שאם כינס את יבמתו ואח"כ נמצאת מעוברת מן הראשון הרי הם חייבים קרבן, האם איירי שכנסה בתוך ג' חדשים או האם אפילו לאחר ג' חדשים.

יבמות ג': י"ט.

הקושיא איך אמרין ביבום בחייבי לאוין שעדל"ת אפילו כשאפשר לקיים את המצוה ע"י אח אחר או צרה אחרת בלי לעבור על הלאו.

יבמות א': מ"א סק"ג.

הקושיא איך שייך לומר ביבום בחייבי לאוין שהעשה של יבום דוחה לא תעשה הלא האשה עוברת על הלאו ואינה מצווה בהעשה, ותירוצים על זה.

יבמות א': מ"א סק"א.

יבמות ב': שמ"ה, תקמ"ו (קטע "והנה כעין").

כתובות ב': תקכ"ט סק"ב.

קידושין ד': שס"ח (קטע "והנה כעין").

הקושיא איך שייך לומר ביבום בחייבי לאוין שעשה דוחה לא תעשה אפילו לגבי האיש הלא כיון שהאשה אינה מצווה בהעשה הרי העשה הוא עשה שאינו שוה בכל.

יבמות א': ע"ז (קטע "והנה לכאורה ה"ה").

קושיית האחרונים למה מצות יבום דוחה את הלאו של אלמנה (מן האירוסין) לכהן גדול, לפי השיטה שאין עשה דוחה ב' לאוין, דהא איכא גם לא יקח וגם לא יחלל.

קידושין ב': ת"ג (קטע "והנה ביבמות").

בענין היכא שהלאו לא ניתן לדחי', אלא נשאר לאו, האם אמרין שאם בעלו קנו.

יבמות ב': שמ"ט.

סברות למה לומר בכה"ג שאם בעלו לא קנו.

יבמות ב': ש"נ.

דברי המנ"ח שביבום בחייבי לאו דאמרין מהתורה שעדל"ת, א"כ אפילו אם לא נתכוין לקיים את העשה, ואפילו אם נסבור שמצות צריכות כוונה, אבל בכל זאת אינו עובר על הלאו, כי סו"ס הרי הוא קונה וזה מספיק כדי לדחות את הלאו.

כד. חליצה

בענין אם חליצה היא בגדר מצות עשה, או האם היא רק דין מדיני התורה איך להתירה.

יבמות ב': רצ"ח בהערה השלישית, שי"א, שס"א, תי"ט (קטע אחרון).

קידושין א': חלק ההערות דף י"ד הערה ה'.

סימנים בענינים שונים: "סוטה" ג' (ובענין אם היא מצוה חיובית או מצוה קיומית).

דברי החשק שלמה שהיכא שהיבמה רוצה חליצה הרי היא בודאי מצות עשה.

יבמות ב': שי"א (קטע "שו"ר"), שס"א (קטע "וע"ע בהגהות חשק שלמה").

סימנים בענינים שונים: "סוטה" ג' (קטע "וע"ע").

שורק יבמה הוא מהדברים שעכו"ם משיבים עליהם.

יבמות ב': ת"כ (קטע אחרון).

הטעמים שכתב רבינו בחיי לחליצה ורוק יבמה.

יבמות ב': ת"כ (קטע אחרון).

הדרך שחליצה היא תועלת להמת.

יבמות ב': ת"כ (קטע "ועכ"פ אכתי").

דברי רבינו בחיי על פרשת יבום בענין מה היא המהות של חליצה, וכן אם שייך בכלל מצד הסכרא שאשת איש תצא בחליצה.

קידושין א': חלק ההערות דף ג' הערה מ'.

הדרך שחליצה אינה מפקיעה את האיסור של יבמה לשוק, אלא הרי היא מפקיעה את הזיקה, א"נ פוטרת ממצות יבום, ושוב ממילא ליכא איסור. והדרך שחליצה הרי היא שפיר מפקיעה בדרך ישיר את האיסור של יבמה לשוק.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ד הערה י"ב.

קידושין ד': רס"ג סק"ב.

בענין "הכתוב קראה (לחלוצתו) ביתו".

יבמות ב': תרס"ב, תשמ"ג.

שלחליצה סגי אפילו מדאורייתא בג' הדיוטות.

סנהדרין: ו' (קטע "אמנם"), ס"א (קטע "ובאמת").

בענין "וקראו לו ודברו אליו".

יבמות ב': תרנ"ח.

בית אחד הוא חולץ ואין חולץ לשני בתים: דברי הריטב"א שלאחר שפטורה מחליצה אסור מהתורה לחלוץ לב' בתים שנפלו ליבום, או ליבם אחד ולחלוץ להשני, משום שחליצה היא דבר של ביוזן.

יבמות ב': תרנ"ט.

הסוכרים שהדרשה של בית אחד הוא חולץ וכו' הרי היא עצמה באה לאוסרו מהתורה.

יבמות ב': תק"ט סק"א.

הסוכרים שאסור מדרבנן משום שהוא פוסלה עי"ז לכהונה.

יבמות ב': תרנ"ט סק"א (קטע ראשון).

דברי הרמב"ם דהיכא שכופין לחלוץ צריך לומר רוצה אני (כמו בגט וקרוב, ודלא כקידושין ומכירה).

קידושין א': י"א סק"ג (קטע אחרון).

הדרך שהדין שצריכים בחליצה עמידה אינו דין של מצוה אלא הרי זה תנאי בהכשר החליצה.

זבחים ב': ע'.

בענין אם האומר על מי שמוחזק כבנו שאינו בנו הרי הוא נאמן גם לענין לחייב את אשתו בחליצה כמו שהוא נאמן לענין לקבוע דינו של הבן.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ד (קטע אחרון).

בענין חליצת מעוברת לא שמה חליצה.

קידושין ד': ר"א (קטע ראשון).

ביאור סברת ר"ל בחליצת מעוברת שתיגלי מילתא למפרע לא אמרינן.

יבמות ב': תקע"ה.

דברי הרמ"ה שאם קידש על מנת שיאמר אבא הן, ומת לפני שאמר האבא הן, וכן חלץ אחיו לפני שאמר האבא הן, ואח"כ

אמר אבא הן, א"כ מעתה איגלאי מילתא למפרע שהיתה אשת אח ושהחליצה כשירה.

יבמות ב': תקע"ה (קטע "גם יש לפרש").

פסקו של הרמב"ם שאם זינה איש עם אשה וילדה הרי זה ספק אם הולד הוא ממנו או מאחר (כי חיישינן שמא זינתה גם עם אחרים), וממילא אשתו צריכה חליצה מספק.

כתובות א': שכ"ח סק"ד (קטע "מיהו אכתי קשה").

דברי רש"י שאלמנת מלך אינה חולצת כי אסור לה להנשא (ועי' לעיל בסקי"ג שהבאנו את טעמו של הרמב"ם).

סימנים בענינים שונים: "סוטה" ג' (קטע "וע"ע").

יבש גלעד

בענין למה נתחייבו אנשי יבש גלעד מיתה. חומש: פ' בחקותי, כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת (כ"ז, כ"ט).

ידות

- א. כללי
- ב. מוכיחות ואין מוכיחות
- ג. יד לקידושין
- ד. יד לפאה
- ה. יד לצדקה
- ו. ידות בשבועה

א. כללי

בענין יסוד הדין של ידות: האם גומרים דיבורו או האם מהני בתורת דברים שבלב.

נדרים: פרק כל כנויי ז', ז*, ז**ז, ח' סק"א (קטע "מיהו זה"), י' סק"א (קטע "ובסברת"), כ"א סק"ב, ע"א סק"ב (קטע "מיהו יש לעיין"), קל"ו (קטע "מיהו הנ"ל").

קידושין א': ס"ב, ס"ד סק"ב (קטע "מיהו יש לעיין").

קידושין ג': קי"ז, ק"ל בהערה

הראשונה.

שבועות: מ"ו (קטע "ועכ"פ").

קושיית השער משפט שאם ידות מהני מדין דברים שבלב למה צריכים מקצת דיבור.

נדרים: פרק כל כנויי ז' סק"ד, ע"א סק"ב (קטע "מיהו הרשב"א").

קידושין א': ס"ב סק"ד.

קידושין ג': קי"ח.

בענין אם החידוש של ידות הוא דסגי במקצת לשון, או האם דבר זה הוא פשוט, רק שהחידוש של ידות הוא שסומכים על ההוכחה.

נדרים: פרק כל כנויי ע' (קטע "והנה בתחילת").

שיטת היראים שדברים שבלב אינם דברים רק היכא שהי' לו לדבר, ודברי הגרונ"ט שלפ"ז יש לבאר דמהני ידות כי ע"י הדין של ידות מספיק אם הוא אומר מקצת לשון ולא הי' לו לדבר יותר, ולכן מהני אע"פ שיש כאן דברים שבלב.

נדרים: פרק כל כנויי ז' בהערה הראשונה.

קידושין ג': ק"כ (קטע "מיהו").

שהיכא שאם הי' אומר רק חצי דיבור הי' מועיל מדין יד, רק שהוא עצמו גמר עם לשון מקולקל, הרי זה מקלקל.

נדרים: פרק כל כנויי ב' סק"ג סק"ה, ז**, ח' סק"א (קטע "מיהו באמת"), כ"א סק"ב.

הסברא שצריך לפרט בתוך המקצת לשון של היד איזה פרט מגוף הנדר (חוץ מהעובדא שהוא הנודר), ודיחוי על זה.

נדרים: פרק כל כנויי נ"ו.

בענין המחלוקת בין תוס' והריטב"א אם אמר יד מוכיח, ושוב אמר שלא נתכוין לנדר.

נדרים: פרק כל כנויי ז' סק"ב סק"ג סק"ד, י' סק"ג, נ"ט סק"א (קטע "ועל זה"), (קל"ו), פרק ארבעה נדרים – בענין נדרי זרוזין סק"ד.

קידושין א': ס"ב סק"ב.

קידושין ג': קי"ז (קטע "ומדברי הריטב"א ולהלן שם).

שבועות: י"ג סק"ו, מ"ו (קטע "ועכ"פ").

בענין איך מהני ידות היכא שיודעים שלא חשב את המלה בלבו, וכגון אם אמרין ששבועה בעי שם ושמשלימים את השם ע"י הדין של ידות, וכן היכא שאמר ככר זה עלי ומשלימים "כקרבן" ע"י ידות, הלא בציורים אלו לא חשב בכלל על המלה ואינו מודע לה בכלל.

נדרים: פרק כל כנויי ז'*

דברי הגר"ז שהוכחת היד צריכה להיות קיימת בשעה שאמר את המקצת דיבור ולא סגי אפילו כשהוכחה באה מיד לאחר מכאן.

נדרים: פרק כל כנויי ז'**, פרק ואלו מותרין כ"ז (קטע "מיהו יש לישב").

בענין אם לפי דברי הגר"ז הנ"ל סגי בזה שהמקצת דיבור עצמו מוליד את ההוכחה.

נדרים: פרק ואלו מותרין כ"ז (קטע "מיהו יש לפקפק").

בענין "מכלל לאו אתה שומע הן" בנדר: האם זה מועיל מדין יד מוכיח, או האם זה מיקרי ממש כאילו אמר גם את צד הלאו.

נדרים: פרק כל כנויי קל"ו, קמ"ז. קידושין ד': רכ"א*.

דברי הר"ן בנדרים שהיכא שהזכיר את צד הלאו (לא אוכל לך), גם לפי רבי מאיר אמרין מכלל הן אתה שומע לאו (דהיינו שאם אמר לא חולין לא אוכל לך, מפרשים לא חולין יהא אלא קרבן לפיכך לא אוכל לך).

נדרים: פרק כל כנויי קמ"ז (קטע "וראיתי מוכיחים").

קידושין ד': רכ"א* (קטע "וראיתי מוכיחים").

ב. מוכיחות ואין מוכיחות

ביאור "עיקר מוכיח" שהזכיר הר"ן בנדרים דף ו' ע"ב.

נדרים: פרק כל כנויי ס"ח סק"ב, ס"ט.

הדרך שאומדנא דמוכח הוא מדריגה יותר גדולה מיד מוכיח, וחשיב דיבור שלם, כי הוספת מלים לא תוסיף יותר בהירות.

נדרים: פרק כל כנויי ע' (קטע "מיהו י"ל" ולהלן שם), ע"א סק"ב.

גדר ידים שאין מוכיחות: האם הכוונה היא להיכא דהוי מחצה על מחצה או האם הכוונה היא להיכא שנוטה קצת לצד נדר. וכן האם איירי שרק הלשון אינו מוכיח אבל כוונתו ברורה או האם איירי כשגם כוונתו אינה ברורה.

נדרים: פרק כל כנויי ג"ה, ג"ז, ג"ט, ס"ו, ס"ז, ס"ח (קטע אחרון), ע"ג (קטע "ועל כל פנים"), פרק ואלו מותרין כ"ז (קטע ראשון). קידושין א': ס"ג, ס"ה (קטע "ועל כל פנים").

בענין הגירסא במס' נזיר שהציוור של אהא ונזיר עובר לפניו חשיב יד שאינה מוכיחה.

נדרים: פרק כל כנויי ג"ט סק"ה.

בענין היכא שאמר אהא אחרי שדיבר מענין נזירות.

נדרים: פרק כל כנויי ג"ט סק"ד.

בענין מתי אומרים "סתם נדרים להחמיר", ומתי אומרים "ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים".

נדרים: פרק כל כנויי ב' סק"א, ג"ז, קל"ו (קטע "ובאמת"), קל"ז סק"א, פרק ואלו מותרין כ"ז.

קידושין א': ס"ד סק"ב (קטע "ולכאורה"), ס"ז (קטע "ולכאורה"), ס"ח (קטע "א").

ג. יד לקידושין

"בעי רב פפא יש יד לקידושין או לא": דברי הר"ן ותוס' בענין למה לדמות לנדרים.

נדרים: פרק כל כנויי א' סק"ז סק"י, ז' סק"ב (קטע אחרון), ח' סק"א (קטע "מיהו באמת"), י' סק"ד (קטע "אולם"), ס"ח, ע"א - ע"ז, ע"ט.

קידושין א': ט' סק"ב (קטע "והנה על פי"), ס"ב סק"ג, ס"ד, ס"ה (קטע אחרון), ע"ב סק"א.

קושיית האחרונים למה צריכים דין יד גבי קידושין, תיפוק לי' מדין הוכחה כמו

במדבר עמה על עסקי קידושי'.

נדרים: פרק כל כנויי ז' סק"ב
(קטע אחרון), ח' סק"א (קטע
"מיהו באמת"), ע"א, ע"ג (קטע
"ומעתה").

קידושין א': ס"ב סק"ג, ס"ד, ס"ה
(קטע "ומעתה"), ע"ב סק"א.

קידושין ג': ק"ל.

בענין אם מדבר עמה על עסקי קידושי'
מהני משום שמספיק בהוכחה אע"פ שאין
כאן דיבור לפני הקידושין, או האם הדיבור
ההוא חשיב האמירה, או האם מהני מדין
ידות (כן סובר הריטב"א).

נדרים: פרק כל כנויי ע"א סק"ד.
קידושין א': ס"ד סק"ד, ס"ה (קטע
"ומעתה"), ס"ח (קטע "ב'"), ע"ב
סק"א.

קידושין ג': ק"ל.

שיטת הרמב"ם ביש יד לקידושין.

נדרים: פרק כל כנויי ע"ה.

בענין הציור של נתן פרוטה לזו ופרוטה
לזו.

נדרים: פרק כל כנויי ס"ט, ע',
פ*.

בענין הציור שכתב הר"ן שנתן את הכסף
להראשונה לפני שאמר להשני "ואת", ולא
אחרי שנתן.

נדרים: פרק כל כנויי ע"ז.

ד. יד לפאה

"בעי רב פפא יש יד לפאה או אין יד
לפאה".

נדרים: פרק כל כנויי י' סק"ד
(קטע "אולם"), ע', ע"ח - פ*.

בענין היכא שמונחת פאה לפניו ולקח עוד
תבואה ואמר הרי זה, האם התבואה נעשית
פאה כמו באהא ונזיר עובר לפניו.

נדרים: פרק כל כנויי פ'.

ה. יד לצדקה

בענין שאלת הגמ' אם יש יד לצדקה או
אין יד לצדקה.

נדרים: פרק כל כנויי ע"ח (קטע
"והנה עיין בר"ן"), ע"ט.

ו. ידות בשבועה

בענין מנלן דין ידות בשבועה.

נדרים: פרק כל כנויי ט"ז סק"ב
(קטע "וכן איתא בשט"מ בדף
ג").

דברי תוס' בנדרים דף ב' ע"ב, שבשבועה
לא מהני ידות, ודבריהם בדף ט"ז דשפיר
מהני ידות.

נדרים: פרק כל כנויי ח* (קטע
"והרמב"ם"), י' סק"ד (קטע
"ועי"ז"), ל"ג, קמ"ז (קטע "ברם
יש להעיר").

קידושין ד': רכ"א* (קטע "ברם יש
להעיר").

הדרך שלא מהני ידות בשבועה על העבר.
נדרים: פרק כל כנויי ח' סק"ד, י'
(קטע אחרון).

הדעה שאין לוקין או מביאין קרבן על ידות
דשבועה.

נדרים: פרק כל כנויי ח* (קטע
"והרמב"ם"), ל"ג, ק"א (קטע
"וגם קושיא").

הדעה שהיכא שאחרים משביעים אותו לא
שייך לומר דמהני ידות.

נדרים: פרק כל כנויי י' סק"ד
(קטע "ועי"ז"), ל"ג, קמ"ז (קטע
"ברם יש להעיר").

קידושין ד': רכ"א* (קטע "ברם יש
להעיר").

בענין אם שייך לומר שהעונה אמן הוא
כמוציא שבועה מפיו גם על מה
שמשלימים בדברי המשביע מדין ידות.

נדרים: פרק כל כנויי י'.

בענין אם שייך לומר ששבועה בעיא שם
ושמשלימים את השם ע"י הדין של ידות.

נדרים: פרק כל כנויי ח' סק"א,
ח*, י' סק"א סק"ד.

בענין איך שייך לומר שמהני ידות להשלים
שם בשבועה הלא ע"י ידות ליכא קדושת
השם: האם ע"י שגומרים את דבריו יש
שפיר קדושת השם.

נדרים: פרק כל כנויי י' סק"א
(קטע "והנה יש לעיין").

בענין הא דע"י הזכרת שם לחוד הוי

שבועה גם בלי המלה שבועה, האם זה מדין יד.

נדריים: פרק כל כנויי ח' סק"א סק"ד.

שהיכא שדבריו הם גם לשון שלם של קבלה לדבר מצוה, וגם לשון של יד לשבועה, מעדיפים לתת ללשונו דין קבלה לדבר מצוה. ואפילו היכא שיש על דבריו רק דין של יד לקבלה לדבר מצוה יתכן שנותנים לדבריו דין של יד לקבלה לדבר מצוה ולא יד לשבועה כי תופסים את המועט.

נדריים: פרק כל כנויי ק"א (קטע "גם י"ל" ולהלן שם).

יהא מונח עד שיבוא אליהו

בענין סימנין וסימנין (וע"א) יניח, עי' בערך אבידה - סימנים.

בענין אם הכוונה היא שיהא מונח אצל זה שמחזיק בו עכשיו או אצל ב"ד.

ב"מ: פרק שנים אוחזין שי"ח.

בענין אם "יהא מונח" מיקרי סילוק ב"ד או האם זה נקרא שנוקקין להם.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ג סק"ב, י"ט סק"א (קטע "ויש להוסיף דהיינו") ובהערה שם, כ' סק"א (קטע "מיהו צ"ע").

שב"הא מונח" הרי זה נקרא שאנו דוחים ולא פוסקים (אבל אכתי י"ל דמיקרי שנוקקין להם כי ע"י היהא מונח הרי אנו מגינים על זה שאומר אמת ולכן אין זה נקרא שמשלקים כמו שעושים בכל דאלים גבר).

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ט סק"א בהערה השני' שם.

שיטות רש"י ותוס' במתי אומרים יחלוקו, יהא מונח, וכד"ג.

ב"מ: פרק שנים אוחזין א' סק"ט סק"י סק"א, ט', י', י"ג סק"ב, אי"ט סק"א סק"ב, כ', כ"ג סק"ב, שט"ז.

(ב"ב א': ח' סק"ה).

ב"ב ב': שצ"ג סק"ג, שצ"ד.

שיטת הריב"א בהנ"ל.

ב"מ: פרק שנים אוחזין א' סק"ט סק"י (סקי"א), י"ט סק"א (קטע "ברם לפי") סק"ב, כ', מ"ח (קטע אחרון), ס"ה.

ב"ב ב': שצ"ד.

דרכו של התוס' הרא"ש בהנ"ל.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ט סק"ד.

סברת הרשב"א והפ"י למה בשנים אדוקין בשטר לא שייך לומר יהא מונח.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ט סק"ג, שי"ז.

בענין למה בארבא (בב"ב דף ל"ד ע"ב) אמרינן כד"ג ולא יהא מונח.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ג סק"ב, כ' סק"א (קטע "מיהו צ"ע").

הדרך שלפי המסקנא טעמייהו דרבנן במנה שלישי למה אמרינן יהא מונח ולא יחלוקו הרי זה משום שיש ודאי רמאי, ושיש לצדד האם כדי לומר יחלוקו חוץ מ"אין ודאי רמאי" צריכים גם שהחלוקה יכולה להיות אמת.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ט סק"א (קטע "ועוד י"ל") סק"ד.

הדרך שאמרינן יהא מונח אפילו כשיש דררא דממונא, ושרבנן דרבי יוסי סוברים בציוור של מחליף פרה בחמור שיהא מונח ולא יחלוקו אע"פ שיש דררא דממונא.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ז (קטע "ולפ"ז יוצא שרבנן" ולהלן שם).

ב"ב ב': שצ"ג סק"ג.

בענין אם לפי רבי יוסי צריכים את שני הדברים כדי לומר יהא מונח, דהיינו גם ודאי רמאי וגם שאין החלוקה יכולה להיות אמת, או האם הוא סובר יהא מונח או היכא שיש ודאי רמאי או היכא שאין החלוקה יכולה להיות אמת.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ט סק"ד, כ"א.

בענין אם טעמו של רבי יוסי שסובר שאמרינן יהא מונח היכא שיש ודאי רמאי הוא כדי לקנוס את הרמאי, או האם הוא כדי שע"ז הרמאי יודה כמו במנה שלישי.

ב"מ: פרק שנים אוחזין כ"א.

דברי הירושלמי שמגלה פנים בתורה, שאין לו חלק לעוה"ב, הוא מי שעובר עבירות בפרהסיא כיהויקים בן יאשיהו וחביריו. סנהדרין: שנ"ד בההערה הששית. אבות: קמ"ד בההערה הששית, קנ"ט (קטע "והנה בירושלמי"). הדרך שנתקלקלה האמונה אצלו. אבות: רכ"א בההערה האחרונה.

יהושע

ביאור "יהושע בן נון נער", וביאור "משרת משה מבחריו".

אבות: פרק ראשון ג' סק"ב. חומש: פר' כי תשא, ומשרתו יהושע בן נון נער (ל"ג, י"א). דמויות ותקופות: יהושע ג'. בענין מצבו של יהושע במעשה המרגלים לעומת כלב בן יפונה.

חומש: פר' וירא, איה שרה אשתך (י"ח, ט') (קטע אחרון). פר' שלח, ועבדי כלב עקב וגו' (י"ד, כ"ד).

בענין מה שמשה רבינו שינה את שמו על שם "י-ה יושיעך מעצת מרגלים".

חומש: פר' שלח, ויקרא משה להושע בן נון יהושע (במדבר י"ג, ט"ז).

שיחות: עמ' צ"א, ק"ד.

בענין כמה שנים פרנס יהושע את ישראל. אבות: פרק ראשון ג' סק"ב.

חומש: פר' כי תשא, ומשרתו יהושע בן נון נער (ל"ג, י"א) (קטע "והנה מדבריו" ולהלן שם).

דמויות ותקופות: יהושע ג'.

בענין הדין מלך של יהושע.

קידושין ב': שצ"ג (קטע "וכן יהושע" ולהלן שם).

סנהדרין: קפ"א* (קטע "ועכ"פ דברינו").

הוריות: קל"ט ובההערה שם.

חומש: פר' יתרו, לאכל לחם עם חתן משה לפני האלקים (י"ח, י"ב) [ב] (קטע "וכן יהושע" ולהלן שם). פר' מטות, "בענין אם עבר הירדן היא מעיקר ארץ ישראל

בענין אם רבי יוסי סובר יהא מונח בשנים אדוקין בשטר.

ב"מ: פרק שנים אוחזין כ"א.

"מניח גזילה ביניהם ומסתלק": הדרך שהכוונה היא ליהא מנוח.

ב"ק ב': שכ"א.

יהואחז המלך

משמעות דברי הרמב"ם שיהואחז נמשח בשמן המשחה.

הוריות: קל"א.

יהודה (השבט)

בענין שמלך צריך להיות מיהודה, עי' בערך מלך - הכשרים למלכות, והתנאי של יהודה ושל בית דוד.

בענין שריש גלותא צריך להיות מיהודה, עי' בערך ריש גלותא.

בענין שהנשיא צריך להיות מיהודה, עי' בערך נשיא - התנאי של יהודה.

יהודה בן יעקב

בענין למה בתחילה, כשנמצא הגביע באמתחת בנימין וחשבו שכולם יהיו עבדים, לא התווכח יהודה עם יוסף, אלא רק אחרי שיוסף אמר שרק בנימין ישאר לעבד.

חומש: פר' ויגש, ויגש אליו יהודה (מ"ד, י"ח).

יהודיע הכהן

בענין אם ה' מסדר המסורה של התורה, וכן בענין אם ה' נביא.

אבות: פרק ראשון ד'*

בענין מדרשו של יהודיע הכהן באשם.

זבחים א': קע"ה, קפ"א.

יהויקים המלך בן יאשיהו

בענין מה שזקנו של רבי פרידא מצא גולגלתו של יהויקים המלך ולא זרקו משום ש"מלכא הוא ולא איכשר לדילזולי ביי".

סנהדרין: קפ"ג סק"ד.

אבות: רכ"א סק"ד.

הסברא שלא הי' עליו חיוב לומר דברי משה בשם אומרם, דהיינו בשם משה. אבות: פרק ראשון ב' סק"ה. דמויות ותקופות: יהושע א' סק"ה. הדרך שגם יהושע הוא במקום שבעים ואחד כמו שמושה הוא במקום שבעים ואחד.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ג סק"ב בהערה, כ"ד סק"ג. סנהדרין: קכ"ז.

חומש: פר' מסעי, אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ וגו' (ל"ד, י"ז) סק"ב בהערה, שם, "עוד בענין סדר חלוקת הארץ" סק"ג.

שיהושע ואלעזר היו בגדר מחלקים של ארץ ישראל (ביחד עם נשיאי השבטים). ובענין אם היו צריכים להם משום השרות של מלך וכהן גדול או האם הי' משום מדריגתם הרוחנית.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ג סק"ד, כ"ד סק"ב סק"ג.

חומש: פר' מסעי, אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ וגו' (ל"ד, י"ז) סק"ד, שם, "עוד בענין סדר חלוקת הארץ" סק"ב סק"ג.

הדרך שיש לשירת האזינו שני דינים: א', שהוא חלק מהספר תורה, ב', דין נפרד כעין כתובים. ומשה הי' ממונה על הדין הראשון, ויהושע על הדין השני.

חומש: פר' האזינו "בענין מהותה של שירת האזינו" סק"ג (קטע "ומעתה י"ל").

בענין התקנות שעל מנת כן הנחיל יהושע את הארץ.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ו) ה'.

יהרג ובל יעבור

פרטי דינים בענין יהרג ובל יעבור על ע"ז ג"ע ושפ"ד.

אבות: קפ"ה.

וכו" (קטע ראשון). פר' כי תצא, תמחה את זכר עמלק (כ"ה, י"ט) [א] סק"ג (קטע "וכן משמע"). פר' וזאת הברכה, ההפטרה סק"ב. עמלק, פורים: י' (קטע "ובאמת כן").

דמויות ותקופות: משה רבינו, א' סק"א (קטע "וכן יהושע" ולהלן שם), יהושע ד'.

בענין אם נמשח למלכות, ואם לא נמשח למה לא נמשח.

הוריות: קל"ט (קטע "והנה לפי כמה מהדרכים" ולהלן שם).

חומש: פר' יתרו, לאכל לחם עם חתן משה לפני האלקים (י"ח, י"ב) [ב] (קטע "וכן יהושע" ולהלן שם). פר' כי תשא, כי קרן עור פניו (ל"ד, כ"ט) (קטע "והנה עיין לעיל").

דמויות ותקופות: משה רבינו, א' סק"א (קטע "וכן יהושע" ולהלן שם), יהושע ד'.

שלא השיג כל מה שהשיג משה.

אבות: פרק ראשון ב' סק"ב (קטע "ועכ"פ"), ג' סק"א.

בענין קירון עור פניו כפני לבנה.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ו' סק"ג (קטע "והנה מדברי").

הוריות: קל"ט (קטע "והנה לפי כמה מהדרכים" ולהלן שם).

אבות: פרק ראשון ב' סק"ב (קטע אחרון).

חומש: פר' כי תשא, כי קרן עור פניו (ל"ד, כ"ט) (קטע "והנה עיין לעיל" וקטע אחרון).

דמויות ותקופות: משה רבינו, א' סק"ב (קטע "והנה לעיל" וקטע אחרון).

ביאורים שונים במהות מסירת התורה ליהושע.

אבות: פרק ראשון ב', ב'*

חומש: הקדמה, ג' (קטע אחרון).

דמויות ותקופות: יהושע א'.

ב"ק א': תשמ"א (קטע ראשון),
תשמ"ב (קטע "ועב"פ").
סנהדרין: קע"ט בההערה.
חומש: פר' אחרי מות, וחי בהם
(י"ח, ה') [א] (קטע ראשון ולהלן
שם).

"לא סוף דבר שאמר לו הרוג את איש
פלוני אלא אפילו אמר לו חמוס את איש
פלוני" (יהרג ואל יעבור) (ירושלמי ע"ז
פ"ב ה"ב).

כתובות ב': ל"ב (קטע "וע"ע
במהר"ץ").

ב"ק א': תשמ"א (קטע ראשון).
חומש: פר' אחרי מות, וחי בהם
(י"ח, ה') [א] (קטע "וע"ע
במהר"ץ חיות").

הסוברים שיש רק מדת חסידות למסור נפש
כדי שלא להעיד שקר להפסיד את חבירו,
והסוברים שרק לגדול הדור יש מדת
חסידות.

כתובות ב': ל"ב (קטע "וע"ע
במהר"ץ"), ל"ג.

ב"ק א': תשמ"א (קטע ראשון).

חומש: פר' אחרי מות, וחי בהם
(י"ח, ה') [ב] (קטע "והנה כבר
הבאנו" ולהלן שם).

בענין יהרג ואל יעבור על מלבין פני חבירו
ברבים.

כתובות ב': ל"ב (קטע "וע"ע
בסוטה").

ב"ק א': תשמ"א (קטע "והנה
בסוטה").

אבות: קמ"ז סק"א, קנ"ב.

חומש: פר' נח, ואך את דמכם
לנפשתיכם (ט', ה') [ב]. פר' וישב,
והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה)
סק"א. פר' אחרי מות, וחי בהם
(י"ח, ה') [א] (קטע "וע"ע
בסוטה").

בענין אם מותר לו להרוג את עצמו כדי
שלא להלבין, וכן כדי שלא לעבור על שאר
העבירות שדינן הוא יהרג ובל יעבור.

אבות: קנ"ב.

שיטת הרמב"ם ותוס' שאם עבר ולא מסר
עצמו להריגה הרי הוא פטור מעונש מיתה,
ודעת הריב"א שאם הי' בפרהסיא חייב
מיתה.

סנהדרין: שנ"ג*.

דברי הגר"ח שכרציחה הדין של יהרג ואל
יעבור הוא משום הצלת חבירו, אבל בגילוי
עריות הרי זה משום חומר האיסור. ודברי
החזו"א שגם בגילוי עריות הרי זה משום
פגם האשה. ודברי המאירי שעל האשה
ליכא חיוב של יהרג ואל יעבור.

כתובות א': פ"ה סק"ב.

ביאור הסברא של "מי יימר דמא דידך
סומק טפי, דילמא דמא דהוא גברא סומק
טפיי", ומה הי' הדין אילו היינו יודעים
ששניהם הם על מדריגה אחת.

שיחות: עמ' קכ"ב, קכ"ג.

בענין הא דאם עבר ונתרפא בעבודה זרה
הרי הוא חייב מיתה.

כתובות ב': רמ"ט (קטע "ברם").

חומש: פר' נשא, והיא לא נתפשה
(ה', י"ג) (קטע "ברם").

בענין אם רשאי ליהרג אפילו היכא שרשאי
לעבור.

כתובות א': ע"ו.

ע"ז: כ"ב.

אבות: קפ"ה סק"ג (קטע אחרון).

חומש: פר' כי תשא, מה עשה לך
העם הזה (ל"ב, כ"א).

בענין המתירים למסור נפש היכא שאינו
חייב, וסוברים שיש בזה קידוש השם: מה
הדין היכא שבא למסור נפש בטעות מפני
שהוא חושב שהוא שפיר חייב בזה, האם
חייבים להודיעו שהוא טועה ואינו חייב או
האם אין חייבים להודיעו כיון שמיאה
מותר לו למסור נפש.

כתובות א': ע"ו.

"קסבר רבי מאיר העדים שאמרו להם חתמו
שקר ואל תיהרגו, יהרגו ואל יחתמו שקר",
ובענין היכא שמאנסים אותו לעבור על
שאר העבירות שבין אדם לחבירו.

יבמות ב': ת"ל סק"א (קטע
"ובאמת").

כתובות ב': ל"ב, ל"ג.

חומש: פר' נח, ואך את דמכם
לנפשתיכם (ט', ה') [ב].

דברי הפוסקים שהסיקו דלא כהירושלמי
שסובר שצריך להכניס את עצמו לספק
סכנה כדי להציל את חברו, וכן האם שונה
בזה הצלת יחיד מהצלת ציבור.

אבות: ע"ד (קטע "ועיין עוד
בחו"מ").

דברי רבינו יונה באבות שמה שאמרו שעל
ערקתא דמסאנא יהרג ואל יעבור אינו על
דרך חיוב.

אבות: קפ"ה סק"ג.

הקושיא למה אין ב"ד מתקנים לשנות את
הצבע של הערקתא דמסאנא ואז לא
יצטרכו ליהרג.

כתובות א': ס"ח.

שיטת רבינו יונה שצריך ליהרג ולא
להצדיק פעולותיו של רשע.

אבות: ל"ו.

השיטה שהיכא שמאנסיס אותו לעבור
בדרך שוא"ת (קרקע עולם) ליכא חיוב
ליהרג, והרי זה או משום שגם בלא"ה
יוכלו להכריחו לעבור, או משום ששוא"ת
הוא יותר קל.

כתובות א': ס"ח, פ"ה.

בענין היכא שרוצים לזרוק אדם על תינוק
על מנת להורגו, האם חייב ליהרג.

כתובות א': פ"ה.

ב"ק א': תשי"ח (קטע "מיהו
העירוני").

דברי הרמב"ם ועוד, שאם אונסין אותו
לכפור במציאות ה' או באחדותו, חייב
ליהרג.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ג'.

הוריות: צ"ג.

חומש: פר' יתרו, אנכי ה'
אלוקיך (כ', ב') [ב] סק"ד.

דברי הריטב"א שחייב למסור נפש אם
אונסין אותו לכפור אפילו באות אחת מן
התורה, וכן לעבור עבירה מתוך כפירת
נתינתה מהקב"ה.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ג'
(קטע אחרון).

הוריות: צ"ג (קטע "והנה שוב").

חומש: פר' יתרו, אנכי ה' אלוקיך
(כ', ב') [ב] סק"ד (קטע אחרון).

הדרך שיש חיוב של יהרג ובל יעבור על
כפירה באחד מעיקרי הדת משום דמיקרי
אביזרייהו דעבודה זרה.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ג'.

הוריות: צ"ג.

חומש: פר' יתרו, אנכי ה' אלוקיך
(כ', ב') [ב] סק"ד.

פסקו של הרמ"א שיהרג ואל יעבור גם על
איסור לאו דעבודה זרה ועריות, ודברי ספר
תוספות יום הכפורים שרק על חיוב מיתה
אבל לא על לאו וכגון הלאו של עשיית
פסל, ודברי האור החיים שרקדק לומר שלא
על עשיית פסל לאחריים. ומשמע שלעצמו
חייב גם ליהרג.

חומש: פר' כי תשא, מה עשה לך
העם הזה (ל"ב, כ"א).

בענין שלפני עור על עבודה זרה אינו נחשב
אביזרייהו דעבודה זרה, וממילא אין חיוב
למסור נפש על דבר זה, אבל כדי לא
לעבור על האיסור של לא ישמע על פיך
צריכים למסור נפש.

ע"ז: ב' (קטע "והנה המנ"ח").

דברי הריטב"א שיש חיוב של יהרג ואל
יעבור על מראית עין כשהמראית עין הוא
שהוא עובד ע"ז. ודברי הר"ן שאולי אסור
לו לעשות את המראית עין בכה"ג רק
בציור של ספק סכנה, אבל לא בציור של
ודאי סכנה. ודברי הגר"א שהטעם להתיר
הוא משום שמראית עין הוא רק איסור
דרבנן, ומקשה דהא גם לספר מאחורי הגדר
בסנהדרין דף ע"ה ע"א הוא רק איסור
דרבנן ובכל זאת אמרין שיהרג ובל יעבור.
ע"ז: קי"ח.

דברי הריטב"א שאין יהרג ובל יעבור על
היכא שהמראית עין הוא שהוא מוסיף כבוד
להע"ז.

ע"ז: קי"ח.

שיש יהרג ובל יעבור על עשיית דבר
שירבה מאמינים בהע"ז, כגון להתרפאות
מעצי אשירה.

ע"ז: קי"ח.

שיש יהרג ובל יעבור גם על דבר שהוא

קידושין ד': רפ"ז סק"א (קטע
"ועי' ברמב"ן" ולהלן שם).

הסוכרים שמשפחת האם שפיר קרוי'
משפחה היכא שאין משפחת האב כלל, או
היכא שאין משפחת האב באותה מדה של
קורבה כמו משפחת האם, או שיש משפחת
האב רק שאין ידם משגת לפדות.

קידושין ב': רע"א (קטע אחרון).

קידושין ד': רפ"ז סק"א (קטע
"ועוד" ולהלן שם).

ב"ק ב': ת"ט סק"ג (קטע
"ובשיטת" וקטע "גם י"ל").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ט"ז סק"ב.
סנהדרין: פרק זה בורר נ"ב (קטע
"מיהו באמת"), שכ"ז.

בענין אם לפי הנ"ל הדבר באמת משתנה,
דלפעמים משפחת האם נחשבת בגדר
משפחה ולפעמים אינה נחשבת בגדר
משפחה, או האם היא תמיד נחשבת
משפחה רק שנאמר בזה דין קדימה
למשפחת האב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ט"ז סק"ב
(קטע אחרון).

שיטת הצרפתים שהביא הרמב"ן בחומש
שקודם מתן תורה אם עכו"ם בא על בת
ישראל הולד הי' גוי כמו האב.

קידושין ד': רפ"ז סק"א (קטע
"ואולי").

חומש: פרי' שמות, ויעש להם בתים
(א', כ"א) (קטע "ברם הדרך
הנ"ל" ולהלן שם).

בענין דינו של הולד היכא שמצרי נשא בת
ישראל או היכא שישראל נשא מצרית.

קידושין ד': רפ"ז סק"ב, רצ"א.

בענין דינו של האשה והולד היכא שמצרי
שני נשא בת ישראל.

קידושין ד': שמ"ד.

בענין דינו של הולד היכא שמצרי ראשון
נשא מצרית שני, וכן איפכא.

קידושין ד': רפ"ז סק"ג, רצ.

בענין דינו של האשה והולד היכא שעמוני
או מואבי נשא בת ישראל.

קידושין ד': רפ"ז סק"ג, שמ"ד

אביזרייהו של דבר אחר שהוא עצמו הוא
רק אביזרייהו דע"ז.

ע"ז: ק"ב.

דברי הרא"ש שמותר להדמות לעכו"ם כדי
להציל את נפשו אבל לא כדי להפטר
ממכס.

ע"ז: קל"ט.

יואב בן צרוי'

בענין מה ששלמה הרג את יואב משום
מורד במלכות (סנהדרין דף מ"ט ע"א ותוס'
שם): האם הי' נחשב מורד כבוד או מורד
בשלמה.

סנהדרין: רל"ט בהערה השלישית
(קטע "ועי' גם"), שכ"ב (קטע
אחרון).

הוריות: קמ"ד בהערה (קטע "ועי'
גם").

אבות: רט"ז בהערה השני' (קטע
"ועי' גם").

חומש: פרי' ויחי, לא יסור שבט
מיהודה (מ"ט, י') [ב] בהערה
השני' (קטע "ועי' גם").

יובל

עי' בערך שמיטה - יובל.

יוחסין

עי' עוד בערך כהונה - מעלין לכהונה.

בענין המחלוקת בין הרמב"ם והר"ן בגר
שנשא ישראלית האם יש להולד קדושת
קהל מכח אמו ואסור בממזרת.

כתובות א': רצ"ט (קטע "והנה
בחי").

(כתובות ב': של"א*).

קידושין ד': רפ"ז סק"א.

דברי הגר"ח ש"דין הקהל יסוד דינו אינו
דין משפחה, רק דהוא דין בגופו, מדין
קדושת ישראל" ושלכן מהני גם צד האם
לקבוע שהוא בגדר קהל.

קידושין ד': רפ"ז בהערה.

דברי הרמב"ן בחומש שבעכו"ם הבא על
בת ישראל אע"פ שהולד הוא ישראל
כמותה אבל אינו נכלל בהשבט שלה כי
משפחת האם אינה קרוי' משפחה.

(קטע "והנה עוד" וקטע "ועי' בריטב"א").

בענין דינו של הולד היכא שעמוני נשא מצרית.

קידושין ד': רפ"ח סק"ב, רפ"ט, רצ"א.

בענין מתי אומרים שמשפחת האם אינה קרוי' משפחה ומתי אומרים הלך אחר פגום שבשניהם.

קידושין ד': רפ"ז.

בענין דינו של הולד בישראל שנשא חללה, או בחלל שנשא בת ישראל.

קידושין ד': רפ"ח סק"א (קטע אחרון).

בענין אם שייך שאדם ישתייך לשתי אומות.

קידושין ד': רצ"א, שנ"ב (קטע אחרון).

בענין "כשהקב"ה משרה את שכינתו אין משרה אלא על משפחות מיוחסות שבישראל".

קידושין ד': שי"ז.

בענין "משפחה שנטמעה נטמעה".

קידושין ד': שי"ח, שי"ט.

הגדר של עשו מעלה ביוחסין.

קידושין ד': שמ"ב (קטע "והנה יתכן" ולהלן שם).

בענין אם שייך לעשות מעלה ביוחסין בפסולים כגון אסופי בממזרת או שתוקי בממזרת.

קידושין ד': שמ"ב (קטע "וע"ע בהמקנה").

בענין אם שייך לעשות מעלה ביוחסין בנוגע לאסופי באסופית, או לא כיון ששניהם הם על מדריגה אחת.

קידושין ד': שמ"ב (קטע והנה יתכן").

יוכבד

שיוכבד היתה מבאי הארץ.

אבות: ר"ט, ער"ב (קטע "מיהו קשה ליו").

חומש: פד' וארא, הוא אהרן ומשה (ר', כ"ו) בההערה הראשונה.

"ויעש להם בתים" - בתי כהונה ולוי' ומלכות: בענין איך היו דברים אלו בגדר מדה כנגד מדה.

חומש: פד' שמות, ויעש להם בתים (א', כ"א).

יום טוב

א. כללי

ב. שמחת יום טוב

ג. חול המועד

א. כללי

שבכל שנה, בזמן המועד, מתחדשת השפעה מלמעלה בעניני המועד ונמשכת לכל השנה.

חומש: פד' ואתחנן, היום על לבבך (ו', ר').

ביאור "כל המועדים עתידים ליבטל חוץ מפורים ויום הכיפורים".

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ז' סק"ג.

חומש: פד' שמיני, ואת החזיר (י"א, ז').

הדעה ש"חוץ מיום הכיפורים" כולל גם ראש השנה, דגם ראש השנה לא יתבטל.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ז' סק"ג (קטע "ובפי"ג").

חומש: פד' שמיני, ואת החזיר (י"א, ז') (קטע "ובפי"ג").

שיטת הר"ח שצריכים להזכיר קידוש מועדות בשעה שמקדשים את החודש (ודלא כשיטת הר"ש), דהיינו לומר שהמועד יהי' "ביום זה המקודש". וחקירה האם דבר זה הוא דין נפרד, או האם הוא חלק ממה שמקדשים את החודש דצריכים לקדש את החודש בהדי מועדיו.

קידושין ב': תט"ז סק"ב.

סנהדרין: צ"ד.

בענין שואלין בהלכות החג קודם החג שלשים יום.

ע"ז: ל"ו, מ"ב.

דברי הר"ן שהדין הנ"ל נאמר לענין שתלמיד השואל אז בהלכות החג נחשב

שואל כענין ומשיבין אותו קודם להשואלים
בשאר דברים, והחולקים על הר"ן.

ע"ז: מ'.

ב. אוכל נפש

בענין אם ההיתר של אוכל נפש הוא בגדר
הותרה או בגדר דחוי'.

שבת: מלאכות, פ"ו סק"ג.

בענין אם מותר לתלוש נוצות מצואר העוף
לפני השחיטה כדי להקל על השחיטה.

שבת: מלאכות, פ"ו סק"ג.

ג. שמחת יום טוב

דברי הרמב"ם ששמחת יו"ט היא בגדר
מצוה קלה.

יבמות ב': תשי"א.

ע"ז: כ"ג.

אבות: נ"ט סק"א.

שיתכן שהכוונה במה שכתוב שמחת יו"ט
בכנו ובתו היא שיש חיוב על האב לשמח
את בנו ובתו ברגל חוץ ממה שהם עצמם
חייבים בשמחה, וכן י"ל גם לענין לוי' וגר
ויתום בנוגע להאיש שהם שרוים אצלו.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ד
הערה ל"ו.

בענין אם היכא שאלמנה גרה לבדה, יש
חיוב על הציבור לשמחה כמו היכא שהיא
שרוי' אצל אדם מסוים שיש חיוב עליו
לשמחה.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ד
הערה ל"ז.

בענין אם כדי לצאת ידי שמחת יום טוב
צריכים לאכול כזית בשר או כביצה.

סנהדרין: של"ב.

בענין אם יוצאים ידי שמחת יום טוב ע"י
בשר עוף, או לא כי אינו משמח. ואם אין
יוצאים, האם סגי ברוב כזית או כביצה
בשר בהמה ואז יכולים להשלים את הכזית
או הכביצה עם בשר עוף, כדרך שאצל בן
סורר ומורה סגי ברוב טרטימר בשר בהמה
ויכול להשלים בבשר עוף.

סנהדרין: של"ב.

דברי הרמב"ם בענין עונג יום טוב.

חומש: פ' נצבים, ושבת עד ה'

אלקיך (ל', ב') סק"ט (קטע)
אחרון).

ד. חול המועד

הבדלי מדרגה בין יו"ט וחיה"מ.

אבות: קמ"ו.

בענין אם עשיית מלאכה בחיה"מ אסורה
מהתורה או רק מדרבנן.

אבות: קמ"ו (קטע "והנה
מפירש"י").

בענין הכוונה ב"המבזה את המועדות אין
לו חלק לעולם הבא".

אבות: קמ"ו.

יום כיפור

א. כללי

ב. דיני יום כיפור

ג. כפרת יום כיפור

ד. ביאורי תפילות

ה. עבודת יום הכיפורים

ו. אשתו של הכהן גדול

א. כללי.

ביאור "כל המועדים עתידים ליבטל חוץ
מפורים ויום הכיפורים".

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ז'
סק"ג.

חומש: פר' שמיני, ואת החזיר
(י"א, ז').

הדעה ש"חוץ מיום הכיפורים" כולל גם
ראש השנה דגם ראש השנה לא יתבטל.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ז'
סק"ג (קטע "ובפי"ג").

חומש: פר' שמיני, ואת החזיר
(י"א, ז') (קטע "ובפי"ג").

ב. דיני יום כיפור

דברי הערוגת הבושם שאין מברכים על
אכילת ערב יום כיפור כי אין הדבר ניכר
שעושה כן לשם מצוה.

חומש: פר' יתרו, אנכי ה' אלקיך
(כ', ב') [ג].

הדרך שכדי לקיים מה שכתוב "מקרא
קדש" ביום כיפור צריכים לשוב.

מעשה, ופירש"י משום שיש בו מלקות, ופירושו של הערל"נ משום של"ת צריך גם כפרת יוה"כ ולא סגי בתשובה.
אבות: ס"ד סק"ה.

ד. ביאורי תפילות

ע"י בערך תפילה סק"ז.

ה. עבודת יום הכיפורים

בענין העשרה קידושין, ע"י בערך קידוש ידים ורגלים - עשרה קידושין של יום כיפור.

בענין הטבילה של מי שנכנס לעזרה לעבוד, ובענין הטבילות של הכהן גדול ביוה"כ, ע"י בערך טבילה לעבודה.

שיטת הרמב"ן שרשאי כהן גדול לעשות את הסדר שבאחרי מות ולהכנס לקודש הקדשים גם בשאר ימות השנה.

זבחים א': ת"ד.

שיטת הבעל המאור שהכהן גדול הי' עושה גם תרומת הדשן ביוה"כ. ושיטת הרמב"ן שלא הי' עושה מכשירי עבודה כגון תרומת הדשן ודישון מזבח הפנימי ומנורה. ושיטת הרמב"ן שהי' חייב לעשות רק עבודת היום של יום כיפור אבל לא התמיד ויתר העבודות של כל יום, אבל למצוה הי' צריך לעשות גם אלו. ודברי הריטב"א בענין זה.

זבחים ב': רצ"ב.

חומש: פר' אחרי מות, בזאת יבא אהרן אל הקדש (ט"ז, ג').

דברי הגמ' ביבמות שכהן הדיוט נחשב זר אצל עבודות יוה"כ. ודברי חידושי רבי ארי' ליב שנאמרו שני דינים, חדא שעבודת היום כשרות רק בכהן גדול, ועוד נתחדש דין מסוים של כהונה לעבודת יוה"כ שהיא בכהונה גדולה דוקא.

זבחים ב': רצ"ב (קטע "ועי' בחידושי רבי ארי' לייב" ולהלן שם).

חומש: פר' אחרי מות, בזאת יבא אהרן אל הקדש (ט"ז, ג') (קטע "ועי' בחידושי רבי ארי' לייב" ולהלן שם).

שגם בגוף הפשיטה והלבישה מתקיים קיום מסוים בסדר עבודת יום כיפור.

חומש: פ' נצבים, ושבת עד ה' אלקיך (ל', ב') סק"י.

דברי רש"י בביאור מה שכתוב "מקרא קודש" ביום כיפור.

חומש: פ' נצבים, ושבת עד ה' אלקיך (ל', ב') סק"י.

משמעות לשון הרמב"ם שהאיסור אכילה של יוה"כ הרי הוא ביסודו מושג של שביתה כמו האיסור מלאכה.

יבמות ב': תקנ"ג סק"א.

אלול - תשרי: יום כיפור ב'.

הילפותות לאיסור אכילה ושת' ביוה"כ.

סימנים בענינים שונים: "יומא" י'.

בענין הרואה קרי ביום כיפור, אם הוי סימן רע.

סוכה: י"ד.

דברי הר"ן בענין איך התיירו רחיצה לכלה ביום כיפור אפילו אם רחיצה אסורה מהתורה.

סוכה: כ"ה (קטע "וכעין זה").

ג. כפרת יום כיפור

עיין עוד בערך מחילה - מחילת עונות לחבירו.

בענין סליחה, מחילה, וכפרה.

אלול - תשרי: יום כיפור א'.

בענין אם יום כיפור מהני גם לגוי.

חומש: פ' נצבים, ושבת עד ה' אלקיך (ל', ב') סק"ט.

בענין החיוב המיוחד לשוב ביום כיפור: מנלן חיוב זה.

חומש: פ' נצבים, ושבת עד ה' אלקיך (ל', ב') סק"י.

בענין דברי רבינו יונה שביוה"כ יש חיוב מיוחד לשוב על כל חטאיו וכדכתיב תטהרו, ובענין איך שייך קבלה על העתיד (שהיא מעכבת בתשובה) שלא יעשה בהעתיד שום עבירה כלל. וכן איך שייך קבלה על העתיד ששוב לא יבטל תורה, הלא זה בלתי אפשרי שלא יכשל פען בביטול תורה.

אלול - תשרי: יום כיפור ז' (קטע "ברם יש להעיר" ולהלן שם).

דברי הגמ' ביבמות של"ת הוא יותר חמור

זבחים ב': קצ"א.

בענין "ולא אירע קרי לכהן גדול ביום הכיפורים".

אבות: רס"א, רס"ו.

חומש: פר' אחרי מות, וכפר בעדו ובעד ביתו (ט"ז, ו').

ו. אשתו של הכהן גדול

דברי הירושלמי שאם מתה אשתו של הכהן גדול ביוה"כ הרי הוא מתחתן עם השני' בו ביום.

כתובות א': כ"ח.

קושיית השער המלך והבית יעקב שאם חופת נדה לא מהני איך ה' מתחתן הכהן גדול ביוה"כ עם האשה שהפרישו לו הלא היא אסורה עליו ביוה"כ וא"כ הרי זה כמו חופת נדה. ועוד דאיך שייך לעשות את החופה הלא אסור לו להתיחד עמה.

כתובות א': כ"ח, כ"ט.

בענין אם הירושלמי סובר שהוא צריך לעשות גם נישואין או האם סגי בקידושין.

כתובות א': כ"ח.

חומש: פר' אחרי מות, וכפר בעדו ובעד ביתו (ט"ז, ו').

דברי הירושלמי שאם מתה אשתו של הכהן גדול ביוה"כ הרי הוא מתחתן עם השני' בו ביום.

כתובות א': כ"ח.

קושיית השער המלך והבית יעקב שאם חופת נדה לא מהני איך ה' מתחתן הכהן גדול ביוה"כ עם האשה שהפרישו לו הלא היא אסורה עליו ביוה"כ וא"כ הרי זה כמו חופת נדה. ועוד דאיך שייך לעשות את החופה הלא אסור לו להתיחד עמה.

כתובות א': כ"ח, כ"ט.

בענין אם הירושלמי סובר שהוא צריך לעשות גם נישואין או האם סגי בקידושין.

כתובות א': כ"ח.

דברי הגמ' ביבמות של"ת הוא יותר חמור מעשה, ופירש"י משום שיש בו מלקות, ופירושו של הערל"נ משום של"ת צריך גם כפרת יוה"כ ולא סגי בתשובה.

אבות: ס"ד סק"ה.

סימנים בענינים שונים: "יומא" ד' סק"א סק"ו.

"הביאו לו את בגדי זהב", "הביאו לו את התמיד".

סימנים בענינים שונים: "יומא" ד' סק"ה סק"ז.

שהקלפי של יוה"כ לא ה' כלי שרת.

זבחים ד': ז'.

הביאור של 'טרף' בקלפי.

סימנים בענינים שונים: "יומא" ז'.

בענין המחלוקת בין רבי ינאי ורבי יוחנן אם הגרלה מעכבת (רבי ינאי) או לא (רבי יוחנן).

סימנים בענינים שונים: "יומא" ט'.

בענין אם ההגרלה קובעת איזה שעיר הוא לה' ואיזה הוא לעזאזל, או האם היא רק מורה להכהן גדול איך לקרות שם, והקריאת שם היא שקובעת.

סימנים בענינים שונים: "יומא" ט' סק"א.

בענין שלא סגי בזה שאחרי שנקבע השעיר הראשון, בדרך ממילא ידעין שהשעיר השני הוא לעזאזל או לה', אלא צריכים בדוקא להעלות גם את הגורל השני או לקרות שם להשעיר השני.

סימנים בענינים שונים: "יומא" ט' סק"ב.

בענין מה הדין אם עשה הכ"ג את ההגרלה קודם שקידש ידיו שחרית.

זבחים ב': רנ"ז סק"ב.

בענין למה ה' צריך לכפר את קודש הקדשים, הלא השעיר הנעשה בפנים בא בשביל טומאת מקדש וקדשיו, וזה ודאי שאפילו אם נכנס טמא למקדש אבל לא נכנס לקודש הקדשים.

חומש: פר' אחרי מות, וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל וגו' (ט"ז, ט"ז).

בענין אם לפי הצד ביומא דף נ' ע"ב ששאר הכהנים מתכפרים בפר כהן גדול מקופיא, גם הם יכולים להמיר.

זבחים א': רכ"ג.

דברי הרש"ש בענין שהשעיר של יוה"כ הוא של העם ובא מממון העם.

יונתן בן שאול

דברי הרמב"ן בענין למה נתחייב יונתן מיתה על אכילת הרבש ועבר בזה על גזירת אביו.

חומש: פ' בחקותי, כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת (כ"ז, כ"ט).

יוסף

עיי' עוד בערך אפרים ומנשה.

בענין דרכו של יוסף בעבודת השם.

חומש: פ' מקץ, כי נשני אלקים וגו' (מ"א, נ"א נ"ב) (קטע "ובאמת מצינו").

בענין מה שנקרא נער.

אבות: פרק ראשון ג' סק"ב (קטע "ובכ"ר")

חומש: פ' כי תשא, ומשרתו יהושע בן נון נער (שמות ל"ג י"א) (קטע "ובכ"ר").

דמויות ותקופות: יהושע ג' (קטע "ובכ"ר").

"בענין מהותו של יוסף" (יתר על המדה).

חומש: פ' ויגש, "בענין מהותו של יוסף".

בענין ריבוי בכיותיו.

חומש: פ' ויגש, "בענין מהותו של יוסף" סק"א סק"ז.

בענין הבחינה של אב שהיתה ליוסף בניגוד ל"אין קורין אבות אלא לשלשה" (ברכות דף ט"ז ע"ב).

חומש: פ' ויגש, "בענין מהותו של יוסף" סק"ב סק"ח סקי"א.

דברי רש"י שראובן הי' הבכור לעבודה ולא יוסף.

ב"ב ב': פרק יש גוחלין כ"ה (קטע "וכן מבואר מרש"י" וקטע "מיהו אכתי נשאר קשה").

אבות קכ"ה בהערה.

חומש: פ' תולדות, "בענין בכור לעבודה" (קטע "וכן מבואר מרש"י" וקטע "מיהו אכתי נשאר קשה").

אבות: קכ"ה בהערה.

חומש: פ' תולדות, "בענין בכור לעבודה" (קטע "וכן מבואר").

בענין המלכות של יוסף לעומת המלכות של יהודה.

חומש: פ' ויגש, "בענין מהותו של יוסף" סק"ה.

בענין שקיבל נחלה גם בתוך נחלתם של שבטים אחרים.

חומש: פ' ויגש, "בענין מהותו של יוסף" סק"ט.

ביאור הבחינה של להבה שהיתה ליוסף ("והי' בית יעקב אש ובית יוסף להבה").

חומש: פ' ויגש, "בענין מהותו של יוסף" סק"י.

בענין מה שנקרא יוסף על שם "יוסף לי ה' בן אחר".

חומש: פ' ויגש, "בענין מהותו של יוסף" סקי"ב.

בענין משכן של שילה בחלקו של יוסף.

חומש: פרק ויגש, "בענין מהותו של יוסף" סק"ו.

דברי התרגום יונתן שנמכר בהיותו בתחילת שנתו הי"ח.

אבות: שכ"ו.

ביאור "וישמע ראובן ויצילהו מידם".

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ח' סק"ח.

אבות: פ* סק"ח.

חומש: פ' וישב, וישמע ראובן ויצילהו מידם (ל"ז, כ"א) סק"ח.

בענין מתי נתן יעקב אבינו את העיר שכם ליוסף.

חומש: פ' וישב, לכו ונמכרנו (ל"ז, כ"ז) (דרך ב').

בענין אם השבטים עברו במכירת יוסף על האיסור מיתה של גונב איש ומכרו.

חומש: פ' וישב, לכו ונמכרנו (ל"ז, כ"ז).

בענין אם יוסף נמכר על ידי האחים או על ידי המדנים.

חומש: פ' וישב, לכו ונמכרנו (ל"ז, כ"ז) (דרך ו').

נדרים: פרק ארבעה נדרים - בענין
היתר חכם סק"ו (קטע "וכבר").
ביאור "התחת אלקים אני".
סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ח'
סק"ט.
אבות: פ* סק"ט.
חומש: פרי וישב, וישמע ראובן
ויצלהו מידם (ל"ז, כ"א) סק"ט.
בענין למה הרחיק את אחיו לאחר מיתת
יעקב אבינו ושוב לא אכלו על שולחנו.
ע"ז: י"ב (קטע "והנה רש"י כאן"
וקטע "והנה על המעשה").
חומש: פרי ויחי, ואתם חשבתם עלי
רעה וגו' (נ', כ') [א] (קטע "והנה
רש"י כאן" וקטע "והנה על
המעשה").

יוצא

בענין הדין של "פנים" בשעת קבלה, עי'
בערך קבלה - קבלה בפנים העזרה ובצפון.
דברי הגר"ח והמקור ברוך שיש שני
פסוקים לפסול יוצא, חדא בבשר וחדא
בדם.
זבחים ב': תר"ב, תר"ג (קטע
"וכבר").
זבחים של הגר"י והזכר יצחק בענין למה
יש שני פסוקים לפסול יוצא. וכתבו שיש
שני דינים בפסול יוצא.
זבחים ב': תקצ"ה (קטע
"ובש"ת"), תר"ג ובהערה שם.
דברי תוס' שליכא פסול יוצא בדבר שעוד
לא נעשה בו עבודה (ודלא כהפסול של
לינה שנוהג גם בדבר שעוד לא נעשה בו
עבודה). ודברי הגר"י שהטעם הוא כי
צריכים שם קרבן. ודברי הגר"ח שצריכים
קידוש קומץ בגלל תוספת קדושה (ונפ"מ
בין ביאורו של הגר"ח וביאורו של הגר"י
הוא אם סגי בקמיצה).
זבחים ב': שכ"ז.
בענין למה לחם הפנים נפסל ביוצא לפני
סילוק בויכין הלא עוד לא נעשה בו עבודה.
זבחים ב': שכ"ז.
דברי הריטב"א בחולין דף ג' שאין דם

בענין מה שאמר ב' פעמים וזכרתני.
חומש: פרי ויגש, ואנכי אעלך גם
עלה (מ"ו, ד').
בענין מה שהשתוקק יעקב לראות את יוסף,
והדגיש את הענין של ראי'.
חומש: פרי ויגש, "בענין מהותו
של יוסף" סק"א.
דברי הרמב"ן בענין למה לא גילה יוסף
להאחים מיד שהוא יוסף כדי למעט צער
אביו.
חומש: פרי מקץ, ויזכר יוסף את
החלמות אשר חלם להם וגו' (מ"ב,
ט').
בענין למה העליל על האחים דברי שקר
שהם מרגלים, ולא העליל עליהם שמכרו
את אחיהם.
חומש: פרי מקץ, ויאמר אלהם
מרגלים אתם (מ"ב, ט') [ב].
מדריגת יוסף של "מושל בכל ארץ מצרים".
חומש: פרי ויחי, ויחי יעקב בארץ
מצרים (מ"ז, כ"ח).
פשר בכייתו ובכיית בנימין על חורבן בתי
המקדש ומשכן שילה.
חומש: פרי ויצא, וישק יעקב לרחל
וישא את קלו ויבך (כ"ט, י"א)
(קטע "וכן מצינו" וקטע "ונראה
שזהו").
שיחות: עמ' קי"ד.
דברי התרגום שזכה לקיום החלומות כי
קיים מילי דאורייתא בסתרא.
חומש: פרי ויחי, ותשב באין קשתו
(מ"ט, כ"ד).
דמויות ותקופות: הוספות
ל"שידוכים" (בסוף הכרך) א' (קטע
"ונראה להקדים") ולהלן שם.
בענין מה שאסר מרכבתו לצאת לקראת
אביו, והשתחוה לפני יעקב, ועסק בקבורתו,
אע"פ שהי' מלך.
אבות: שמ"ח סק"ב.
חומש: פרי ויגש, ויאסר יוסף
מרכבתו (מ"ו, כ"ט).
בענין מה שאמר לפרעה שאם לא יתן לו
לילך לקבור את אביו יתיר את שבועתו
שלא לספר שאינו יודע לשון הקודש.

נפסל ביוצא אם יצא לפני קבלה, ובענין מה הדין אם יצא אחרי תחילת הקבלה.

זבחים ב': תקצ"ה (קטע "והנה הזכר יצחק", וקטע "ועכ"פ", וקטע "ובתחילת"), תרי"ז, תרי"ט (קטע אחרון), תר"כ.

בענין אם גם בדם קדשי קדשים זה כך, או האם דם קדשי קדשים נפסל ביוצא אפילו אם יצא לפני קבלה.

זבחים ב': תקצ"ה (קטע "וכהדרך").

פסקו של הרמב"ם שאם יצאו אימורי ק"ל לפני זריקה וחזרו ונכנסו קודם זריקה לא נפסלו.

זבחים ב': תרי"ט (קטע "והנה תוס" ולהלן שם), תרכ"ב*.

בענין זריקה מועלת ליוצא.

זבחים ב': תרל"ו (קטע ראשון).

זבחים ג': קנ"ג, קנ"א.

יחוד

בענין אם חופה היא ע"י יחוד וכל המסתעף מזה, ע"י בערך חופה - עשיית חופה.

בענין עד מתי חתן וכלה אסורים ביחוד, ע"י בערך חופה - עד מתי כלה אסורה לבעלה.

בענין אם יחוד אסור מהתורה או מדרבנן. קידושין ד': ק"ד.

בענין אם לאיסור יחוד צריכים שישה כדי ביאה.

כתובות א': כ"ז.

כתובות ב': רע"ג.

ישוּב על דברי רש"י במס' שבת שאסור להתיחד עם אשתו נדה.

קידושין ד': ת"ג סק"ג.

סנהדרין: רנ"א.

שיטת בעל העיטור שאסור להתיחד עם אשתו כשאין לה כתובה, והר"ן שחולק עליו.

כתובות א': כ"ג, ל"ו.

פסקו של הרמב"ם שתלמיד חכם יכול לישא ארוסתו גם לפני שתספור ז' נקיים

ותטבול כי חזקה שלא יבעלנה עד שתספור ז' נקיים ותטבול, וקשה עליו דהוי חופה שאינה ראוי לביאה, ועוד דאסור לעשות את החופה משום האיסור של יחוד, ודברי המ"מ ליישב את הרמב"ם כתובות א': ל"ו (קטע "והנה יש" ולהלן).

בענין מה שצידדו תוס' ביומא דף י"ח ע"ב לומר שהיכא שכבר הי' פעם נשוי לא אמרינן שהוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים היכא שפירסה אשתו נדה לפני שבעל.

כתובות א': ל"ג.

בענין אשת ישראל שנתגרשה ולא ניסת לאחר: האם אסור לדור עמה בחצר אחד.

כתובות ב': רפ"ב.

בענין להתיחד עם ב' נשים.

קידושין ד': ת', ת"א.

בענין להתיחד עם שלש נשים.

קידושין ד': ת', ת"א.

"אבל בפרוצים אפילו בי עשרה נמי לא".

קידושין ד': ת"ה.

בענין אנשים מבחוץ ונשים מבפנים, או להיפך.

קידושין ד': ת"ח.

בענין אשתו עמו.

קידושין ד': ת"א, ת"ה, ת"ז.

שאסור להתיחד אפילו עם זקינה.

קידושין ד': ת"ז.

"כל שעסקו עם הנשים אסור להתיחד עמהן".

קידושין ד': ת' (קטע אחרון), ת"א.

בענין מתיחד אדם עם אמו ועם בתו ועם אחותו.

קידושין ד': ת"ד.

בענין לישן עמהן (עם אמו ובתו) בקירוב בשר.

קידושין ד': ת"ג.

בענין מלקין על היחוד ואין אוסרין על היחוד.

קידושין ד': ת"ט.

בענין "לא ילמד רווק סופרים ולא תלמוד אשה סופרים".

קידושין ד': ת"י.

יחזקאל

בענין אם אנשי כנסת הגדולה קיבלו מחגי זכרי' ומלאכי או מיחזקאל או מברוך בן נרי' או מעזרא.

אבות: פרק ראשון ה'.

דמויות ותקופות: אנשי כנסת הגדולה ב'.

יין

בענין שתיית יין ושכרות.

אבות: קמ"ב.

יין נסך

דברי הש"ך שגוי שפירש מעבודה זרה אינו אוסר יין בהנאה ע"י מגעו אלא רק בשתי' גזירה אטו בנוחיהם.

יבמות ב': תשל"ב.

יכיר

ע"י עוד בערך פי שנים – הלא תעשה (לא יוכל לבכר) והעשה (יכיר).

א. כללי

ב. יכיר נגד חזקה או כחות אחרים

ג. על איזה דברים מועיל יכיר ועל מה אינו מועיל

ד. איכות ההכרה

ה. חזרה מיכיר

א. כללי

הסברא שהטעם למה התורה מיעטה בכור ספק אינו משום עצם העובדא שיש ספק אלא משום שנאמר תנאי מיוחד בככור דבעינן הכרה מצד האב, וכשהבכור הוא ספק, כגון היכא שנתערבו, אין כאן הכרת האב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ל (קטע "ונראה").

בענין אם יש לרשע הנאמנות של יכיר.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"ג.

בענין אם מה שהאב שהוא כהן נאמן לומר זה בני בן גרושה הרי זה רק היכא שהוא אומר שהי' בשוגג אבל במזיד אמרינן שאין אדם משים עצמו רשע.

יבמות ב': ת"ל סק"א (קטע "עוד הביא הקובץ").

כתובות ב': כ"ד* (קטע "עוד הביא הקובץ").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"א.

ב. יכיר נגד חזקה או כחות אחרים

בענין המחלוקת בין רבי יהודה ורבנן אם יכיר מהני נגד חזקה שהחזק בפנינו. ושיטות הראשונים בענין אם לפי הנ"ל מהני יכיר היכא שאינו מוחזק כבנו והוא אומר עליו שהוא בנו, וכן לומר על מי שמוחזק כבנו שאינו בנו, והאם יש לחלק בין שני הנידונים.

כתובות א': שמ"ב סק"א.

כתובות ב': כ"ד* (קטע "עוד הביא הקובץ").

קידושין ד': רס"ב, של"א, של"ו – של"ט, שפ"ה (קטע ראשון).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קי"ט, קכ"ז, קל"א, קל"ב, קל"ה, קל"ו, קמ"ד (קטע "והנה לקמן" ולהלן שם), קמ"ה, קס"ט.

שיטת רבינו אליהו שאינו נאמן לומר על בנו קטן שהוא בכור ולקבוע שהגדול אינו בנו ושהוא ממזר, אלא מה שנאמן לומר שבנו הוא ממזר הוא רק כשאומר שהוא בנו רק שנולד מחייבי כריתות.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ד (קטע "ורעק"א" ולהלן שם).

קושיית האור גדול שממזר יוכל לפסול את חבירו משום ממזר ע"י שיאמר שהוא בנו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"ה (קטע "וע"ע בספר אור גדול").

בענין אם יכיר מהני נגד חזקה דמיעיקרא.

יבמות ב': ת"ל סק"א (קטע "עוד הביא הקובץ").

כתובות ב': כ"ד* (קטע "עוד הביא הקובץ").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"א.

בענין אם יכיר מהני נגד מיגו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"ח סק"א.

בענין אם יכיר מהני נגד עדים.

כתובות ב': רי"ז סק"ב.

הדרך שמה שהאב נאמן לומר שבנו הוא גדול בשנים או שהגיע לעונת ביאה הרי זה מדין יכיר ולא מדין ע"א נאמן באיסורין. קידושין ד': רנ"ג (קטע "והנה עיין" וקטע אחרון), רנ"ד סק"ג.

ב"ב: קל"ח סק"ב.

טעמי הפוסקים למה אין האב נאמן לומר שבתו נשבת מדין יכיר.

קידושין ד': רנ"ד סק"ג.

ד. איכות ההכרה

דברי הש"ש שיכיר מהני גם כשאין לו ידיעה עצמית אלא הרי הוא מאמין לאדם אחר.

כתובות א': קנ"א בהערה הראשונה, של"ז.

נדרים: פרק ואלו נדרים ד' בהערה השני'.

קידושין ד': רע"ח בהערה הראשונה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ח (קטע "והנה המחלוקת").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"ג, קל"ח סק"ט.

דברי הרשב"ם דהיכא שאין הדבר ברור אם נתכוין האב לומר שהוא בכור מהאב, אלא הוי ספק, אז בתורת ודאי אינו מקבל פי שנים כי לא נאמר דין של יכיר לעשות ספק.

כתובות ב': קכ"ג סק"א (קטע אחרון).

קידושין ד': ר"נ סק"א (קטע אחרון).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קי"ח, ק"כ, ק"ל, קמ"ו סק"א (קטע "ובאות תי"ב").

ה. חזרה מיכיר

בענין אם האב יכול לחזור בו מיכיר ע"י אמתלא.

כתובות ב': קכ"ג סק"א סק"ב.

קידושין ד': ר"נ סק"א.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ו סק"א.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קי"ח, קל"ב.

בענין אם יכיר מהני במקום תרי ותרי.

כתובות ב': קכ"ט (קטע "ובחי").

שלהאם אין הכח של יכיר.

קידושין ד': שמ"א סק"א (קטע ראשון).

דברי התוס' רי"ד שלא מהני יכיר כשהאם מכחישה, ודברי הנ"י ביבמות דף ס"ט ע"ב בענין זה.

כתובות א': שמ"ב סק"א.

ג. על איזה דברים מועיל יכיר ועל מה אינו מועיל

בענין יכיר היכא שע"ז הרי הוא פוסל את אמו של הבן.

קידושין ד': של"ח (קטע "ועי' בקו"ש" ולהלן שם).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ד.

בענין היכא שהוא פוסל את בנו ויש להבין אשה או בנים.

קידושין ד': של"ח (קטע "ועי' בקו"ש" ולהלן שם).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ד.

מכות: ז'.

השיטה שיכיר מהני רק לפסול אבל לא להכשיר.

כתובות א': שמ"ב סק"א.

הדרך שלפי רבי יהודה לא מהני יכיר לענין נכסים שנפלו לו לאחר מכאן.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"ד.

בענין יכיר על נכסים שהקנו להאב על מנת שלא יקנה אותם לאדם אחר.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"ח סק"ב.

דברי המהרי"ט שיכיר מהני על בנו שהוא חי ולא על בנו שכבר מת.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"ח סק"ג.

בענין יכיר על עובר.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"ח סק"ד.

בענין למה אין האב נאמן להעיד על בנו שהוא כהן כשר מדין יכיר.

אבות: פרק ראשון ב' סק"ו.

ב. כללים שונים

בענין אם עדיף כשיש לשון כפול לומר דברה תורה כלשון בני אדם או לעשות ילפותא.

שבת: שגגות, י"ד.

דברי תוס' בשבועות דף כ"ב ע"ב שהיכא דאיתא "איבעית אימא קרא איבעית אימא סברא", גם האיבעית אימא קרא מודה שיש סברא, רק שהוא סובר שבא הפסוק כדי להשמיע לנו את הסברא, דהיינו אתי קרא וקמ"ל הסברא, כי ס"ל שמעצמינו לא היינו אומרים את הסברא.

קידושין ב': ת"ו (קטע אחרון).

ב"ק א': קצ"א (קטע "והנה באמת"), ש"ח (קטע "והנה בדברינו").

ב"ק ב': קצ"ב (קטע ראשון).

אבות: רי"ט.

זבחים א': ל"ה.

בענין יש אם למקרא או יש אם למסורת.

קידושין ב': חלק ההערות דף י"ח הערה מ"ג.

בענין הא שלהפסוק "או אל המזווה" אין פשוטו של מקרא.

קידושין ב': חלק ההערות דף כ"ב הערה כ"ב.

בענין "סרס המקרא".

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ה הערה ל"ב סק"ד.

בענין "תנהו ענין לדבר אחר".

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ה הערה ל"ב סק"ד.

בענין היכא שיש מיעוט ויש להמיעוט סברא, האם אמרינן שלבסוף מיעטה התורה בכל גווני וגם היכא שאין הסברא קיימת.

קידושין א': קס"ט (קטע אחרון).

ב"ק א': קפ"א, קצ"א (קטע "והנה באמת"), קצ"ב (קטע "ברם אולי").

בענין אם מיעוטים וריבויים שבתוך הפרשה אשר לומדים מהם דינים שונים בנוגע לנושא הפרשה, קאי רק על הציור שמפורש

דברי הש"ש שאפילו אם בעד אחד וביכיר לא מהני חזרה ע"י אמתלא, אבל בכל זאת הרי הוא שפיר יכול לפרש את דבריו הקודמים ע"י אמתלא, והביאור בזה.

כתובות ב': קכ"ג סק"א.

קידושין ד': ר"נ סק"א.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ו סק"א.

דברי הרשב"ם שמהנאמנות של יכיר אין האב יכול לחזור בו אפילו בתכ"ד.

נדרים: פרק ואלו נדרים ג' סק"א (קטע "והנה בב"ב דף קכ"ז" ולהלן שם).

כתובות ב': כ"א (קטע "ועי ברשב"ם").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ז.

ילפותות

א. הסכמת ב"ד הגדול להדרשה

ב. כללים שונים

ג. בענין המדות: צד השוה (מה הצד), ק"ו, מה מצינו (בנין אב), ובענין "פירכא", ו"יוכיח"

ד. אין עונשין ואין מזהירין מן הדין

ה. בענין ללמוד ממנוא מאיסורא, איסורא מממונא, ממונא מקנסא,

קנסא מממונא, קנסא מקנסא

ו. בענין המדות: היקש, גזירה שוה, לימוד סתום מן המפורש, סמוכין

ז. שני כתובים הבאים כאחד

ח. טעמא דקרא

ט. הלכה למשה מסיני

י. שנה עליו הכתוב לעכב

יא. ההיקש של משפט אחד

יב. אסמכתא

א. הסכמת ב"ד הגדול להדרשה

בענין מה שצריכים הסכמת ב"ד הגדול לדברים שדורשים מהי"ג מדות. ובענין למה לא תנן בריש סנהדרין דבר זה בין שאר הדברים ששנו שם שצריכים ב"ד של שבעים ואחד.

בהפסוק או האם קאי גם על ציורים נוספים שנתרבו בדרך ריבוי לתוך הפרשה.

ב"ק א': ל"ה*, נ"ט, ע"ח סק"ד (קטע "והנה לעיל בדרך ג" וקטע "שור" בפ"י), תרנ"ו.

סימנים בענינים שונים: "סוטה" ט"ז.

בענין "בענין קרא כדכתיב".

קידושין א': ל'.

סנהדרין: ר"צ, רצ"א, רצ"ג, של"ו. מכות: כ"ה (קטע "גם יש להקשות").

גדרי "אין סניגור נעשה קטיגור".

קידושין א': מ"ד, חלק ההערות דף ה' הערה ד' והערה ה' והערה ח' והערה ט'.

דברי הרמב"ם בשה"מ שורש ג' שהיכא שהוגדר הדבר כ"רמז" אין זה מן התורה, והשגת הרמב"ן על זה.

זבחים ב': ק"ב (קטע ראשון).

עוד בגדר רמז "רמז ליחוד מן התורה".

קידושין ד': ת"ב.

דברי הרמב"ם במורה נבוכים על "אל תיקרי כך אלא כך".

אבות: י"ב.

בענין "סכינא חריפתא אפסקא לקרא".

זבחים ב': תקס"ח.

בענין "אין מוקדם ומאוחר בתורה בחד ענינא".

זבחים ב': תשכ"ד.

בענין "עירוב פרשיות כתוב כאן".

ב"ק ב': קס"א, קס"ב, שפ"ו סק"א, שפ"ז.

ב"מ: פרק שנים אוחזין פ"ב, קל"ז סק"ה, ק"פ, קפ"ב, ק"צ.

סנהדרין: ח' סק"ב, ט', י"א, י"ב.

בענין אם אפשר להוציא מהפסוק לאו או עשה אפילו אם צריכים את הפסוק לעיקר הדין.

יבמות א': ר"ב (קטע "והנה עיין בקרן אורה"), ר"ג (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם), ר"ט (קטע "ולכאורה גם" וקטע אחרון).

כתובות ב': תק"ג.

ב"ק ב': קנ"א (קטע "גם צ"ע דמנ"ל").

סנהדרין: ק"כ.

בענין המדה של "דבר שהי' בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא": האם היא מועלת אפילו כשיש לפרוך פירכא שאולי רק בהדבר שיצא מן הכלל הרי הדין כך.

יבמות א': קמ"ב סק"א (קטע "מיהו עיין במכילתא").

סנהדרין: רע"ב סק"א (קטע "מיהו עיין במכילתא").

הקושיא שמכיון ש"כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט", א"כ למה כתוב הכלל.

זבחים א': שכ"ט.

בענין אם אביי שסובר עד זומם למפרע הוא נפסל אינו סובר את הסברא שאמר רבא של "חידוש הוא ואין לך בו אלא חידוש" אלא שפיר אפשר ללמוד מחידוש.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה מ"ג (קטע ראשון).

סנהדרין: פרק זה בורר ל"ח (קטע "ונראה לומר").

הדרך שאמרינן "חידוש הוא ואין לך בו אלא חידוש" (ושכיון שהדבר הוא חידוש הרי הוא נהג רק בכגון הציור שהוזכר בתורה), רק היכא שיש בהציור שכתוב אופי מסוים שיש בו חשיבות מסוימת, אבל על דבר שמצד הסברא אינו לא מעלה ולא מוריד, וכגון העובדא שבתנאי בני גד ובני ראובן כתוב התנאי קודם להמעשה, הסברא נותנת שהדבר שחידשה התורה נהג גם בשאר ציורים.

קידושין ד': רי"ח (קטע "מיהו אכתי יש להעיר" וקטע אחרון).

בענין "מקשינן הכאה לקללה", ובענין למה לא מקשינן רציחה לקללה.

חומש: פר' יתרו, לא תרצח (כ'), י"ג [א] (קטע "מיהו יש להעיר").

בענין "איבעית אימא קרא, איבעית אימא סברא".

שבועות: מ"ג, מ"ד.

ג. בענין המדות: צד השוה (מה

הצד), ק"ו, מה מצינו (בנין אב),
ובענין "פירכא", ו"יוכיח"
בענין המדה הצד השוה.
ב"ק א': פ'.

בענין אם הצד השוה מהני רק כשהתחלה
יכולה להיות ע"י ק"ו.

קידושין א': מ"ב (קטע אחרון), נ'
(קטע "ומעתה" ולהלן שם), נ"א.
קידושין ג': חלק ההערות דף מ"א
הערה ל"ט.

בענין אם אפשר ללמוד חדא מתרתי בהצד
השוה היכא שאין שום חומרא המשותפת
לשלשתן, דהיינו האם מספיק בזה שלכל
אחד מהם יש צד חמור אע"פ שהם דברים
שוניים.

זבחים ב': נ"ז סק"א, ס"א סק"ד.

בענין אם היכא שלומדים מהצד השוה הרי
אנו עושים רק דינים שנוהגים בשני
המלמדים ולא דין שנוהג רק באחד
מהמלמדים, וכגון היכא שלומדים בהצד
השוה משור ובור האם הדבר הנלמד חייב
גם על כלים כמו שור אע"פ שבור פטור
על כלים.

ב"ק א': שע"ד סק"ג, שפ"ה,
הוספות על פרק המניח משנת
תשס"ב (שלפני אות ת"ו) י"ז (קטע
"דהנה ממסקנת").

ב"מ: פרק שנים אוחזין קב"ט.

זבחים ב': מ"ז*.

הדרך שק"ו הוא מדה שבתורה וממילא
עושים ק"ו אפילו בציוור שאין שם הסברא
שיש תמיד בק"ו (כגון במקרים שאמרינן
ק"ו לרבות דברים מסוימים בלי להתחשב
עם הכלל של דיו לבא מן הדין להיות
כנדרן).

קידושין א': חלק ההערות דף י'
הערה ס"ג.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ג (קטע
"וצ"ל").

הדרך שאי אפשר ללמוד ק"ו מדבר שהוא
חוק.

יבמות ב': שע"ו (קטע אחרון).

בענין "כל זה אכניס בק"ו".

קידושין א': ל"ט.

שעל חומרא הכתובה בתורה לא אמרינן כל
זה אכניס לתוך הק"ו.

זבחים א': תרי"ז.

בענין אם אומרים דיו לבא מן הדין להיות
כנדרן היכא שהטעם של ההגבלה היא לא
שייך בהנלמד.

קידושין א': ל"ה (קטע "ומעתה").

בענין אם אמרינן דיו היכא שרוצים לתת
להנלמד רק את אותו הדין ממש שיש
בהנלמד אבל בהנלמד אין אותו הדין
ממלא את התפקיד שהוא ממלא בהנלמד,
וכן כשיש תנאים יותר גרועים בשביל הדין
ההוא בהנלמד.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ג (קטע
"והנפ"מ").

בענין למה צריכים ק"ו, תיסגי בזה שגם
בלי זה שהנלמד הוא יותר חמור יש ללמוד
בכנין אב.

ב"ק א': ז' (קטע "ועי' באבן
האזל").

זבחים ג': ע"ו (קטע "ועי' באבן
האזל").

שק"ו לקולא עדיף מבנין אב לחומרא.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ד
הערה ס"ד.

בענין אם מילתא דאתיא במה מצינו טרח
וכתב לה קרא.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ד
הערה כ"ב.

סנהדרין: ר' סק"א (קטע אחרון).

בענין "דברי תורה מדברי קבלה לא
ילפינן".

ב"ק א': י"ז.

בענין שלא ילפינן אפשר מאי אפשר.

קידושין א': קס"ז (קטע "מיהו
עיינ").

קידושין ב': רמ"ד (קטע אחרון).

בענין אם בגזירה שוה או היקש שפיר
אפשר ללמוד אפשר מאי אפשר.

מכות: צ"ט (קטע "שוב כתב"
ולהלן שם).

דברי הגמ' בחולין דף קט"ו ע"ב שעל הצד

השוה פרכינן פירכא כל דהו משא"כ על ק"ו ומה מצינו.

נדריים: פרק כל כנויי מ"ט.

קידושין א': מ"ט (קטע אחרון).

קידושין ב': חלק ההערות דף י"ד הערה נ'.

ב"ק א': ר'.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קכ"ו, קצ"ג.

זבחים ב': נ"ז סק"ג.

דברי הגמ' בחולין דף קט"ו ע"ב שעל צד השוה של חדא מתלת לא פרכינן פירכא כל דהו.

זבחים ב': נ"ז סק"ג.

דברי הגמ' בחולין דף קט"ו ע"ב שכל מה הצד מגופה פרכינן מעלמא לא פרכינן, ושי"ל שהיינו רק בהצד השוה של חדא מתלתא, אבל בחדא מתרתי כמו שמהני פירכא כל דהו הה"נ לפירכא מעלמא.

זבחים ב': נ"ז סק"ג.

דברי תוס' שהיכא שעל כלל הדין ליכא פירכא, אלא שפיר אפשר ללמוד את כלל הדין, אבל יש פירכא בנוגע לציור מיוחד, גם את הציור ההוא אפשר ללמוד מהצד השוה כיון שעל כלל הדין ליכא פירכא.

ב"מ: קצ"ג.

בענין היכא שהמה הצד רק מגלה שגם הדבר השלישי הרי הוא בכלל הפסוק כמו השנים הראשונים, האם גם בכה"ג סגי בפירכא כל דהו.

נדריים: פרק כל כנויי מ"ט.

דברי תוס' שעל ק"ו שרוצים ללמוד ממנו דבר שנחשב לחידוש מועילה פירכא כל דהו.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ו הערה מ"א, דף ל"ח הערה ל"ח.

דברי תוס' בב"ק דף ה' ע"ב דפרכינן פירכא דלא שייך.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ח הערה ל"ח.

ב"ק א': של"ב.

זבחים א': קי"ט, ק"ס, תר"ז, תר"ט.

זבחים ב': מ"ג (קטע ראשון).

חומש: פרק אמור, איש מזרעך לדרתם אשר יהי' בו מום לא יקרב להקריב לחם אלקיו (כ"א, י"ז) [א].

בענין היכא שיש פירכא על ק"ו, אבל יש סברא למה קיים החילוק דין של הפירכא, האם זה נחשב פירכא.

זבחים א': צ"ג.

בענין שיש פירכא של סברא, דהיינו היכא שהסברא שגורמת את החומרא שיש אצל המלמד אינה קיימת בהנלמד, ויש פירכא שאינה של סברא אלא שסתם מצינו בהמלמד דין מחודש.

קידושין ג': י"א (קטע "עוד יש לעיין" ולהלן שם).

ב"ק א': של"ו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין (קטע "וע"ע בברכות דף מ"ג ע"ב").

מכות: צ"ב.

הדרך שעל ק"ו אפשר לפרוך רק פירכא של סברא, דהיינו מחומרא כזאת שאפשר לתלות מצד הסברא שמחמת החומרא ההוא התורה קבעה את הדין.

קידושין א': מ"ט (קטע אחרון).

בענין הפירכא של מה לאמה העברי' שכן יוצאה בכסף.

קידושין א': מ"ז (קטע "והנה מלעיל" ולהלן שם).

קידושין ב': קצ"ה, קצ"ח.

בענין הפירכא של מה לאמה העברי' שכן מתקדשת בכסף.

קידושין ב': קצ"ג.

עוד בענין הפירכא של מה לאמה העברי' שכן יוצאה בכסף, ובענין הפירכא של מה לאמה העברי' שכן מתקדשת בכסף.

קידושין ב': חלק ההערות דף י"ד הערה כ"ב.

בענין אם הפירכא של מה לגירושין שכן ישנן חול היא פירכא של סברא או לא.

קידושין ג': י"ב.

שהפירכא של מה לקדשים שרוב מעשיהן ע"י שליח היא פירכא של סברא.

מאתים מנה" שייך לומר שאין עונשין ואין מזהירין מן הדין.

קידושין ד': שע"א (קטע "והנה לכאורה" ולהלן שם).

ב"ק א': ח', ע' סק"ה.

ע"ז: קל"ד.

זבחים ג': ע"ו (קטע "ועי" באבן האזל").

סימנים בענינים שונים: "בענין מלקות" ב' סק"ב סק"ט.

חומש: פר' שמיני, אך את זה לא תאכלו (י"א, ד') [ב].

בענין הא שסובר אביי בסנהדרין דף ע"ו ע"א שהיכא שזה בגדר גילוי מילתא מזהירין ועונשין מן הדין, ורבא שם חולק על זה.

יבמות א': כ"ד (קטע אחרון), כ"ח.

ב"ק א': ט"ו סק"א, ע' סק"ה (קטע "ועי" באבן האזל").

זבחים ג': ע"ו (קטע "ועי" באבן האזל").

סימנים בענינים שונים: "בענין מלקות" ב' סק"ה סק"ט (קטע "שור" באבן האזל").

חומש: פר' שמיני, אך את זה לא תאכלו (י"א, ד') [ב] (קטע אחרון).

פר' אחרי מות, איש איש אל כל שארו לא תקרבו לגלות ערוה (י"ח, ו') סק"ח.

דברי המגיד משנה שהיכא שבלא"ה אסור באיסור עשה, מזהירין מן הדין.

גדרים: פרק כל כנויי נ"ד (קטע "והנה יש להמציא").

קידושין ד': שע"א (קטע ד'").

ב"ק א': ע' סק"ה (קטע "ועי" ברמב"ם" וקטע "ועי" באבן האזל").

ב"ק ב': קמ"ב סק"ב.

זבחים ג': ע"ו (קטע "והנה מה שכתב" וקטע "ועי" באבן האזל" וקטע אחרון).

סימנים בענינים שונים: "בענין מלקות" ב' סק"ו סק"ח.

קידושין ג': י"ב.

בענין אם הפירכא של מה לתרומה שכן ישנה במחשבה היא פירכא של סברא או לא.

קידושין ג': י"ב.

שהפירכא של "ישנן בשאילה" (שאלת חכם) הרי הוא פירכא של סברא, אבל הפירכא של "אינו שוה בכל" הרי הוא פירכא של קולא בעלמא אבל אין בזה שום סברא לחלק.

יבמות א': פ"א.

בענין אם מועיל "יוכיח" כשהדבר בכלל לא שייך שינהג.

קידושין א': מ"ב.

ד. אין עונשין ואין מזהירין מן הדין הטעמים למה אין עונשין ואין מזהירין מן הדין.

גדרים: פרק כל כנויי מ"ח.

קידושין א': ט' סק"ד.

קידושין ד': שע"א (קטע "והנה לכאורה").

ב"ק א': ז', ח', ע' סק"ה (קטע אחרון).

זבחים א': תרי"ג.

סימנים בענינים שונים: "בענין מלקות" ב' סק"א ולהלן שם.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [א] (קטע "ומעתה").

פר' ויקרא, ונרצה לו לכפר עליו (א', ד') [א] סק"ד (קטע "ברם יש ליישב").

פר' שמיני, אך את זה לא תאכלו (י"א, ד') [ב] (קטע "ובנוגע").

בענין אם כוונת הכלל של אין מזהירין מן הדין היא רק שאי אפשר ללמוד שיש מלקות, או האם הכוונה היא שאי אפשר ללמוד אפילו שיש המדריגה של אזהרה, אלא אפשר ללמוד מק"ו רק המדריגה של איסור בעלמא.

גדרים: פרק כל כנויי מ"ח.

סימנים בענינים שונים: "בענין מלקות" ב' סק"א.

בענין אם היכא שזה בגדר "יש בכלל

שיש אומרים שמיתה בידי שמים עונשין מן הדין.

זבחים ב': פ', צ"א.

סימנים בענינים שונים: "בענין מלקות" ג'.

דברי התוס' הרא"ש התמוהין שאין עונשין מן הדין נאמר רק על עונש בב"ד אבל כרת שפיר מענישין מן הדין (ואילו במכות דף ה' ע"ב איתא כן גם על כרת).

קידושין ג': חלק ההערות על דף נ"ז הערה ס"ד.

הקושיא שנילף ממרים שעונשין מן הדין.

ב"ק א': שכ"ח.

שיש אומרים שהיכא שהי' שייך ללמוד שיש אזהרה או עונש, רק שאי אפשר ללמוד כי אין מזהירין ועונשין מן הדין, אי אפשר לעשות פירכא מהעובדא שאין אזהרה או עונש.

זבחים ב': ס"א סק"ד, פ', צ"א.

בענין אם גם בגוי אמרינן אין עונשין מן הדין.

קידושין ד': שע"א (קטע ג'").

ב"ק א': ע' סק"ה (קטע "ועי' עוד בדף ל"ח").

סימנים בענינים שונים: "בענין מלקות" ב' סק"ט (קטע "ועי' עוד בב"ק דף ל"ח").

חומש: פר' שמיני, אך את זה לא תאכלו (י"א, ד') [ב] (קטע "ועי' עוד בב"ק דף ל"ח").

שרבי שמעון סובר שעונשין מן הדין.

זבחים א': תרי"ג.

סימנים בענינים שונים: "בענין מלקות" ב' סק"ט (קטע "והנה הרמב"ן").

ה. בענין ללמוד ממונא מאיסורא,

איסורא מממונא, ממונא מקנסא,

קנסא מממונא, קנסא מקנסא

שממונא מאיסורא לא ילפינן.

כתובות ב': תקל"א.

קידושין א': י"ט, מ"ט.

קידושין ג': י"ב.

חומש: פר' שמיני, אך את זה לא תאכלו (י"א, ד') [ב] (קטע ראשון).

הדרך שדברי המגיד משנה אמורים דוקא היכא שאסור בלא"ה משום אותו שם מעשה.

נדרים: פרק כל כנויי נ"ד (קטע "מיהו אולי").

בענין אם מזהירין ועונשין ממה מצינו.

נדרים: פרק כל כנויי מ"ח.

ב"ק א': ז'.

זבחים ב': תפ"ה.

זבחים ג': ע"ו (קטע "ועי' באבן האזל").

סימנים בענינים שונים: "בענין מלקות" ב' סק"ד.

שהיכא שיש כבר לאו אין עושים מה מצינו לענין להוסיף לאו יתירא.

נדרים: פרק כל כנויי נ"ד (קטע "ועי' בקר"א").

שיטת הרמב"ם שאין עונשין מגזירה שוה. סנהדרין: של"ט (קטע "וע"ע" וקטע אחרון).

חומש: פר' כי תצא, ויסרו אתו (כ"א, י"ח) (קטע "וע"ע").

דברי המכילתא שאין עונשין ממון מן הדין. כתובות ב': נ"ח, שפ"ח.

ב"ק א': ב' סק"י, ז', ח', ט' (קטע "ועיין עוד בתוס'"), ט"ו סק"א, ע' סק"א סק"ב, הסוגיא של אשו משום חציו ל"ג.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"כ סק"ב. סימנים בענינים שונים: "בענין מלקות" ב' סק"ג.

חומש: פר' שמיני, אך את זה לא תאכלו (י"א, ד') [ב] (קטע "הנה תוס' בב"ק"). פר' קדושים, ולא תכחשו (י"ט, י"א) (קטע "וע"ע בדף ב").

דברי המכילתא בפר' משפטים י"ב: "אם הטובח חייב מוכר לא יהא חייב, אם אמרת כן ענשת מן הדין וכו'".

ב"ק א': ט' (קטע "והנה עי' בגליון הש"ס"), ע' סק"ב.

שלומדים שמגלגלים גבי ממון ממה שמצינו שסוטה נשבעת גלגול שבועה.

כתובות ב': תקל"א (קטע "גם ראיתי").

קידושין א': י"ט (קטע "גם ראיתי").

בענין אם ילפינן קנסא מממונא או לא ילפינן כמו דלא ילפינן ממנונא מקנסא.

כתובות ב': תק"ח.

בענין אם ילפינן קנסא מקנסא.

גיטין: פרק השולח - עבדים פ"ט.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי ט' סק"ה.

מכות: פ"א.

ו. בענין המדות: היקש, גזירה שוה,

לימוד סתום מן המפורש, סמוכין

בענין הא דאין אדם דן גזירה שוה מעצמו.

ב"ק א': פ"ח.

המחלוקת בין רש"י ותוס' אם אדם דן היקש מעצמו.

נדרים: פרק כל כנויי ל'.

קידושין א': י"ד סק"ג (קטע ראשון), קס"ז*.

קידושין ב': רמ"ד, חלק ההערות דף י"ז הערה כ"ח.

ב"ק ב': ק'.

זבחים ד': ל'.

סנהדרין: קכ"ב (קטע אחרון).

בענין היקש וגזירה שוה איזה מהם עדיף.

זבחים ד': כ"ט.

בענין אין ג"ש למחצה.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ו הערה י"ג.

בענין אם פירכא של סברא, דהיינו היכא שהדבר שגורם את הדין אצל המלמד אינו קיים בהנלמד, אפשר לפרוך גם על היקש או גזירה שוה כשנוכל להשתמש בהיקש או הג"ש לדברים אחרים, ולא אמרינן בכה"ג שאין היקש וג"ש למחצה, ואולי אפשר לפרוך פירכא של סברא אפילו כשאין אפשרות להשתמש בהיקש או הג"ש לדברים אחרים, או האם גם בציורים אלו אמרינן שאין משיבין על היקש וג"ש.

ב"ק א': בסוף הכרך הוספות על דף מ"ו ז' (קטע אחרון).

מכות: פ"א.

בענין אם לומדים חזקת מרא קמא מחזקה קמייתא באיסורין.

ב"ק א': בסוף הכרך הוספות על דף מ"ו ז' (קטע אחרון).

ב"מ: פרק שנים או חזין כ"ח (קטע "והנה ע"י בקו"ש"), רע"ב (קטע "וביאר"), פרק המפקיד ק"ז (קטע אחרון).

ב"ב ב': רל"ט סק"א (קטע אחרון), ר"מ סק"ד, רס"ג, שנ"ז סק"ב, שצ"ג סק"א (קטע "והנה היכא").

שאיסורא מממונא לא ילפינן.

כתובות ב': תקל"א (קטע "וע"ע בתוס").

קידושין א': י"ט (קטע "וע"ע בברכות"), מ"ט.

סנהדרין: ש"ט סק"א (קטע "אמנם יתכן").

שאיסורא דאית ב"י ממנונא לא ילפינן מאיסורא גרידא.

קידושין א': כ' (קטע ראשון).

בענין אם ע"י ק"ו אפשר ללמוד ממנונא מאיסורא או איסורא מממונא.

קידושין א': מ"ט (קטע ראשון).

בענין אם כשמפריכים ק"ו אפשר לפרוך ממנון לאיסור או מאיסור למנון.

קידושין א': מ"ט (קטע "והנה מעתה").

ביאור דברי תוס' שאע"פ שממונא מאיסורא לא ילפינן אבל שפיר אפשר ללמוד ממנונא מאיסורא לענין שכח האב אינו נמשך לתוך בגרות לענין ממנונא כמו שאינו נמשך לענין איסורא.

כתובות ב': תקל"א (קטע "והנה תוס" ולהלן שם).

קידושין א': י"ט (קטע "והנה תוס" ולהלן שם).

בענין מה שמצינו לענין גלגול שבועה שילפינן ממנונא מאיסורא, דהיינו מה

הסוכרים שההיקש של ר' יונה נאמר רק על דינים שהם מיוחדים לערוה.

יבמות א': קל"ג.

הדרך שההיקש של ר' יונה נאמר רק לחומרא ולא לקולא.

יבמות א': ר"ל (קטע "ובדעת").

בענין אם גזירה שוה יכולה להוציא מפשטות הפסוק.

ב"ק א': פ"ח.

בענין דון (ג"ש) מינה ואוקי באתרא.

זבחים א': שע"ב ובהערה שם.

דברי השיטה שלא נודעה למי בקידושין דף ט' ע"ב שבהיקש לכו"ע אמרינן דון מינה ומינה.

קידושין א': קס"ז (קטע "מיהו אכתיו"), קס"ז*.

דרך הפכית מהנ"ל, והיינו שבהיקש לכו"ע דון מינה ואוקי באתרא.

קידושין א': קס"ז*.

בענין ההיקש של הוי' ליציאה נגד ההיקש של הויות להדדי.

קידושין א': קס"ז, קס"ז*.

בענין אם מילתא דאתיא בהיקש טרח וכתב לה קרא.

נדרים: פרק כל כנויי ל'.

זבחים א': קע"ב.

הדעה שמילתא דאתיא בגזירה שוה טרח וכתב לה קרא.

נדרים: פרק כל כנויי ל'.

סנהדרין: רס"א.

הדעה שמילתא דאתיא בגזירה שוה לא טרח וכתב לה קרא.

סנהדרין: רס"א.

שיותר קשה לומר שגם שמילתא דאתיא בהיקש טרח וכתב לה קרא.

נדרים: פרק כל כנויי ל'.

זבחים א': קע"ב.

שני תירוצים בתוס' בזבחים דף מ"ח ע"א ד"ה דכו"ע וכו' בענין אם היקש עדיפא או גזירה שוה עדיפא.

זבחים א': תט"ז.

זבחים ב': כ"ו.

שתי דעות בתוס' בב"ק דף ג' בענין הא

יבמות א': י"ג סק"א (קטע "וביאר").

יבמות ב': רצ"ג סק"ב.

קידושין א': י"ד סק"ג (קטע "מיהו לפ"ז"), ל"ה, ק"ע, חלק ההערות דף ג' הערה ל"ד, דף ה' הערה ט'.

קידושין ב': קצ"ג, קצ"ט, ר"ו, חלק ההערות דף ל"ד הערה ס'.

קידושין ג': חלק ההערות דף מ"ב הערה ל"ו.

דברי תוס' בבכורות דף ל"ג וב"מ דף ק"ד שאע"פ שאין היקש למחצה אבל ק"ו שפיר מהני לענין שלא נקיש לענין דין מסוים כיון שאפשר להעמיד את ההיקש לענין דינים אחרים, ובכה"ג שפיר אמרינן את ההיקש למחצה.

זבחים א': תי"ט, תכ"ג.

זבחים ב': קל"ז.

שהיכא שהמוקש אינו מפורש בקרא אלא אתיא מדרשה, יש היקש למחצה ואין חייבים להקיש אותו להדבר המקורי לכל דבר.

נדרים: פרק כל כנויי ע"ט.

דברי תוס' בקידושין דף ג' שריבוי קנינים ילפינן מהקישא ולא מיעוט קנינים.

קידושין א': חלק ההערות דף ג' הערה ל"ו.

קידושין ב': חלק ההערות דף כ' הערה י"ג.

דברי הפ"י שמה שעבד הוקש לקרקע הרי זה רק לענין ריבוי קנינים אבל לא לענין למעט קנינים (וכעין זה כתבו תוס' הובא לעיל בסמוך).

קידושין ב': רפ"ד (קטע "והנה כבר הבאנו").

דברי תוס' בקידושין דף ג' שהגזירה שוה של חילול חילול נאמרה רק לחומרא.

קידושין ב': חלק ההערות דף כ' הערה י"ג.

הסוכרים שההיקש של ר' יונה (שהוקשו כל העריות יחד) נאמר רק לענין העראה, וכן לענין הא דאין קידושין תופסין בעריות.

יבמות א': י"ג סק"א (קטע "ברם האחיעזר") ובהערה שם.

ז. שני כתובים הבאים כאחד

שיטת תוס' שהיכא שאמרינן ששני כתובים הבאים כאחד אין מלמדים הרי זה משמש כילפותא להצד השני, ושיטת רש"י שאינו בגדר ילפותא הפכי אלא סוף הדין הוא רק שאי אפשר ללמוד מהשני כתובים.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ד הערה נ"ט.

קידושין ג': ל"ג (קטע אחרון), חלק ההערות דף מ"ג הערה כ'.

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ו.

זבחים ב': תפ"ו בההערה, תפ"ז.

שגזירה שוה והיקש עדיפי מב' כתובים הבאים כאחד, וממילא עושים ג"ש וכן מקישים גם למקום שיש ב' כתובים, ואפילו אם הכוונה באין מלמדים היא שיש בזה ילפותא להצד השני, אבל ג"ש והיקש עדיפי מהילפותא של ב' כתובים הבאין כאחד כיון שאפשר למעט דברים אחרים מהילפותא של ב' כתובים, אבל היכא שאין לנו שאר דברים למעט מהב' כתובים אז ב' כתובים עדיפי מג"ש ומהיקש.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ד הערה נ"ט.

ח. טעמא דקרא

דברי התיו"ט שלכו"ע דרשינן טעמא דקרא כשאין יוצא מזה נפ"מ לדינא.

יבמות א': קמ"ט סק"א.

יבמות ג': קי"ז סק"א.

סנהדרין: שפ"ח.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ע"ה סק"ג.

דברי הקובץ ביאורים והקהלות יעקב שאפילו כשיודעים את הטעמא דקרא, נקטינן שהתורה עשתה לא פלוג ושהדין נוהג גם בציור שלא שייך הטעם (דלא כמו שיוצא מדברי התיו"ט).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ע"ה סק"ג.

בענין היכא שע"י שנדרוש טעמא דקרא לא יהי' נחשב שיצא לדון בדבר חדש, ונוכל להחזירו לכללו, האם זה נחשב שיש נפ"מ לדינא מזה שדורשים טעמא דקרא, או האם זה נחשב רק תוצאה שבאה לאחר מכאן.

יבמות א': קמ"ט סק"א בההערה.

דהיכא שאפשר להקיש לחומרא ואפשר להקיש לקולא, לחומרא מקשינן, האם הטעם למה מקשינן לחומרא הוא משום שמספק צריכים ללכת לחומרא או האם מקשינן לחומרא בתורת ודאי כי כך היא המדה.

קידושין ד': רל"ד, חלק ההערות דף ס"ב הערה מ"ט, דף ס"ח הערה ז' סק"א.

סנהדרין: י' בההערה.

זבחים ב': כ"ז.

ראי' מחולין דף קל"ו ע"א שגם בגזירה שוה אמרינן שלחומרא ילפינן.

זבחים ב': תשכ"א.

שהיכא שיש סברא להקיש לקולא ולא לחומרא מקשינן לקולא, והיכא שיש סברא לכאן ולכאן לא ידעינן באמת איך להקיש.

זבחים ב': כ"ז.

בענין אם הדברים שהוקשו למשפט הוקשו להמשפט של הודאות והלואות או האם הוקשו להמשפט של גזילות וחבלות משום שלחומרא מקשינן.

קידושין ד': רל"ד.

סנהדרין: י'.

החילוק בין גזירה שוה ללימוד סתום מן המפורש.

ב"ק א': פ"ח.

ש"לימוד סתום מן המפורש אפשר לדרוש בלי קבלה מסיני.

קידושין א': ל"א.

שדבר שלמדנו מלימוד סתום מן המפורש, חוזר ומלמד בהיקש.

זבחים ב': תקמ"ב.

הדרך ש"קיתח קיתח משדה עפרון" אינה ג"ש גמורה אלא לימוד סתום מן המפורש.

קידושין א': ח' סק"ד, י' סק"ז בההערה, י* (קטע "מיהו לפי"),

ל"א, ל"ב, קס"ז (קטע "מיהו אכתי"),

קע"א (קטע "ובדעת"), חלק ההערות דף ב' הערה ל"ב, דף ג' הערה כ"א, דף ד' הערה כ"ג

והערה מ"א, דף י"א הערה י"ד.

בענין דרשינן סמוכין.

יבמות א': נ' - ס'.

ט. הלכה למשה מסיני

דברי הרמב"ם בגדר הלכה למשה מסיני.
 סימנים בענינים שונים: "בענין הלכה למשה מסיני" א'.
 בענין אם הלכה למשה מסיני חמורה כמו לאו הכתוב בתורה.
 קידושין ב': רע"ז סק"ב.
 חומש: פר' כי תצא, וראית בשבי' אשת יפת תואר (כ"א, י') [ב] סק"א.
 בענין שאין לוקין על דבר שהוא הלכה למשה מסיני.
 זבחים ב': מ"א סק"א בהערה השני', תל"ה.
 סימנים בענינים שונים: "בענין הלכה למשה מסיני" ב' סק"א.
 בענין ק"ו או בנין אב מדבר שהוא הלכה למשה מסיני. ובענין היכא שהחומרא של הדבר הנלמד הוא מהלכה למשה מסיני זבחים ב': ל"ט.
 סימנים בענינים שונים: "בענין חזקה דמיעיקרא". "בענין הלכה למשה מסיני" ב' סק"ב סק"ג.
 בענין אם עושים פירכא מהלכה למשה מסיני.
 זבחים ב': ע"א סק"ב.
 סימנים בענינים שונים: "בענין הלכה למשה מסיני" ב' סק"ד.
 מחלוקת אחרונים אם עושים "יוכיח" מהלכה למשה מסיני, וראיות מהראשונים בענין זה.
 זבחים ב': נ"ז סק"ג, ע"א סק"ב (ומהרש"א שם), רס"ז (קטע "ובספר").
 סימנים בענינים שונים: "בענין הלכה למשה מסיני" ב' סק"ה.
 בענין ספק הלכה למשה מסיני.
 סימנים בענינים שונים: "בענין הלכה למשה מסיני" ב' סק"ו.
 י. שנה עליו הכתוב לעכב
 מנלן שבקדשים צריכים שנה עליו הכתוב לעכב כדי לומר שהוא מעכב ופוסל.
 זבחים א': קמ"ה.

הסברא שהיכא שמשמענו התורה תנאי בהחפצא (ולא באיך לעשות את המעשה) אין צריכים שנה עליו לעכב כדי לומר שהוא מעכב ופוסל.

זבחים ב': קצ"ו (קטע "וי"ל").

דברי הריטב"א ביומא דף נ"ג דהיכא שיש לאו לא לעשות דבר מסוים אין צריכים בקדשים שנה עליו הכתוב כדי לומר שהוא מעכב ופוסל.

זבחים א': ל"ד סק"א (קטע "והנה לקמן"), קמ"ו.

מנחות: י"ד סק"א (קטע "והנה בזבחים").

דברי הקהלות יעקב שר"ל כן גם כשיש רק איסור עשה.

זבחים א': ל"ד סק"א (קטע "והנה לקמן").

מנחות: י"ד סק"א (קטע "והנה בזבחים").

יא. ההיקש של משפט אחד

בענין ההיקש של משפט אחד.

סנהדרין: י"א, י"ב, י"ג, ט"ו, כ"ו, פרק זה בורר קי"ז, ר"א, ר"ה, ר"ז (קטע "אמנם עיין"), ר"ט, רנ"ג (קטע "ולכאורה נראה"), ער"ב סק"א (קטע "וע"ע בערל"נ").

היסוד שההיקש של משפט אחד אינו בא להקיש ממון לנפשות, אלא הרי הוא בא לומר שבאמת ליכא טפי ממשפט אחד, אבל היכא שבעל כרחך אשכחן שב' סוגי משפט הם, לא נאמר שילפינן להו אהדדי.

סנהדרין: י"ג.

הדרך שלגבי דיני הב"ד לא נאמר ההיקש של משפט אחד, כי בע"כ יש שני סוגים של ב"ד, דהיינו ב"ד של ממון וב"ד של נפשות.

סנהדרין: י"ג (קטע "והנה לכאורה" ולהלן שם).

הדרך שחלוקים הם ד"מ וד"נ גם בעצם השם דיין, וממילא גם על זה לא שייך ההיקש של משפט אחד.

סנהדרין: י"ג (קטע "ברם הנ"ל").

הדרך שההיקש של משפט אחד לא קאי על הלאוין של הדיין, אלא יתכן שהדיין עובר

על לאו מסוים בדיני ממונות אבל לא בדיני נפשות, וכגון הלאו שלא לקבל עד קרוב (מיהו מוני המצות כללו גם ד"מ בתוך הלאו שלא לחתוך את הדין על פי עד אחד אע"פ שהלאו כתוב בד"נ).

סנהדרין: ט"ו.

בענין למה צריכים ק"ו כדי לומר שבדיני ממונות הולכים אחרי רוב דיינים ולא סגי בההיקש של משפט אחד.

סנהדרין: כ"ו (קטע "אמנם אכתי" ולהלן שם).

יב. אסמכתא

דברי הריטב"א בר"ה דף ט"ז שאסמכתות הרי הן בכלל כוונת הפסוק, רק שלא בדרך חיוב, ודעת הרמב"ם בזה.

יבמות א': רנ"ג סק"ב בהערה.

יבמות ב': של"ו (קטע "ונראה דפליגי" וקטע "אמנם דא עקא").

נדרים: פרק אין בין המודר כ"ה.

גיטין: פרק המביא גט ר"ו.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ד הערה כ"ו.

קידושין ג': קע"ו.

קידושין ד': ת"ב (קטע "והנה בביאור" ולהלן שם).

ב"ק א': קמ"ח (קטע ראשון).

מכות: ו' (קטע "מיהו יש לבאר" ולהלן שם).

אבות: י"ב, קצ"ב בהערה הראשונה.

סימנים בענינים שונים: "סוטה" ט' (קטע "והנה הריטב"א").

חומש: פר' ואתחנן, "עוד בענין קריאת שמע" (קטע אחרון), שם, "בענין דקדוק בקריאת שמע" (קטע "ואולי").

תפילה: י"ג (קטע "איברא").

המשמעות מלשון הריטב"א שם שגם כל דין דרבנן מרומז בתורה דהיינו אפילו היכא שלא אמרו על זה שיש אסמכתא.

גיטין: פרק המביא גט ר"ו.

הדרך שאחרי שחכמים קבעו את הדבר חובה הרי זה נשאר חיוב דאורייתא.

מכות: ו' (קטע "ועכ"פ עדיין").

דברי הרמב"ם בספר המצות בשורש ג' שאיפוא שאיתא בגמ' "רמז וכו' מנין" הכוונה היא דהוי בגדר אסמכתא, ודברי המהר"ץ חיוב שעיקר הדבר הוא מהלכה למשה מסיני, רק שחז"ל חיפשו רמז בהתורה, כלומר אסמכתא, ומה שקשה על דברי המהר"ץ חיות משניות לעריות.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ד סק"א (קטע "ובנדרים").

יעקב אבינו

דרכו בעבודת השם.

חומש: פר' מקץ, כי נשני אלקים וגו' (מ"א, נ"א נ"ב) (קטע "ובאמת מציינו").

בענין העובדא שאע"פ שהיו לו חיים מלאים צרות, אבל אנחנו מסתכלים עליו כאדם מאושר.

חומש: פר' ויצא, זה לי עשרים שנה בביתך (ל"א, מ"א) [ד] (קטע "וכן הי' עם יעקב").

בענין הדרך שיעקב קנה מעשו את הזכות של עבודה בכורות.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ה (קטע "והנה רש"י").

חומש: פר' תולדות, "בענין בכור לעבודה" (קטע "והנה רש"י").

הדרכים שיעקב קנה ממנו הזכות לירש יותר בנכסי האב, א"נ להחשב ראש המשפחה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ה בהערה השני'.

חומש: פר' תולדות, "בענין בכור לעבודה" בהערה השני'.

שמרדכי הוצרך לזעוק זעקה גדולה ומרה כי יעקב גרם כן לעשו כשנודע לעשו שיעקב נתברך במקומו.

חומש: פר' תולדות, ויבז עשו את הבכרה (כ"ב, ל"ד) (קטע ראשון).

בענין בכייתו כשנפגש עם רחל.

חומש: פר' ויצא, וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויבך (כ"ט, י"א).

שיחות: עמ' קי"ד.

בענין איך נשא שתי אחיות, הלא קיים את התורה.

חומש: פר' וישלח, עם לבן גרתי (ל"ב, ה').

בענין מה שנענש על הכ"ב שנים שלא קיים מצות כיבוד אב ואם.

חומש: פר' תולדות, אחות נביות (כ"ח, ט').

בענין למה נגד לבן הגיב בתקיפות, אבל נגד עשו הגיב בהכנעה וריצוי.

חומש: פר' ויצא, זה לי עשרים שנה בביתך (בראשית ל"א, מ"א) [ב].

בענין שלא התמרמר נגד הקב"ה על שצריך לעסוק בבית לבן בדברים בטלים, וזאת אחרי שישב ולמד כל כך הרבה.

חומש: פר' ויצא, זה לי עשרים שנה בביתך (ל"א, מ"א) [ג].

שיחות: עמ' קמ"ד.

ששהותו בבית לבן היתה ה"מעשה אבות סימן לבנים" על הגלות הארוכה שלנו.

חומש: פר' וישב, וישב יעקב (ל"ז, א') [א].

בענין הויכוח בין יעקב ללבן בסוף פר' ויצא.

חומש: פר' ויצא, זה לי עשרים שנה בביתך (בראשית ל"א, מ"א) [א].

שיחות: עמ' כ"ד.

מדת הסדר של יעקב אבינו (שחזר על פכים קטנים).

חומש: פר' וישלח, ויותר יעקב לברו (ל"ב, כ"ה) סק"ב.

שיחות: עמ' י"ז.

בענין כחו להיות "קטן" (שחזר על פכים קטנים)

שיחות: עמ' ט"ו.

בענין מה שהכין את עצמו למלחמה נגד עשו, וכן בענין מה שהשתדל להקבר בארץ ישראל, ולא סמך על ההבטחות של הקב"ה.

חומש: פר' ויגש, ואנכי אעלך גם עלה (מ"ו, ד').

ביאור "ביקש יעקב לישוב בשלוה", ולמה קפצה עליו עבור זה רוגזו של יוסף.

חומש: פר' וישב, וישב יעקב (ל"ז, א') [א] [ב].

בענין מה שהי' קורא קריאת שמע בשעה שבא יוסף לקראתו.

חומש: פר' ויגש, ויאסר יוסף מרכבתו (מ"ו, כ"ט) (קטע אחרון).

בענין אם יעקב הי' חייב לכבד את יוסף ולירא ממנו מחמת היותו מלך.

(קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ג הערה ל"ו).

חומש: פר' ויגש, ויאסר יוסף מרכבתו (מ"ו, כ"ט) (קטע אחרון).

בענין המדריגה של "ויחי יעקב בארץ מצרים".

חומש: פר' ויחי, ויחי יעקב בארץ מצרים (מ"ז, כ"ח).

בענין מה שאמר יעקב שיוסף לא ישא מטתו.

אבות: שמ"ח סק"ב.

חומש: פר' ויגש, ויאסר יוסף מרכבתו (מ"ו, כ"ט) (קטע "ועי' בפרשת ויחי").

הטעם למה יעקב אבינו, וכן משה רבינו ויהושע ושמואל, הוכיחו רק לפני מותם.

חומש: פר' ויחי, ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו וגו' (מ"ט, א').

בענין מה שנתקצרו שנותיו בגלל שאמר "מעט ורעים וגו'".

ע"ז: ס"ו.

שיחות: עמ' קכ"ה, קכ"ו.

בענין מה שבניו נשאו אותו כסדר הדגלים רק מגורן האטד ואילך.

חומש: פר' במדבר, איש על דגלו וגו' (ב', ב') (קטע "גם יש לעיין" וקטע "ושמעתי").

יפת

הדרך שיפת הי' בכורו של נח.

כ"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ה בהערה הראשונה (והשלישית).

אבות: קכ"ה ובהערה שם.

חומש: פר' בראשית ויחי נח בן

חמש מאות שנה ויולד נח את שם וגו' (ה', ל"ב). פר' תולדות, "בענין בכור לעבודה" בהערה הראשונה (והשלישית).

יפת תואר

הנה יש ללמוד מפרשת יפת תואר כמה עצות בנוגע להמערכה נגד יצר הרע, ופרטתי אותם בערך יצר הרע עיי"ש.

בענין יפת תואר.

קידושין ב': רע"ז - רפ"א.

חומש: פר' כי תצא, וראית בשבי אשת יפת תאר (כ"א י') [א] [ב].

בענין למה מגיע לנושא יפת תואר עונש שסופה להיות שנואה ושתוליד לו בן סורר ומורה, הלא התורה התירה אותה.

חומש: פר' כי תבוא, "עוד בענין בכורים" (קטע "ולפי"ן יש לבאר").

שיחות: עמ' קל"ב, קל"ג.

בענין אם פרשת יפת תואר נוהגת גם ביפת תואר שהיא מהז' עממין.

קידושין ב': רע"ז סק"ג, ר"פ.

קידושין ד': ש"ד.

חומש: פר' כי תצא, וראית בשבי אשת יפת תאר (כ"א י') [ב] סק"ב.

החידוש שיש בפרשת יפת תואר שהותר האיסור לבעול נכרית בפרהסיא.

קידושין ב': רע"ז סק"ב.

חומש: פר' כי תצא, וראית בשבי אשת יפת תאר (כ"א י') [ב] סק"א.

החידוש שיש בפרשת יפת תואר שהותר הלאו של לא תתחתן במ וגו' בתך לא תקח לבנך.

קידושין ב': רע"ז סק"ג.

חומש: פר' כי תצא, וראית בשבי אשת יפת תאר (כ"א י') [ב] סק"ב.

החידוש שיש בפרשת יפת תואר שהותר האיסור של ודבק באשתו ולא באשת חברו.

קידושין ב': רע"ז סק"ד.

חומש: פר' כי תצא, וראית בשבי אשת יפת תאר (כ"א י') [ב] סק"ג.

החידוש שיש בפרשת יפת תואר שמועילה

הגירות אע"פ שהיא בעל כרחא, והסוברים שבאמת אי אפשר לגיירה בעל כרחא.

קידושין ב': רע"ז סק"ה, רפ"א, חלק ההערות דף כ"א הערה כ"ח, דף כ"ב הערה א' והערה ג'.

קידושין ד': שס"א.

חומש: פר' כי תצא, וראית בשבי (כ"א, י') [א] (קטע "והנה הענין") [ב] סק"ד.

בענין הנ"ל: שיטת הרמב"ם שבסוף הזמן אינו יכול לגיירה ולנושאה בעל כרחא אלא אם אינה רוצה להתגייר הרי הוא חייב לשלחה. ודברי רש"י והרמב"ן שבסוף הזמן לא בעינן דעתה. ודברי המנ"ח שלא נתכוונו לומר שהוא יכול לגיירה בעל כרחא, אלא רק לנושאה בעל כרחא, וקידושין תופסין בה לענין שאם היא מזנה הרי היא בחנק, אבל הרי הוא יכול לשלחה בלא גט. והשיטה שיכול גם לגיירה בעל כרחא.

יבמות ב': תשכ"ח.

חומש: פר' כי תצא, וראית בשבי (כ"א, י') [א] (קטע "והנה הענין") [ב] סק"ד.

שיטת הרמב"ם שבסוף הזמן מקדשה בקידושין וכתובה, ודברי הספרי שאין לך בה אלא מצות בעילה.

יבמות ב': תשכ"ט.

קידושין ב': רפ"א.

קידושין ד': ש"ה.

סברת המנ"ח שביאה ראשונה לא הותרה בדרך היתר גמור אלא בדרך דחי.

קידושין ב': רע"ח (קטע "ולפי").

קושיית תוס' בקידושין דף כ"ב ע"א על רש"י (שסובר שאפילו ביאה ראשונה אסורה במלחמה) איך היתה תמר מותרת לאמנון הלא לפי רש"י צ"ל שדוד בעל את אמה רק אחרי שנתגיירה וא"כ היתה אחותו של אמנון מן האב.

קידושין ב': רפ"א.

שיטות המפרשים בענין אם לפי רש"י ביאה ראשונה מותרת באמת רק לאחר כל המעשים.

קידושין ב': רפ"א.

בענין הדרשה שיפת תואר צריכה להמתין
ג' חדשים משום הבחנה.

יבמות ב': תר"מ.

בענין ועשתה את צפרני (בענין אם גם רבי
אליעזר סובר שגידול הוא הדרך ניוול או
האם הוא סובר שהעברה היא הדרך ניוול).

יבמות ב': תשכ"ו.

בענין אם היא צריכה עוד גילוח כששוב
גדל אצלה קצת שערות.

יבמות ב': תשכ"ו.

יפתח הגלעדי

בענין מיתת בתו.

חומש: פ' בחקותי, כל חרם אשר
יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת
(כ"ז, כ"ט).

יצחק אבינו

בענין מה שנקרא נער.

אבות: פרק ראשון ג' סק"ב (קטע
"והנה בשעת העקידה").

חומש: פ' כי תשא, ומשרתו
יהושע בן נון נער וגו' (שמות ל"ג
י"א) (קטע "והנה בשעת
העקידה").

דמויות ותקופות: יהושע א' סק"ג
(קטע "והנה בשעת העקידה").

דברי תוס' בגיטין דף ב' ש"מסתמא"
אברהם ויצחק היו דרים בא"י ולא בחו"ל.
גיטין: חלק ההערות דף ב' הערה
ל"ג.

בענין מה שיצחק זכה בעבודה אע"פ שלא
הי' ראשית אוננו של אברהם אבינו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ה (קטע
"מיהו יש להוכיח").

חומש: פ' תולדות, "בענין בכור
לעבודה" (קטע "מיהו יש
להוכיח").

בענין עדינות דיבורו עם אברהם אבינו
בשעת העקידה.

חומש: פ' וירא, ויאמר יצחק אל
אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני
בני ויאמר הנה האש וגו' (בראשית
כ"ב, ז').

שיחות: עמ' כ"ו.

מדת האיפוק שאפשר ללמוד מיצחק
ורבקה.

חומש: פ' תולדות, וירא עשו וגו'
(כ"ח, ו' - ח').

שיחות: עמ' כ"ח.

יציאת מצרים

ע"י עוד בערכים, עמרם, יוכבד, משה רבינו,
אהרן הכהן, פרעה - מצרים, פסח - החג,
זכירת וסיפור יציאת מצרים.

הדרך שכשהקב"ה גאל את אבותינו
ממצרים הרי המעשה של הגאולה הי'
מכוון רק להדור ההוא, רק שבדרך ממילא
הרי זה גרם שגם הדורות העתידיים היו
מוצאים ממצרים, והדרך שהקב"ה גאל עם
כוונה מפורשת שהוא גואל ע"ז גם את
הדורות העתידיים מלהיות במצרים.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות ט'.

שבילי מכת בכורות לא מתי מבני ישראל
אפילו אלו שהגיע זמנם למות.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות י"ג.

בענין ליל שימורים.

חומש: פ' בא, ליל שמרים
(שימורים) הוא לה' וגו' (י"ב,
מ"ב).

הסוברים שמצות אנכי היא להאמין ביציאת
מצרים ע"י הקב"ה.

חומש: פ' יתרו, אנכי ה' אלוקיך
(כ', ב') [א] סק"ה סק"ז סק"ד.

בענין אם היתרים מבני ס' היו בכלל המנין
של יציאת מצרים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ט סק"ב
(קטע "ולפ"ז").

חומש: פ' פנחס, לאלה תחלק
הארץ בנחלה וגו' (כ"ו, נ"ג) סק"ג.

ביאור הלשונות, "בא אל פרעה", "לך אל
פרעה", ו"התיצב לפני פרעה".

חומש: פ' בא, בא אל פרעה (י'
א').

ביאור "לכתך אחרי במדבר".

חומש: פ' נח, את האלקים התהלך

נח (ו', ט') [א] (קטע "והנה מציינו" ולהלן שם). פר' בא, בא אל פרעה (י', א') (קטע "ונראה לומר עוד").

בענין המהות של הנס של קריעת הים וההצלה ממיתת טביעה.

חומש: פר' בשלח, אז ישיר משה (ט"ו, א').

בענין אם הנסים של קריעת הים לפני ישראל וחזרתו על המצרים (וכן שאר כל הנסים) נתחדשו אחרי מעשה בראשית, בזמן יציאת מצרים, או האם הושתלו בהים בתחילה במעשה בראשית.

חומש: פר' בשלח, כי בא סוס פרעה וגו' (ט"ו, י"ט) סק"ב סק"ג. ביאור התיאור של נס ים סוף בברכת אמת ואמונה בערבית.

חומש: פר' בשלח, כי בא סוס פרעה וגו' (ט"ו, י"ט) סק"ה.

בענין דברי הרמב"ן שהגאולה מגלות מצרים נשלמה ע"י הקמת המשכן.

חומש: פר' שמות, ואלה שמות (א', א'). פר' במדבר, איש על דגלו וגו' (ב', ב') (קטע "והנה הרמב"ן").

הדרך שער שעזבו את הר סיני, הי' עוד מצבם בגדר בריחה ממצרים, ורק כשעזבו את הר סיני התחילה העלי' לארץ ישראל. חומש: פר' במדבר, איש על דגלו וגו' (ב', ב') (קטע "ונראה שגם" וקטע "מיהו לפי דברינו").

יצר הרע

בענין שהיצר הרע משיב על איסור כלאים, עי' בערך כלאים.

שיש שני סוגים של יצר הרע: יצר הרע רוחני כעין מלאך, ויצר הרע של טבע הגוף.

חומש: פר' בראשית, עץ פרי (א', י"א) (קטע "וע"ע בספר אור ישראל" ולהלן שם). פר' וירא, כי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה (י"ט, כ"ב).

בענין ההספד על היצר הרע לעתיד לבוא.

חומש: פר' בראשית, עץ פרי (א', י"א) (קטע "ועיין עוד בסוכה").

בענין בכיית הצדיקים בשעת שחיטת יצר הרע.

חומש: פר' וישב, וישב יעקב (ל"ז, א') [א].

שגם אחרי שנכשל בהתנהגות לא הולמת, התורה נותנת לאדם דרך איך להמשיך כמו שרואים בפרשת יפת תואר.

חומש: פר' כי תצא, וראית בשבי' (כ"א, י') [א] (קטע "א" פרשת יפת תואר").

לא לתת להיצר הרע יותר ממה שביקש, אלא אדרבה ישתדל להוריד ממה שביקש, כמו שאפשר ללמוד מפר' יפת תואר.

חומש: פר' כי תצא, וראית בשבי' (כ"א, י') [א] (קטע "ב" גם חזינן").

לדחות את היצר הרע לזמן יותר מאוחר, כמו שמצינו בפר' יפת תואר.

חומש: פר' כי תצא, וראית בשבי' (כ"א, י') [א] (קטע אחרון).

יקטן

שהי' צדיק.

אבות: רנ"ב.

חומש: פר' נח, אלה תולדת שם וגו' (י"א, י') (קטע ראשון).

יראת שמים

בענין יראה מעונשים ויראת הרוממות.

אבות: כ'.

דברי רבינו יונה ששכר יראת שמים היא "הרבה כנגד מצות רבות".

ב"ק א': תפ"ג (קטע "ועיין עוד").

אבות: נ"ח (קטע ראשון), ס"ז (קטע "והנה בקידושין").

שהעושה סייג לתורה מקיים מצות יראת שמים.

אבות: י"ג.

שגם בעשיית שאר מצות איכא קיום של יראת שמים.

אבות: נ"ח (קטע ראשון).

"ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר

כעושה מצוה: בענין אם המצוה שהוא מקיים היא המצוה של יראת שמים. וחילוק בין אם בא דבר עבירה לידו או לא.

ב"ק א': תפ"ג סק"א.

אבות: ס"ז (קטע "והנה בב"ק" ולהלן שם).

בענין כיסוי ראש מטעם "שכינה למעלה מראשי": האם זה כדי לרמז שיש למעלה ממנו, או האם זה משום כבוד השכינה.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"א הערה ו'.

בענין אם גוי מצווה על יראת שמים בנוגע להז' מצות שלו.

ב"ק א': תפ"ג.

אבות: ס"ז (קטע "והנה בב"ק" ולהלן שם).

ביאור דברי ר"ח בן דוסא שכל שאין יראת חטאו קודמת לחכמתו אין חכמתו מתקיימת, וכן דברי ר"א בן עזרי' שאומר כעין הנ"ל בנוגע למי שחכמתו מרובה ממעשיו.

חומש: פרי' תרומה, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כ"ה, ח') (קטע "ועל פי" [א]).

שיחות: עמ' מ"ו.

תפילה: ז' (קטע "ועל פי").

ירבעם

בענין שאין לירבעם חלק לעוה"ב.

סנהדרין: שנ"ז.

אבות: רמ"ב, שט"ו (קטע ראשון וקטע "ברם אכתי").

בענין אם ירבעם הי' חייב לכבד את רחבעם.

סנהדרין: שע"א.

הוריות: ק"ד (ק"ע קטע אחרון).

אבות: רמ"ג.

חומש: פרשת וזאת הברכה, ויאמר ה' אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר וגו' (ל"ד, ד') סק"ה (קטע "מיהו לפי דברינו").

בענין מה שהוכיח את שלמה ברבים.

אבות: קמ"ז סק"ה (קטע "והנה עיין בסנהדרין" וקטע אחרון).

חומש: פרי' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"ה (קטע "והנה עיין בסנהדרין" וקטע אחרון).

ירושה

בענין ירושת עבד עברי, עי' בערך עבד עברי - ירושה.

א. כללי

ב. כחו של המוריש

ג. כחו של היורש לפני שלקח ירושתו

ד. משמוש

ה. ירושת בן, בן הבן, טומטום ביחד עם בן וטומטום ביחד עם בת

ו. ירושת אב

ז. ירושת אבי האב

ח. ירושת אח

ט. ירושת אחי האב ובן האב

י. ירושת בעל

יא. משפחת האם

יב. ירושת עכו"ם

יג. דינו של רבי יוחנן בן ברוקה

יד. ירושת קנס

א. כללי

הדרך שיש לו שם של יורש משעה שנולד.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קט"ו.

בענין מתי חל הדין של ירושה: רגע לפני המיתה, או בבת אחת עם המיתה, או רגע אחרי המיתה: דברי הרשב"א בנדריים דף ל"ד שהדין של ירושה חל לאחר גמר מיתה, ודבריו בתשובה שהדין של ירושה חל עם גמר מיתה שזהו רגע לפני השעה של לאחר גמר מיתה.

נדריים: פרק אין בין המודר י"ד (קטע "והנה עי' ברשב"א" ולהלן שם).

גיטין: פרק השולח - עבדים ס"ה.

קידושין ב': ר"צ.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"י סק"ה.

דברי האבני נזר ששייך ירושה מחיים.
הוריות: ק"י (קטע "ובאמת
נראה").

הסברא שכשיש כמה יורשים אין הכוונה
שכל אחד מיקרי יורש רק על מחצה או
שליש, אלא כל אחד מיקרי יורש על הכל,
רק דכיון שאי אפשר שכל אחד יקח הכל,
משלשים ביניהם.

יבמות ב': תקצ"ב סק"ב (קטע "גם
יתכן").

ב"ק ב': ת"ו סק"א (קטע "והנה
עיינ").

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ד (קטע
"והנה מצד").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ט (דברי
רבינו יונה).

בענין אם יש להמאוחר בסדר נחלות דין
יורש במקום המוקדם.

ב"ק ב': ת"ו סק"א.

הביאור בדעת הרא"ש שהיכא שהוא נחשב
יורש ישיר להמת, וכגון אח, א"כ אפילו אם
יש קרוב יותר קרוב ממנו וכגון אבי המת
או בן המת, בכל זאת גם הוא נקרא בגדר
יורש, אבל היכא שהירושה היא בדרך
משמוש, אז אינו נקרא בגדר יורש של המת
כל זמן שהאמצעי חי.

סנהדרין: פרק זה בורר ג"ב (קטע
"והנה עיין בקובץ הערות").

שנאמר דין מסוים בירושה שאם לא קיבלו
כל היורשים את חלקם מתבטלת החלוקה,
ואינו רק משום חלוקה בטעות.

ב"ק א': קמ"ה (קטע "ונראה
שרצונו").

בענין שהכותב קרקעותיו לבנו אין ענבים
העומדות ליבצר בכלל.

גיטין: פרק השולח - עבדים ג'
(קטע "והנה ביישוב" ולהלן שם).

ב"ק א': תשכ"ט.

סנהדרין: קי"ט (קטע "והנה
ביישוב" ולהלן שם).

שבגר שמת, שהנכסים נשארים הפקר, אין
הכוונה שהתורה מפקירה את הנכסים, אשר
נוכל לומר שהתורה עושה כן רגע לפני
המיתה, אלא הכוונה היא שמכיון שמת

ואין להחפצים בעלים א"כ בדרך ממילא
הרי הם נשארים הפקר.
קידושין ב': ר"צ.

דרכו של הקובץ שיעורים שבשביל למכור
צריכים שהדין ממון יהי' שייך לו ולא
מספיק בזה שרק הגוף שייך לו, משא"כ
בשביל להוריש מספיק בזה שהגוף שייך
לו.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ"ו
סק"א (קטע "וכעין החילוק"), ע"ח

סק"ב (קטע ב").

ב"ק ב': קכ"ב בההערה השני'.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל"א.

זבחים א': רי"ד (קטע "וע"ע
בדרכו").

בענין החלוקה שמחלקים לחלקים קודם
שכל אחד נוטל את חלקו: דמצד אחד י"ל
שזהו חלות דין נפרד שאינה קשורה
לנטילתם, אלא קודם כל מחלקים את כל
הנכסים לחלקים וחל כאן דין של קביעות
החלקים, אבל מצד שני י"ל שאין שום
חלות דין נפרד כזה אלא רק בשעה
שיורדים לחלקיהם נקבעת באמת הפרדת
החלקים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ב (קטע
"ולכאורה זה תלוי").

בענין דעת הרשב"ם שחלוקת נחלה בין
היורשים צריכה להיות ע"י ג' דינים ובינם.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ב.

שיטת הרשב"א שאין חולקים שטרות כי
כיון שאין גופו ממון לא שייך על זה
חלוקה אלא הרי הוא נשאר בתוך תפוסת
הבית.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"ו.

הראשונים שסוברים ששני בנים פשוטים
משני אבות שנתערבו זה בזה כותבים
הרשאה זה לזה להוציא מן האחין.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קכ"ב
סק"ב.

בענין "ירושה אין לה הפסק".

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קע"ח,
קע"ט.

בענין אם עובר יורש.

יבמות ב': תקפ"ה (קטע "ועכ"פ")

וקטע "מיהו כבר"), תקצ"ב סק"ג
(קטע "וכתב").

הדרך שרק אלו שיורשים בדרך ישיר ולא
ע"י משמוש נחשבים בגדר "משפחה".

יכמות ב': תקצ"ה (קטע "והנה
בסדר", ועי' עוד בקטע "ויש
ליישב").

בענין המחלוקת אם האחין שחלקו יורשים
הם או לקוחות הם.

יכמות ב': תקצ"ב סק"א סק"ג.

קידושין ג': כ"ט סק"א ובהערה
שם.

ב"ק א': קמ"ד, קמ"ה.

ב"ק ב': תל"ב סק"ג.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ד (קטע
"מיהו קשה").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ב (קטע
"והנה ביישוב" וקטע אחרון),
קכ"ב סק"א.

ביאורו של הגר"ח בזה שבאחין שחלקו יש
ברירה ושיוורשים הם.

קידושין ג': כ"ט סק"א בהערה.

המחלוקת בין ר"מ ורבנן אם ביוכל מחזירין
לבטלה או לא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ב (קטע
"והנה ביישוב" ולהלן שם).

הדרך שמה שפקע קנינו של המת מנכסיו
הרי זה רק משום שאינו צריך להם, אבל
אם ה"י אפשר שהמת יצטרך לנכסיו או לא
ה"י קנינו נפקע.

כתובות ב': של"ה.

דעת אמימר שאי אפשר להוריש את ה"קנין
איסור" של עבד כנעני, ובענין אם החולקים
עליו מודים מיהא לדבר זה.

גיטין: פרק השולח - עבדים נ"ג,
ס"ה.

ב. כחו של המוריש

בענין אם המוריש נחשב בגדר מקנה, או
האם הוא מסתלק והתורה מקנה.

נדרים: פרק אין בין המודר י"ד
(קטע "והנה עי' ברשב"א" ולהלן
שם).

קידושין ב': ר"כ.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"י.

קושיית רעק"א למה צריכים להגיע להדין
של מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל
כדי לומר שאינו יכול לשנות את הדין של
ירושה, הלא הוא עצמו אינו עושה שום
חלות אשר יוכל להתנות שהוא עושה כן
רק על מנת כך וכך, אלא התורה היא
שמורשה, וא"כ מהיכא תיתי לומר שהוא
יכול לעכב את פעולת התורה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"י סק"א.
דעת הרמב"ם שתנאי בנחלות לא מהני
משום דכתיב חקת משפט.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"י"א.

דברי הבעל המאור שתנאי בנחלות לא מהני
משום שירושה היא ממילא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"י"א
(קטע אחרון).

דעת הרמב"ן והר"ן שהטעם למה לא מהני
תנאי בנחלות הרי זה כי כיון שהוא ראוי
ליורשו כל שעה, הרי זה כאילו כבר זכה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"י"א
(קטע אחרון).

משמעות דברי הרשב"ם שאם השדות
שוות, האב יכול להקצות איזה בן יירש
איזו שדה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ט.

ג. כחו של היורש לפני שלקח ירושתו
דברי הרשב"א שכן אינו יכול למחול על
הירושה לפני שאביו מת, אבל אחרי שמת
אביו יכול למחול ולוותר חלקו לשאר
האחים, אבל אינו יכול למוכרו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ב
סק"ה.

דברי הרשב"ם שלכו"ע (החולקים אם יש
לבכור קודם חלוקה או לא) אין לבן פשוט
קודם חלוקה, וממילא אינו יכול למחול או
למכור את חלק הפשוט לפני שבא לידו כי
הוי דבר שלא בא לעולם.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ד (קטע
"ומצאתי").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ג, ק"ד,
קכ"ג סק"ב. במילואים "בענין פי
שנים" (קטע "והנה שיטת
הרשב"ם").

וקטע "ועכ"פ"), י"ז סק"ד (קטע
 "מיהו עיין"), פ"ח (קטע "מיהו
 צ"ע"), ק"י סק"ה, קפ"ה.

סנהדרין: פרק זה בורר נ"ג.

בענין אם מי שיכול לירש בדרך ירושה
 ישירה יכול לטעון שהוא רוצה ירושת
 משמוש.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ו' סק"ד
 סק"ח סק"ט.

ה. ירושת בן, בן הבן, טומטום ביחד

עם בן וטומטום ביחד עם בת

בענין אם הגורם של ירושת הבן את האב
 הוא השם של בן או מדת הקורבה
 שביניהם.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ד' סק"ג.

הדרך שירושת הבן שונה משאר ירושות
 בזה שהבן נחשב עומד במקום האב ממש
 ואין זה נקרא העברה לרושת אחרת.

קידושין ב': ר"כ, רל"ג (קטע
 "מיהו בספרי").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין א'
 בהערה השלישית ובהערה
 הרביעית, ד' בהערה, ה', ז' סק"ב
 אות א'.

דברי האור שמח שארובה רק היכא שאין
 הדבר מדין ירושה, כגון עבד עברי לשיטתו,
 רק התם אמרינן שהגדר הוא שהבן עומד
 במקום אביו ממש.

קידושין ב': ר"ל (קטע ראשון).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ב' סק"א,
 ה' סק"א (קטע אחרון).

הדרך שהכלל של בני בניו הם כבנים
 מהני רק כדי לתת לבן הבן את הדין קורבה
 של בן, אבל אכתי עדיף בן עצמו בזה
 שהוא נחשב במקום אביו ממש וכאילו
 אביו קיים, משא"כ בבן הבן.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ג' סק"ב,
 ה' סק"ה.

הדרך שאפילו לפי הרמב"ם שסובר שנפל
 שחי שעה אחת אחרי אמו יורש את אמו,
 אבל מ"מ הרי זה רק מדין סתם ירושה,
 אבל לא שייך למימר לגביי שהוא עומד
 תחת אמו דהא חזינן שאינו פוטר את אמו
 מן היבום.

דברי הרשב"ם שאם בן אומר איני נוטל
 ירושה ואיני נותן בתשלומי חוב אבי אין
 זה מועיל אלא הבעל חוב גובה ממנו את
 חלקו בעל כרחו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ד
 סק"א.

קושיית הרמ"ה שאם אינו יכול למכור איך
 שייך לומר גוד או אגוד.

ב"ב א': קל"ח סק"ז.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ד סק"ג.

דברי הגידולי שמואל שקודם חלוקה יש לו
 זכות לירש, ומש"ה יכול הבעל חוב שלו
 לייטול, אבל אכתי אין לו בגוף הנכסים
 כלום, ומש"ה אינו יכול למכור.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ד
 סק"א.

דברי הרמ"ה שכתב בנוגע לחלק בכורה
 כגדרו הנ"ל של הגדולי שמואל בחלק
 פשוט, אבל הרמ"ה סובר שהזכות שלו
 שפיר נותנת לו כח למכור.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ד סק"ג.

הדרך שלפני חלוקה יש לזה דין של תפוסת
 הבית, דהיינו שאין כאן גדר של שותפות
 אלא הרי הם בעלים בתורת ציבור (ומש"ה
 אין לפשוט קודם חלוקה ואינו יכול למכור
 חלקו כמו שהבאנו לעיל בסמוך כי אין לו
 חלק ובעלות פרטית).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ד (קטע
 "ומצאתי").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ב
 סק"ב, ק"ד סק"ב, קכ"ב סק"א
 (קטע "ואפילו") סק"ב, קכ"ג
 סק"א (קטע "והנה תירוצם").

ד. משמוש

בענין אם משמוש הוא ירושה בקבר ממש,
 או האם השלישי עומד במקום השני לירש
 מן המת.

יבמות ב': רפ"ט (קטע ראשון),
 ת"ז סק"ד סק"ה, תקצ"ה בהערה
 הראשונה.

ב"ק א': תקל"ז (קטע "א" ו' ולהלן
 שם).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ג' סק"א
 סק"ג, ט"ו סק"א (קטע "ולכאורה")

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ה' סק"ח.
בענין אם מה שבן קם תחת אביו ליעוד ולשדה אחוזה (וממילא קודם הוא לירושה), ואח קם תחת אחיו ליבום, הרי הם סימנים של קורבה במציאות, או האם הדינים ההם הרי הם עצמם בחינות של קורבה.

קידושין ב': רל"א.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין א', ג' סק"ב, ה' סק"א.

בענין "מכח אבוא דאבא קאתינא".

יבמות ב': רפ"ט (קטע ראשון), תקצ"ג (קטע ראשון), תקצ"ה (קטע "ועכ"פ" וקטע אחרון).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ג' סק"ג סק"ד, ו' סק"ט, ט"ו סק"א (קטע "שו"ר"), י"ח סק"א (קטע "ובע"ב") סק"ד, ק"צ.

סנהדרין: פרק זה בורר נ"ג.

חומש: פר' שלח, חיו מן האנשים (י"ד, ל"ח) [א] (קטע "ובענין").
פר' פנחס, לאלה תחלק הארץ בנחלה (כ"ו, נ"ג) סק"א (קטע "ובענין").

בענין ירושת טומטום ביחד עם בן, וטומטום ביחד עם בת.

יבמות ב': תקצ"ב סק"ד.

ו. ירושת האב

הילפותות שהאב יורש.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ד'.

סנהדרין: פרק זה בורר נ"ב (קטע "וכעין הצדדים").

דברי הרמב"ן שירושת האב הוא משום שקורבתו שוה לקורבת הבן והרי ידעיןן שבן שפיר יורש.

קידושין ד': רצ"ד

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ד' סק"ג ולהלן שם.

סנהדרין: פרק זה בורר נ"ב (קטע "וכעין הצדדים").

עוד בענין הסברא של קורבתם שוה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ז סק"א (קטע ראשון).

ז. ירושת אבי האב

בענין מנין שאבי האב יורש.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ז סק"א (קטע אחרון).

שאלת רמי בר חמא באבי האב ואחי האב איזה מהן קודם.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ז סק"ג.

שאלת רמי בר חמא באבי האב ואחי המת איזה מהן קודם.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ז סק"ד.

שכמו דאמרינן מכח אבוא דאבא אתינא הה"נ ש"ל מכח בן בני אתינא, וכמו דאמרינן בני בנים הרי הם כבנים ה"ה דאמרינן שאבי האב הרי הוא כאב, וכן בענין שלפ"ז הרי הוא יורש מנכדו בדרך ישיר ולא דרך משמוש הבן בקבר.

יבמות ב': תקצ"ה (קטע אחרון).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ז סק"ד (קטע "והנה הרשב"ם" ולהלן שם), י"ח סק"א (קטע "ובע"ב") ובההערה שם, י"ט סק"ו.

חומש: פר' שלח, חיו מן האנשים (י"ד, ל"ח) [א] (קטע "ועוד תניא"). פר' פנחס, לאלה תחלק הארץ בנחלה (כ"ו, נ"ג) סק"א (קטע "ועוד תניא") ובההערה הראשונה שם, סק"ו סק"ז (קטע "מיהו הרשב"א" וקטע "מיהו לכאורה").

ח. ירושת אח

בענין אם ירושת האח היא ירושה ישירה, או האם היא משום משמוש האב בקבר.

יבמות ב': תקפ"ה (קטע "ואולי יש ליישב"), תקצ"ה (קטע "והנה בסדר").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ה' סק"ג, ו', י"ז סק"ג (קטע "גם נראה").

סנהדרין: פרק זה בורר נ"ב (קטע "והנה עיין בקובץ הערות" ובההערה שם).

דברי הכ"י בחו"מ סי' רע"ז שאם ראובן מת בלא בנים ובלא אחים, וירשו אותו בני האחים שלו, אז אם אחד מאחי ראובן הי' בכור הרי בניו נוטלים פי שנים בנכסי

סנהדרין: פרק זה בורר נ"ב (קטע "מיהו באמת").

בענין מה שאין האם יורשת את בנה, ומה שחילק הרמב"ם דבר זה להלכה בפני עצמה מפי קבלה, נוסף על מה שמשפחת האם אינה קרוי' משפחה, ור"י בר"ש שסובר שהאם שפיר יורשת את בנה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ט"ז.

הסוכרים שמשפחת האם שפיר קרוי' משפחה היכא שאין משפחת האב כלל, או היכא שאין משפחת האב באותה מדה של קורבה כמו משפחת האם, או שיש משפחת האב רק שאין ידם משגת לפדות.

קידושין ב': רע"א (קטע אחרון).

קידושין ד': רפ"ז סק"א (קטע "ועוד" ולהלן שם).

ב"ק ב': ת"ט סק"ג (קטע "ובשיטת" וקטע "גם י"ל").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ט"ז סק"ב.

סנהדרין: פרק זה בורר נ"ב (קטע "מיהו באמת"), שכ"ז.

בענין אם לפי הנ"ל הדבר באמת משתנה, דלפעמים הם נחשבים בגדר משפחה ולפעמים אינם נחשבים בגדר משפחה, או האם הם תמיד נחשבים בגדר משפחה רק שנאמר בזה דין קדימה למשפחת האב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ט"ז סק"ב (קטע אחרון).

יב. ירושת עכו"ם

בענין אם עכו"ם יורש את אביו גם בראוי או האם רק במוחזק.

ב"ק א': קס"א (קטע "מיהו אולי" וקטע "מיהו עיין").

דברי הרמב"ם שבעכו"ם רק בן יורש את אביו אבל לא שאר הקרובים כי בעכו"ם אין סדר נחלות.

קידושין ב': רל"ג.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ה' סק"ז.

בענין אם גם בת עכו"ם יורשת את אבי' כמו שבן יורש, ואם היא יורשת האם יש קדימה לבן על בת כמו בישראל.

קידושין ב': רל"ג (קטע "מיהו יש לעיין").

ראובן משום שבני אחיו של ראובן יורשים בדרך משמוש מאביו של ראובן שמוריש בקבר לנכדיו וממילא בני הבכור נוטלים פי שנים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ו' סק"ח.

דברי רעק"א שגם הב"י סובר שהיכא שאחיו של המת קיים אז האח החי יורש את האח המת בדרך ישירה, ורק היכא שגם הוא מת, ובניו יורשים, אז הירושה של האח היא ע"י משמוש האב בקבר.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין אות ו'.

סק"ח סק"ט.

ט. ירושת אחי האב ובן האח

בענין אם ירושת אחי האב היא בדרך משמוש ולא ירושה ישירה.

יבמות ב': תקצ"ה (קטע "והנה בסדר").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ו' סק"א בהערה, סק"ג בהערה השני', י"ט סק"ה.

בענין מנין לנו שבני האח יורשים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ז סק"א.

דברי הבעל התרומות והשט"מ בשם הראב"ד שבן האח אינו יכול לומר מכה אחוה דאבא קאתינא.

יבמות ב': רפ"ט (קטע "שוב") [בשם הבעל התרומות], תקפ"ה (קטע "שו"ר בקובץ") [בשם השט"מ בשם הראב"ד].

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ו' סק"ט, ק"צ.

סנהדרין: פרק זה בורר נ"ג.

י. ירושת הבעל

בענין אין הבעל נוטל בראוי כבמוחזק (וכן בענין הא דאינו נוטל כופר).

ב"ק א': תקל"ז.

בענין מה שאין הבעל יורש את אשתו כשהוא בקבר להנחיל להיוורשים שלו.

ב"ק א': תקל"ח.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ט"ו.

יא. משפחת האם

בענין משפחת האם אינה קרוי' משפחה.

ב"ק ב': ת"ט סק"ג.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ה' סק"ז.

יג. דינו של רבי יוחנן בן ברוקה

בענין אם כשהוא מנחיל על פי דינו של ריב"ב הרי הוא עושהו באמת בגדר יורש או האם זה בגדר הקנאה על הנכסים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קצ"ב.

בענין אם כשהוא מנחיל על פי דינו של ריב"ב הרי זה צריך קנין.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קצ"ב

(קטע "והנה הרשב"א" וקטע אחרון).

דברי האור זרוע ששייך דין משמוש בדינא דריב"ב, דהיינו שאם אמר האב נכסי לפלוני בני, ומת הבן בחיי האב ואח"כ מת האב, הרי בן הבן עומד במקום הבן.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קצ"ב (קטע "ועוד הביא").

בענין אם הוא יכול לחזור בו היכא שהנחיל על פי דינו של ריב"ב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קצ"ב (קטע "ועי' בנתיחה"מ").

דברי הר"י מיגש והיד רמה שאם ריבה לאחד ומיעט לאחד, וגם השוה להן את הבכור, לא מהני דבריו לפי רבנן דריב"ב גם לענין מה שאמר על הפשוטים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ו, קי"ב סק"ב.

דברי הריטב"א שריב"ב קאמר רק במצוה על כל נכסיו אבל לא במצוה על מקצת נכסיו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קצ"א.

הסוברים דמהני גם על מקצת.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קצ"ג (קטע "והוכיח").

דברי המאירי בשם הגאונים שמה שרבנן דריב"ב סוברים שבלשון ירושה לא מהני הרי זה רק בציוור שהפקיע לגמרי אבל היכא שהשאיר לכל פשוט קצת נכסים גם רבנן מודים דמהני.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ו.

בענין למה גם לפי ריב"ב אינו יכול לומר בלשון שלילי שפלוני בני לא יירש, אלא יכול לומר רק שפלוני בני יירש הכל, ונפ"מ בין הטעמים שנאמרו בזה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ז.

בענין אם ריב"ב אמר את דינו גם על ראוי או האם רק על דברים המוחזקים אצל האב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קפ"ח סק"ד.

דברי הרמ"ה שריב"ב קאמר גם לענין להנחיל מלוה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"מ, קצ"ג (קטע "ועוד כתב" וקטע "ועוד הוכיח").

דברי המהרי"ט שהדין של ריב"ב אינו מועיל על דבר שלא בא לעולם, ודברי הרי"ט אלגזי שלפי הרמ"ה הרי זה שפיר מועיל.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"מ, קצ"ב (קטע "והנה עי' בקו"ש" ולהלן שם), קצ"ג.

בענין אם ריב"ב קאמר גם על אח בין האחין.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"צ.

בענין אם ריב"ב קאמר גם על בן הבן בין בני הבנים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"צ.

בענין אם ריב"ב קאמר גם על בן אח בין בני האחים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"צ.

שדינו של ריב"ב לא מהני לעובר.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קצ"ג (קטע "והחת"ס שם הוכיח").

יד. ירושת קנס

השיטה שאע"פ שאין אדם מוריש קנס לשאר יורשיו אבל לבניו ובנותיו הרי הוא שפיר מוריש.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ה' סק"ח.

ירושלים

א. כללי

ב. מוספים על העיר ועל העזרות

א. כללי

בענין אם הנסים שהיו בירושלים, כגון לא אמר אדם מעולם צר לי המקום, נוהגים גם בזמן שאין ביהמ"ק קיים.

אבות: ע"ר.

"בשביל לחלוק לו כבוד לירושלים"
(ירושלמי בראש השנה פרק א' הלכה א').
הוריות: קי"א.

שיש דין מיוחד שבירושלים ימלוך רק זרע
דוד.

סנהדרין: שע"א.

אבות: רמ"ג (קטע "ובחידושי").

חומש: פר' ויחי, לא יסור שבט
מיהודה (מ"ט, א') [א].

בענין אם חומות העיר ומגדלי באים
משיירי תרומת הלשכה או מבדק הבית.

נדריים: פרק כל כנויי קמ"ב סק"ב.

בענין אם מועלין באבני ירושלים.

נדריים: פרק כל כנויי קמ"ב סק"ב
סק"ה סק"ו.

קידושין ג': קמ"ו, קמ"ז.

דברי התוס' רי"ד שמוטר ליהנות מחומות
העיר גם במזיד.

קידושין ג': קמ"ג (קטע אחרון).

בענין האומר בנדרו "כירושלים".

נדריים: פרק כל כנויי קמ"ב סק"ב.

קידושין ג': קמ"ז.

בענין אם אפשר להתפיס נדר בהקדושה
שירושלים קדושה יותר משאר ארץ ישראל,
דהיינו קדושת המקום.

נדריים: פרק כל כנויי קמ"ב סק"ב.

ב. מוסיפים על העיר ועל העזרות

בענין הא דאין מוסיפים על העיר ועל
העזרות אלא ע"פ ב"ד של ע"א: מאיפוא
ילפינן כן.

סנהדרין: ה' (קטע ראשון).

חומש: פר' בהעלותך, אספה לי
שבעים איש (י"א, ט"ז) [א] (קטע
והנה עיין").

בענין אם צריכים להם משום השם ב"ד
שלהם, או האם צריכים אלו שממונים על
כל דבר שבקדושה, והממונים הם ב"ד
הגדול של ע"א.

סנהדרין: ה' (קטע "והנה יש
לדחות"), ז' (קטע "ונראה לומר").

חומש: פר' בהעלותך, אספה לי

שבעים איש (י"א, ט"ז) [א] (קטע
והנה יש לדחות").

בענין הא דילפינן ממשא שצריכים
ש"מוסיפים על העיר ועל העזרות" יהי על
פי מלך.

קידושין ב': שצ"ג (קטע ראשון).

סנהדרין: ק"פ.

זבחים ב': קפ"ט.

וכן על פי נביא.

סנהדרין: ק"פ.

בענין אם השתי תודות של מוסיפים על
העיר ועל העזרות הן קרבן ציבור, או האם
הן קרבן יחיד, דהיינו שהן של מי שרוצה
לנדב אותן, וממילא אינן טעונות שירה.

זבחים א': קס"ב סק"ג.

זבחים ב': ש"ז (קטע אחרון).

חומש: פר' צו, "בענין שירה על
קרבן תודה" סק"א.

בענין אם השתי תודות נחשבות קרבן חובה
או קרבן נדבה כיון שאין חיוב להוסיף.

זבחים א': קס"ב סק"ג.

חומש: פר' צו, "בענין שירה על
קרבן תודה" סק"א.

דברי הש"מ שמזמור לתודה הוא השיר
שהלויים שרים על התודות של מוסיפין על
העיר והעזרות, ודעת החתם סופר שהוא
שירת הלויים על תודת יחיד, ודעת החיי
אדם והאבני נזר והאור שמח שהוא שירת
הבעלים על התודה שלהם (ושהבעלים
אומרים אותו בשעת סמיכה, חיי אדם ואבני
נזר).

זבחים א': קס"ב סק"ד.

חומש: פר' צו, "בענין שירה על
קרבן תודה".

ירושלמי

מהות הירושלמי: דברי הספר "דורות
הראשונים" שהירושלמי לא נערך, ודברי
הקובץ הערות שנוקט ששפיר נערך.

סנהדרין: שע"ג* סק"ט, סק"י.

חומש: הקדמה, ד' סק"ט, סק"י.

"המון מאמרי הירושלמי שהביאו
הראשונים ואינם בירושלמי שלנו".

אבות: ע"ד (קטע "ועוד כתב").

בענין למה הבבלי יכול לחלוק על הירושלמי.

סנהדרין: שע"ג* סק"ח סק"ט סק"י.

חומש: הקדמה, ד' סק"ח סק"ט סק"י.

בענין אם הירושלמי יכול לחלוק על התוספתא.

סנהדרין: שע"ג* סק"ז.

חומש: הקדמה, ד' סק"ז.

דברי הרי"ף שההלכה היא כהבבלי נגד הירושלמי משום שהלכה היא כבתראי.

סנהדרין: שע"ג* סק"י.

חומש: הקדמה, ד' סק"י.

ירח

ע"י בערך מאורות.

ירמיהו

בענין שאחרי החורבן הלך ירמיהו למצרים, ובענין אם משם חזר לארץ ישראל או האם הלך לבבל.

ב"ב א': קמ"א.

בענין מה שאמר לצדקיהו המלך אדוני המלך וכיבד אותו בזה.

הוריות: ק"ע (קטע "ועיין בפ"ב").

בענין אם החזיר את עשרת השבטים.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול כ'.

ישיבה

מהותה של ישיבה.

שיחות: עמ' ע"ב.

סדרי הישיבה.

שיחות: עמ' ע"ג.

תחילת זמן.

שיחות: עמ' ע"ד, ע"ה.

סוף זמן.

שיחות: עמ' ע"ו, ע"ז.

בין הזמנים.

שיחות: עמ' ע"ח, ע"ט.

מבחנים וצורת לימוד תורה.

שיחות: עמ' פ"א, פ"ב

ביגוד.

שיחות: עמ' פ"ג, פ"ד.

המרכיב של 'אורה'.

שיחות: עמ' פ"ה, פ"ו.

החשיבות של מסגרת.

שיחות: עמ' פ"ז - פ"ח.

השפעה על הזולת.

שיחות: עמ' צ"א - צ"ד.

קשר עם העבר.

שיחות: עמ' צ"ה.

הדרכה למגיד לר"מ קטנה.

דמויות ותקופות: הדרכה לר"מ

בישיבה קטנה.

ישעיהו

בענין מה שלא רצה לבוא לפני חזקיהו.

הוריות: ק"ע (קטע "וע"ע

בברכות").

אבות: שמ"ח סק"ד (קטע "וע"ע

בברכות").

חומש: פר' וזאת הברכה, ויאמר ה'

אליו זאת הארץ אשר נשבעתי

לאברהם ליצחק וליעקב לאמר וגו'

(ל"ד, ד') סק"ה בההערה.

ישר

בענין מדת ישר, ע"י בערך מדות - ישר.

בענין מה שהאותיות "שיר" הרי הן

כאותיות "ישר", ע"י בערך שירה.

בענין מה שספר תורה נקרא ספר הישר,

ולמה, ע"י בערך תורה - יסודות ומדריגות

בלימוד תורה.

יתרו

בענין מדריגתו של יתרו לעומת המדריגה

שהתורה דורשת מישראל.

חומש: פר' יתרו, וישמע יתרו

(י"ח, א').

תפילה: י"ב (קטע "והנה יתרו").